

KONKURENCIJOS
TARYBOS

**VEIKLOS
ATASKAITA**

2021

TURINYS

I. Pagrindiniai veiklos rezultatai	3
II. Pirmininko žodis	4
III. Svarbiausi darbai ir įvykiai	5
IV. Pagrindinių veiklų apžvalga	7
V. Viešųjų subjektų priežiūra	9
• KĮ 4 str. priežiūra	9
• VSĮ 91 str. priežiūra	14
VI. Teisėkūra	15
VII. Valstybės pagalba	19
VIII. Konkurenciją ribojantys susitarimai	22
IX. Koncentracijų priežiūra	30
X. Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi	38
XI. Mažmeninė prekyba	41
XII. Rinkų tyrimai	45
XIII. Teismų sprendimai	47
XIV. Švietimas konkurencijos srityje	52
XV. Tarptautinis bendradarbiavimas	58
XVI. Žmogiškieji ir finansiniai ištekliai	61
• Komanda	61
• Finansavimas	64

ATASKAITOJE NAUDOJAMOS SANTRUMPOS:

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
 EIMIN – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija
 EK – Europos Komisija
 ES – Europos Sąjunga
 ESTT – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
 KĮ – Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas
 KT – Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba
 KTU – Kauno technologijos universitetas
 LBA – Lietuvos bankų asociacija
 LTSA – Lietuvos transporto saugos administracija
 LOU – Lietuvos oro uostai

LVAT – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas
 MPĮ – Mažmeninės prekybos įmonė
 MPĮNVDĮ – Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas
 NPPDĮ – Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymas
 RRT – Ryšių reguliavimo tarnyba
 SM – Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
 STT – Specialiųjų tyrimų tarnyba
 VAAT – Vilniaus apygardos administracinis teismas
 VSĮ – Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas
 VU – Vilniaus universitetas

I. PAGRINDINIAI VEIKLOS REZULTATAI

Nustatyti
Konkurencijos
įstatymo
pažeidimai

18

nubaustų
pažeidėjų

13 063 680 €

paskirta baudų

3 112 557 €

baudų pažeidėjai sumokėjo į
valstybės biudžetą

27

valstybės pagalbos priemonės pateiktos
derinti Europos Komisijai arba pratęstos

410

įvertintų teisės
aktų projektų

74 proc.

– į tiek Konku-
rencijos tarybos
pastabų buvo
atsižvelgta

19

leidimų vykdyti
koncentracijas, iš
jų vienas – su įsi-
pareigojimais

64 proc.

Konkurencijos ta-
rybos sprendimų
visiškai patvirtino
teismai

1:6,2

1 Eur, skirtas KT veiklai, atnešė
6,2 Eur tikėtinos naudos

15,6 mln. €

– vidutinė metinė tiesioginė tikėtina
nauda vartotojams 2019–2021 m.

II. PIRMININKO ŽODIS

Taikos kasdienybėje konkurencija dažniausiai lieka nepastebėta – žmonės nebent skundžiasi jos trūkumu, o „Pirmininko žodį metinei ataskaitai“ skaito tik vienas kitas šio žanro mėgėjas. Karo metu net ir jie seka pranešimus iš fronto, o konkurencija užleidžia vietą žinioms apie žuvusiuosius, apie pabėgėlius, apie sugriautus miestus.

Nesunku sutikti, kad jokie praėjusių metų įvykiai konkurencijos srityje nėra verti didesnio mūsų dėmesio už tai, ką šiuo metu patiria Ukrainos žmonės gindamiesi nuo Rusijos agresijos. Dar geriau, jeigu mums pavyksta atsiplėšti nuo karo vaizdų ekranuose ir pagal galimybes padėti ukrainiečiams – kovojantiems ginklu ar ieškantiems prieglobsčio Lietuvoje.

Nepaisant visko, kad padėtume kitiems, mes privalome toliau dirbti ir savo darbus. Konkurencijos tarybos komandos darbas – saugoti sąžiningos konkurencijos laisvę. Įprastai, vertindami savo praeities ar planuodami ateities veiklą, mes keliamo klausimą: ar tai naudinga vartotojams? Klausimas geras, nes jis padeda mums patiems pasirinkti, kas svarbiausia, o tada pagrįsti savo veiklos svarbą žmonėms.

Naudos kriterijus niekur nedingsta, tačiau šiomis dienomis kaip niekad suprantame, jog mūsų darbas yra reikalingas tam, kad žmonės galėtų užsiimti norima ūkine veikla, priimti sprendimus, rizikuoti, klysti bei laimėti konkurencinėje kovoje, kitaip tariant – realizuoti savo konkurencijos laisvę, kuri yra žmogaus laisvės dalis. Laisvės, kurios dažnai, kaip ir pačios konkurencijos, nepastebime ar laikome ją savaime suprantama, nors jos išsaugojimas reikalauja nuolatinių pastangų.

Kaip mes prisidėjome prie laisvės išsaugojimo? Iš daugelio praėjusių metų darbų paminėsiu vieną: savo kolegoms Ukrainoje padėjome priartinti Ukrainos konkurencijos teisę ir praktiką prie ES standartų. Šį projektą mūsų ukrainiečių partnerių prašymu tęsiame ir 2022 metais. Nors dalis Ukrainos antimonopolinio komiteto darbuotojų išėjo kariauti į frontą, kiti – jau rengiasi taikai ir aktyviai bendradarbiauja su mūsų ekspertais tobulindami Ukrainos konkurencijos įstatymus. Jų vertinimu, šios pastangos būtinos, kad, apgynusi savo laisvę ginklu, Ukraina sugebėtų ją išlaikyti ir tinkamai ja naudotis.

Ar mums bereikia geresnio įkvėpimo saviems darbams ir savos laisvės apsaugai?

Pirmininkas Šarūnas Keserauskas

Šarūnas Keserauskas

III. SVARBIAUSI DARBAI IR ĮVYKIAI

Nustatėme 4 Konkurencijos įstatymo pažeidimus:

- Lietuvos krepšinio lyga ir 10 klubų sudarė konkurenciją ribojantį susitarimą, kai, nutraukus 2019–2020 m. čempionatą dėl COVID-19 pandemijos, nusprendė nemokėti krepšininkams atlyginimų už likusią sezono dalį;
- bendrovės „Sanitex“, „Sotėja“, „Selnera“, „Maistulis“ ir „Egileja“, dalyvaudamos švietimo ir socialinių įstaigų (ar jų naujai) vykdytuose maisto produktų viešuosiuose pirkimuose, derino teikiamus pasiūlymus, įskaitant kainas;
- Palangos miesto savivaldybė, pavedusi savo įmonei teikti pastatų administravimo, statybos darbų ir statinio projektavimo paslaugas, peržengė vidaus sandorio išimties ribas ir ribojo konkurenciją;
- bendrovė „Cgates“ koncentracijos nagrinėjimo metu teikė neteisingą ir ne visą informaciją esminiais sandorio vertinimo aspektais.

Prižiūrėjome rinkose vykstančias koncentracijas:

- davėme 19 leidimų, vieną jų – vykdyti koncentraciją sveikatos paslaugų rinkoje šalims prisiėmus įsipareigojimus, kad būtų išsaugota veiksminga konkurencija;
- nagrinėdami 5 sandorius atlikome išsamią teisinę ir ekonominę analizę sveikatos paslaugų, telekomunikacijų, kino teatrų, žemės ūkio ir informacinių technologijų rinkose;
- nedavėme leidimo vykdyti koncentraciją mokamos televizijos retransliavimo ir interneto prieigos paslaugų tiekimo rinkose Šiauliuose, kad nebūtų itin apribota konkurencija;

- vieną koncentraciją pradėjome nagrinėti savo iniciatyva, kilus įtarimui, kad dėl sandorio galėjo būti sukurta ar sustiprina dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija bilietų į įvairius renginius platinimo rinkoje.

Prižiūrėjome viešųjų subjektų veiklą ir teikėme siūlymus dėl teisės aktų projektų:

- įvertinome svarstomus Elektros energetikos įstatymo pakeitimus ir atkreipėme Energetikos ministerijos dėmesį į būtinybę užtikrinti, kad visuomeninio tiekėjo ir su juo susijusio nepriklausomo tiekėjo veiklos būtų atskirtos. Į mūsų siūlymus buvo atsižvelgta;
- Seimo Biudžeto ir finansų komitetui teikėme siūlymus dėl notarų profesinės veiklos teisinio reguliavimo ir išsakėme abejonę, ar pagrįsti ir proporcingi kai kurie notarų veiklos teisinio reguliavimo elementai: notarų skaičiaus ribojimas, jų veiklos reklamos draudimas, notarų išimtinė kompetencija teikti tam tikras paslaugas, notarų savireguliacijos mechanizmas ir jo keliamos rizikos. Šių siūlymų pagrindu 2021 m. nebuvo inicijuota ar priimta teisės aktų pakeitimų, bet tikimės, kad bus ateiityje ir mūsų pasiūlymai padės užtikrinti didesnę konkurenciją šioje ūkinės veiklos srityje;
- pasiūlėme Aplinkos ministerijai pakeisti architektų veiklos teisinis reguliavimą taip, kad nebūtų sudaryta pagrindo kilti interesų konfliktams. Ministerija atsižvelgė į rekomendacijas ir inicijavo Architektūros bei Architektūrų įstatymų pataisas.

Prisidėjome perkeliant į nacionalinę teisę Europos Sąjungos direktyvos dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje nuostatas.

III. SVARBIAUSI DARBAI IR ĮVYKIAI

Pasiūlėme Ekonomikos ir inovacijų ministerijai labiau užtikrinti maisto bei gėrimų tiekėjų ir didžiųjų prekybos tinklų interesų pusiausvyrą:

- papildyti draudžiamų nesąžiningų veiksmų sąrašą ir numatyti, kad prekybos įmonėms būtų draudžiama iš tiekėjų reikalauti pristatyti prekes, jeigu tiek dėl jų kiekio, tiek dėl pristatymo termino šalys nesusitarė raštu.

Kartu su Lietuvos banku atlikome rinkos tyrimą dėl smulkiojo ir vidutinio verslo įmonių finansavimo sąlygų:

- įvertinome įmonių prieigos prie finansavimo šaltinių Lietuvoje galimybes, išsiaiškinome jas ribojančius veiksnius;
- pasiūlėme rekomendacijas ir priemones, kaip būtų galima didinti finansavimo paslaugų prieinamumą.

Konsultavome valstybės institucijas, kurios pateikė Europos Komisijai derinti ar pratęsti 27 valstybės pagalbos priemones, iš jų – 22 skirtos paremti nuo COVID-19 pandemijos nukentėjusiems Lietuvos verslo, žemės ūkio, kultūros ir kitiems sektoriams.

Patobulinome Suteiktos valstybės pagalbos ir ne-reikšmingos (de minimis) pagalbos registrą, kas leido sumažinti pagalbą teikiančių ir administruojančių institucijų administracinę naštą bei efektyviau naudoti Konkurencijos tarybos išteklius.

Teismai patvirtino Konkurencijos tarybos sprendimus reikšmingose bylose:

- 26 vairavimo mokyklos ir Lietuvos vairavimo mokyklų asociacija derino įkainius už vairavimo mokymo paslaugas Vilniuje, Kaune ir Jurbarkė;
- Lietuvos transporto saugos administracija, eilę metų pratęsdama sutartis su tais pačiais 42 vežėjais vežti keleivius tarpmiestiniais maršrutais, ribojo konkurenciją ir neleido į rinką patekti naujiems dalyviams;
- „Norfos mažmena“ (ir su ja susijusi „Rivona“) bei „Maxima LT“ atliko draudžiamus veiksmus maisto ir gėrimų tiekėjų atžvilgiu ir pažeidė Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymą.

Vykdėme šviečiamąją veiklą konkurencijos srityje:

- konsultavome asmenis, kokia informacija būtų laikoma pagrįstais įrodymais apie galimą kartelinių susitarimų, ir raginome mums pranešti apie pažeidimus;
- vedėme mokymus ir konsultavome valdžios institucijas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo;
- atkreipėme ūkio subjektų dėmesį, kad COVID-19 pandemija neturi tapti priedanga konkurentams sudaryti susitarimus, ribojančius konkurenciją;
- informavome apie įstatymų pokyčius tiekėjus, kurių didesnė dalis galės ginti savo interesus, jeigu patirtų didžiųjų prekybos tinklų spaudimą.

Inicijavome verslo subjektų žinių apie Konkurencijos įstatyme numatytas teises ir pareigas tyrimą, kurį atliko Kauno technologijos universiteto mokslininkai, apklausę 302 įmones, ir kurio rezultatai leis mums kryptingai vykdyti šviečiamąją veiklą ateityje.

IV. PAGRINDINIŲ VEIKLŲ APŽVALGA

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (KT) yra savarakiška valstybės įstaiga, atskaitinga Lietuvos Respublikos Seimui, vykdanči valstybinę konkurencijos politiką ir prižiūrinti, kaip laikomasi įstatymų, kurių priežiūra pavesta KT, reikalavimų. Institucijos teisinė autonomija, įtvirtinta Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme (KĮ), garantuoja priimamų sprendimų nešališkumą.

KT sudaro pirmininkas ir 4 nariai – juos Ministro Pirmininko teikimu skiria Prezidentas šešerių metų kadencijai. Tas pats asmuo KT pirmininku ar nariu gali būti paskirtas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės.

Nuo 2020 m. spalio 1 d. iki 2021 m. birželio 15 d. KT sudarė pirmininkas Š. Keserauskas ir nariai: D. Lurje (pirmininko pavaduotoja), E. Šatas (pirmininko pavaduotojas), M. Augustinavičienė.

2021 m. kovo 26 d. Prezidentas Gitanas Nausėda, vadovaudamasis Konstitucija, KĮ ir atsižvelgdamas į Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės teikimą, pasirašė dekretą, kuriuo nuo liepos 1 d. paskyrė Kariną Kučaidze KT nare. Po to, kai nuo 2021 m. birželio 15 d. KT narė, pirmininko pavaduotoja Dina Lurje baigė darbą institucijoje, 2021 m. rugpjūčio 10 d. Prezidentas pasirašė dekretą, kuriuo paskyrė Irmą Urmonaitę KT nare nuo rugsėjo 10 d.

Nuo 2021 m. rugsėjo 10 d. KT sudaro pirmininkas Š. Keserauskas ir nariai: E. Šatas (pirmininko pavaduotojas), I. Urmonaitė (pirmininko pavaduotoja), M. Augustinavičienė ir K. Kučaidze.

Vykdydama valstybinę konkurencijos politiką, KT prižiūri, kaip laikomasi KĮ bei jai patikėtų taikyti Europos Sąjungos (ES) konkurencijos teisės reikalavimų, koordinuoja ES valstybės pagalbos taisyklių įgyvendinimą Lietuvoje. KT taip pat vykdo funkcijas, numatytas Vietos savivaldos, Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymuose.

Pagrindinis vidutinės trukmės KT strateginio planavimo dokumentas – Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2021–2023 m. strateginis veiklos planas, apibrėžiantis institucijos strateginius tikslus ir uždavinius jų įgyvendinimui bei rodiklius, yra skelbiamas KT [svetainėje](#).

KT, vykdydama jai įstatymais nustatytas funkcijas, vadovaujasi Veiklos prioritetu, kuris sudaro galimybes naudoti institucijos išteklius taip, kad būtų kiek įmanoma geriau prisidedama prie veiksmingos konkurencijos apsaugos ir teikiama kuo didesnė nauda vartotojams.

Konkurencijos taryba (iš kairės): Medeina Augustinavičienė, Irma Urmonaitė, Šarūnas Keserauskas, Karina Kučaidze, Elonas Šatas.

IV. PAGRINDINIŲ VEIKLŲ APŽVALGA

Spęsdamą tyrimų atlikimo ir kitus veiklos klausimus, KT vadovaujasi šiais principais:

- įtaka veiksmingai konkurencijai ir vartotojų gerovei;
- strateginė reikšmė;
- racionalus išteklių naudojimas.

2021 m. nustatytos šios svarbiausios veiklos prioritetinės sritys:

- vykdyti KT kompetencijai priskirtų įstatymų laikymosi priežiūrą, ypatingą dėmesį skiriant galimiems konkurencijos ribojimams;
- stiprinti ryšius su žiniasklaida nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, plėtoti dialogą su akademinė bendruomene, verslu, viešojo administravimo subjektais ir visuomene;
- tęsti tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Viešųjų pirkimų tarnyba ir Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT), Valstybės kontrole teikiant tarpusavio ekspertinę pagalbą bei dalijantis reikšminga informacija tyrimuose dėl korupcijos, viešųjų pirkimų pažeidimų ir konkurenciją ribojančių susitarimų viešuosiuose pirkimuose;
- stiprinti ryšius su tarptautiniais partneriais, įskaitant aktyvų įsitraukimą į su konkurencijos politikos įgyvendinimu susijusias ES teisėkūros iniciatyvas;
- viešinti KT prevenciniais tikslais atliktų stebėsenų rezultatus dėl galimų KĮ ribojimų;
- stiprinti informacinių technologijų materialinę ir techninę bazę tyrimų srityje.

KT siekia, kad jos veiklos efektyvumas būtų grindžiamas ne paskirtų baudų dydžiu, bet profesionalių tyrimų rezultatais ir tyrimų atnešta nauda vartotojui, kuri neišvengiamai priklauso ir nuo nuoseklaus prevencinio darbo konkurencijos principų sklaidos srityje. Vertindama, kaip sekasi vykdyti užsibrėžtą misiją, KT, vado-

vaudamasi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) metodika, kasmet skaičiuoja savo veikla sukurtas tikėtinos naudos vartotojams dydį. Šio dydžio ir KT metinio biudžeto santykis yra pagrindinis KT veiklos efektyvumo rodiklis nuo 2011 m. Institucija siekia, kad metinės vidutinės trejų metų tiesioginės tikėtinos naudos vartotojams ir KT vidutinio metinio trejų metų biudžeto santykis būtų ne mažesnis kaip 5:1, t. y. KT veiklai iš šalies biudžeto skirtas 1 euras atneštų bent 5 eurus tikėtinos naudos. Atlikus 2019–2021 m. veiklos vertinimą, paaiškėjo, kad vidutinė metinė šio laikotarpio tiesioginė tikėtina nauda vartotojams sudarė 15,6 mln. Eur, o jos santykis su KT vidutiniu metiniu biudžetu buvo 6,2:1. Poveikio vertinimas apima tiesioginę ekonominę naudą vartotojams, atsižvelgus į žalą, kuri būtų buvusi padaryta vartotojams, jei KT nebūtų nutraukusi antikonkurencinių veiksmų arba nebūtų užkirtusi kelio konkurencijos suvaržymams (pavyzdžiui, jei nebūtų išaiškintas kartelis arba nebūtų uždrausta probleminė koncentracija, vartotojai būtų mokėję didesnes kainas keletą metų ir pan.). Į skaičiavimus nėra įtraukiama netiesioginė nauda (paskirtos baudos) ar nauda, atsirandanti dėl to, kad pažeidėjui paskirta bauda atgraso nuo keleto kitų panašių pažeidimų padarymo ir kt. Taip pat vertinimas neapima visos KT veiklos – nėra vertinama nauda vartotojui, kuri atsiranda, pavyzdžiui, dėl Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo priežiūros, konkurencijos kultūros sklaidos tarp verslo atstovų ir valdžios institucijų.

Yra tikimybė, kad ateityje rodiklio reikšmė tam tikru laikotarpiu gali nesiekti 5:1, atsižvelgiant į KT galimą pasirinkimą vykdyti veiklą, kuri yra strategiškai reikšminga dėl atgrasomojo poveikio, teisinio tikrumo, institucijos galimybių atlikti savo funkcijas užtikrinimo ar sektoriaus svarbumo, bet pagal minėtą metodiką galimai sukuria mažiau ar nekuria tiesioginės ekonominės naudos vartotojams.

Išsamų naudos vertinimo aprašymą ir rezultatus KT skelbia atskiru [dokumentu](#) savo interneto svetainėje.

V. VIEŠŲJŲ SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA

KĮ 4 straipsnis viešojo administravimo subjektus įpareigoja užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę, įgyvendinant jiems pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu Lietuvos Respublikoje.

Viešojo administravimo subjektams draudžiama priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, išskyrus atvejus, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant įstatymų reikalavimus.

Vadovaudamasi šiomis nuostatomis, KT tiria viešojo administravimo subjektų (pavyzdžiui, ministerijų, savivaldybių ir kitų institucijų) priimtų teisės aktų bei sprendimų atitikimą KĮ 4 str. reikalavimams, t. y. vertina, ar tokiais sprendimais nėra sudaromos skirtingos konkurencijos sąlygos toje pačioje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams. Kadangi viešojo administravimo subjektai savo teisės aktų ir sprendimų pagrindu gali sudaryti sutartis su ūkio subjektais, KT taip pat tiria, ar tokios sutartys nepažeistų KĮ 4 str. reikalavimų.

KT yra ne kartą skelbusi, kad principingai vertins bet kokius konkurencijos ribojimus, kurie atsiranda savivaldybėms bandant per plačiai naudotis Viešųjų pirkimų įstatyme numatyta vidaus sandorio išimtimi, leidžiančia savivaldybėms tam tikras viešąsias paslaugas pavesti teikti savo valdomoms įmonėms, neorganizuojant konkurencingos atrankos procedūros. Dėl to, kad peržengė vidaus sandorio išimties ribas, 2021 m. Palangos miesto savivaldybė buvo pripažinta pažeidusi KĮ nuostatas.

KT primena, kad vidaus sandoris yra išimtis, kuria savi-

valdybės turi naudotis tik išskirtiniais atvejais, jeigu perkant viešojo pirkimo būdu būtų neįmanoma užtikrinti paslaugos teikimo nepertraukiamumo, geros kokybės ir prieinamumo arba kai įsigyjamos viešosios paslaugos, administruojamos vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu: vandens, šilumos tiekimo, nuotekų ir atliekų tvarkymo, keleivių vežimo, teritorijų ir gatvių priežiūros, maitinimo paslaugų ugdymo, globos ar sveikatos priežiūros įstaigose teikimo.

KĮ 4 STR. PRIEŽIŪRA

Baigtas tyrimas dėl vidaus sandorio

Tyrimą baigusi KT nustatė, kad savivaldybė su „Palangos komunaliniu ūkiu“ sudarė sutartį ir savo įmonei pavedė teikti įvairias paslaugas. Sudarydama sutartį savivaldybė rėmėsi vidaus sandorio, numatyto Viešųjų pirkimų įstatyme, išimtimi. Kadangi pagal minėtą sutartį savivaldybė įsigijo ir kitų, į vidaus sandorio išimtį nepatenkančių pastatų administravimo, statybos darbų ir statinio projektavimo paslaugų, KT padarė išvadą, kad savivaldybė peržengė vidaus sandorio išimties ribas ir riboją konkurenciją: privilegijavo savo įmonę ir nesudarė galimybių kitoms bendrovėms konkuruoti su „Palangos komunaliniu ūkiu“ dėl minėtų paslaugų teikimo.

KT nusprendė savivaldybei skirti 33 750 Eur baudą ir įpareigoti per 3 mėn. nutraukti pažeidimą – organizuoti konkurencingą procedūrą minėtų paslaugų, jeigu šios vis dar būtų reikalingos, teikėjui atrinkti.

Šį nutarimą apskundusi Palangos miesto savivaldybė prašė Vilniaus apygardos administracinio teismo (VAAT) panaikinti skirtą finansinę sankciją. Teismas prašymą tenkino iš dalies ir sumažino baudą iki 22 500 Eur. VAAT sprendimas yra įsigaliojęs.

Pradėti tyrimai

Galimas privačių gydymo įstaigų diskriminavimo atvejis dėl Akmenės rajono savivaldybės sprendimo

KT gavo privačios gydymo įstaigos Akmenės sveikatos centro pareiškimą dėl Akmenės rajono savivaldybės patvirtintos „Trūkstantys specialybės gydytojų skatinimo dirbti Akmenės rajono savivaldybės viešosiose asmens sveikatos priežiūros įstaigose programos“, kurioje numatytos įvairios gydytojų pritraukimo priemonės: vienkartinė piniginė išmoka, rezidentūros studijų kompensavimas, savivaldybės būsto skyrimas.

Pareiškėjo teigimu, taip yra privilegijuojamos savivaldybės valdomos asmens sveikatos priežiūros įstaigos ir diskriminuojamos privačios įstaigos, kurios, teikdamos tiek mokamas, tiek ir nemokamas sveikatos priežiūros paslaugas Akmenės rajone, negali vienodomis sąlygomis konkuruoti dėl gydytojų pritraukimo, nes skatinimo priemonės gali tikėtis gauti tik į savivaldybės valdomas sveikatos priežiūros įstaigas atvykstantys dirbti gydytojai.

Tyrimą pradėjusi KT [aiškinasi](#), ar sveikatos priežiūros įstaigoms nebuvo sudarytos skirtingos konkurencijos sąlygos ir nebuvo pažeistas KĮ.

Galimas konkurencijos ribojimas dėl geležinkelių sektoriuje taikomo reglamentavimo

Į KT kreipėsi bendrovė „Gargždų geležinkelis“, kurios pateik-

ta informacija leidžia įtarti, kad Susisiekimo ministerijos priimtose Viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo perpildytoje viešosios geležinkelių infrastruktūros dalyje prioriteto taisyklės (Taisyklės) ir Geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemų reikalavimų aprašas galimai pažeidžia KĮ nuostatas.

Remiantis turima informacija, susisiekimo ministro sprendimu patvirtintose Taisyklėse, nustatančiose pajėgumų skyrimo perpildytoje viešosios geležinkelių infrastruktūros dalyje kriterijus, kai dėl krovinių vežimo tais pačiais maršrutais konkuruoja kelios įmonės (vežėjai), tam tikri esami kriterijai gali būti diskriminuojami geležinkelio įmones, ketinančias pradėti vykdyti krovinių vežimo veiklą. Įtariama, kad Taisyklėse įtvirtintos nuostatos yra naudingos rinkoje įsitvirtinusiai „Lietuvos geležinkelių“ įmonių grupės bendrovei, t. y. nacionaliniam vežėjui „LTG Cargo“.

KT, nusprendusi [pradėti](#) tyrimą dėl Susisiekimo ministerijos sprendimų, susijusių su viešosios geležinkelių sistemos infrastruktūros naudojimu, aiškinasi, ar tam tikri nustatyti reikalavimai gali diskriminuoti naujus rinkos dalyvius ir pažeisti KĮ.

KT taip pat vertina, ar susisiekimo ministro patvirtintas aprašas, nustatantis reikalavimus gauti traukinio mašinisto sertifikatą, kuriais, išlaikius egzaminus, suteikiama teisė valdyti tam tikrų kategorijų geležinkelių riedmenis atitinkamais geležinkelio keliais, neriboja vežėjų konkurencijos.

V. VIEŠŲJŲ SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA

Tęsiamas tyrimas

Dėl Palangos baseino perdavimo savivaldybės įstaigai

KT tęsė tyrimą dėl Palangos miesto savivaldybės tarybos sprendimo perduoti valdyti baseiną savivaldybės viešajai įstaigai „Palangos investicijų valdymas“.

Į KT kreipėsi VšĮ plaukimo mokykla „Nemunas“, prašydama išnagrinėti savivaldybės sprendimus, kuriais ši perdavė savo valdomai įstaigai valdyti ir naudoti savivaldybės lėšomis pastatytą baseiną bei jame teikti viešąsias ir komercines paslaugas. Pareiškėjos nuomone, savivaldybė pažeidė KĮ, nes savo įstaigai suteikė pranašumą ir nepaisė to, kad rinkoje yra kitų subjektų, suinteresuotų teikti baseinų valdymo ir naudojimo paslaugas.

Tyrimo metu KT nagrinėja, ar Palangos miesto savivaldybė minėtu sprendimu galėjo privilegijuoti savo įmonę, diskriminuoti kitus rinkos žaidėjus ir taip sukurti skirtingas konkurencijos sąlygas konkuruojantiems ūkio subjektams.

Išnagrinėti pareiškimai

Dėl Palangos miesto savivaldybės sprendimų, susijusių su jos kontroliuojama įmone

KT išnagrinėjo Lietuvos respublikinių būsto valdymo ir priežiūros rūmų pareiškimą dėl Palangos miesto savivaldybės sprendimų ir veiksmų, susijusių su savivaldybės kontroliuojamos įmonės „Palangos komunalinis ūkis“ veikla teikiant daugiabučių namų administravimo paslaugas.

Pareiškėjo nuomone, yra pažeidžiama sąžiningos konkurencijos laisvė susidarius interesų konfliktui, kai, iš vienos pusės, savivaldybė atlieka daugiabučių namų administravimo paslaugų priežiūros funkcijas, o iš kitos pusės, jos valdoma bendrovė vykdo tą ūkinę veiklą, kurią prižiūri savivaldybė.

Gautą informaciją išnagrinėjusi KT [konstatavo](#), kad minėtu atveju nėra pagrindo pradėti tyrimą dėl KĮ pažeidimo. Institucija įvertino, kad dėl galimo interesų konflikto yra sąžiningos konkurencijos laisvės ribojimo rizika, tačiau vien tik dviejų skirtingų Palangos miesto savivaldybės funkcijų – priežiūros ir bendrovės savininko – vykdymas savaime nereiškia konkurencijos laisvės ribojimo.

Vis dėlto institucija atkreipė Vyriausybės dėmesį, kad galiojantys teisės aktai nenumato savivaldybėms pareigos kontroliuoti, kaip jų valdomos įmonės atskiria skirtingas veiklas ar kaip paskirsto pajamas, gaunamas už viešąsias paslaugas, kurios yra pavestos savivaldybės, ir už paslaugas, teikiamas konkurencingoje rinkoje. KT vertinimu, tokio reglamentavimo nebuvimas gali sudaryti prielaidas konkurencijos ribojimui, pavyzdžiui, sudaryti sąlygas savivaldybių valdomoms įmonėms pasinaudoti viešųjų paslaugų teikimui skirtais ištekliais teikiant komercines paslaugas, dėl ko jos veikty rinkoje palankesnėmis sąlygomis lyginant su kitais ūkio subjektais.

KT pasiūlė Vyriausybei keisti teisės aktus ir įtvirtinti savivaldybių kontroliuojamų įmonių valdysenos reikalavimus, įskaitant savivaldybės pavestų viešųjų paslaugų ir komercinių paslaugų teikimo apskaitą atskyrimą.

V. VIEŠŲJŲ SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA

Dėl Vilniaus savivaldybės vidaus sandorio viešojo transporto paslaugoms įsigyti

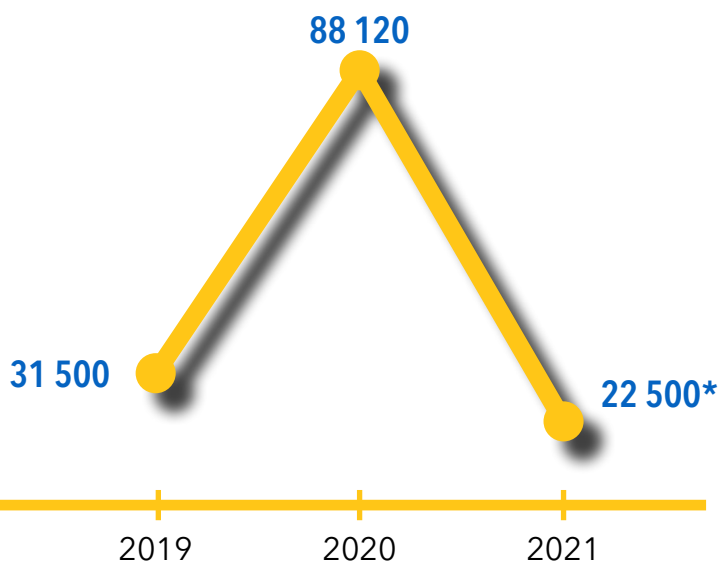
Į KT kreipėsi privati įmonė, prašydama pradėti tyrimą dėl sostinės savivaldybės sprendimų, kuriais, nevykdant konkurencingų vežėjų atrankos procedūrų, buvo sudarytas vidaus sandoris su savivaldybės įmone „Vilniaus viešasis transportas“ teikti keleivių vežimo paslaugas. Anot pareiškėjos, sutartis pažeidžia sąžiningos konkurencijos laisvę ir suteikia privilegijas savivaldybės įmonei, o kitus ūkio subjektus, kurie galėtų teikti keleivių vežimo paslaugas mieste, diskriminuoja.

Šiuo metu tiek galiojantis teisinis reglamentavimas, tiek teismų praktika dėl vidaus sandorio sudarymo leidžia perkančiosioms organizacijoms sudaryti vidaus sandorius dėl viešosios paslaugos – keleivių vežimo – įsigijimo, jei tik jie atitinka Viešųjų pirkimų įstatyme vidaus sandoriui keliamus reikalavimus. KT nustatė, kad minėta sutartis, kaip vidaus sandoris, atitinka Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus, todėl tyrimo [nepradėjo](#).

Dėl aplinkos ministro įsakymo skirti išmokas atsinaujinančių energijos išteklių įdiegimui

KT gavo Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos prašymą ištirti, ar aplinkos ministro įsakymu patvirtinto aprašo nuostatos neprieštaruoja KĮ. Šis aprašas numato kompensacinių išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarką atnaujintiems (modernizuotiems) daugiabučiams namams, norintiems naudoti saulės energijos technologijas, šilumos siurblius ir šilumos saugyklas šilumos energijai gaminti, karštam vandeniui ruošti ir (ar) elektros energijai gaminti. Pareiškėjos teigimu, aprašas

Skirtos baudos už KĮ 4 str. pažeidimus, Eur

* teismo sprendimu bauda sumažinta

KT, baigusi tyrimą ir nustačiusi, kad viešojo administravimo subjektai atliko draudžiamus veiksmus ar padarė kitus KĮ pažeidimus, turi teisę:

- viešojo administravimo subjektui nurodyti per nustatytą terminą pakeisti ar panaikinti teisės aktus, kitus KĮ prieštaraujančius sprendimus;
- skirti pinigines baudas iki 0,5 proc. metinio biudžeto einamaisiais metais ir kitų praėjusiais metais gautų bendrųjų metinių pajamų, bet ne daugiau kaip 60 000 Eur.

Už KT įpareigojimų per nustatytą terminą neįvykdymą gresia pinigine bausme iki 600 Eur už kiekvieną pažeidimo vykdymo dieną po termino įvykdyti įpareigojimus pašalinti pažeidimą pabaigos.

galimai pažeidžia KĮ, nes skatina atsisakyti centralizuotai tiekiamos šilumos ir suteikia prioritetą alternatyvioms šilumos ir karšto vandens gamybos technologijoms.

KT išsiaiškino, kad nuo 2020 m. gegužės 20 d. iki 2021 m. kovo 1 d. Būsto energijos taupymo agentūra priėmė 25 daugiabučių namų, esančių 11 savivaldybių, paraiškas kompensacijoms gauti. Tai ribotos apimties projektas, kuris tęsėsi iki 2021 m. birželio 1 d. Kadangi bendras daugiabučių namų, padavusių paraiškas, skaičius yra mažas, KT nuomone, atsinaujinančių energijos išteklių įdiegimas nedaro reikšmingos įtakos centralizuotų šilumos tinklų subjektų veiklai. Atsižvelgdama į šias aplinkybes, KT [nusprenđė](#) nepradėti tyrimo, nes jis neatitiktų institucijos veiklos prioriteto – atlikti tuos tyrimus, kurie reikšmingai prisidėtų prie veiksmingos konkurencijos apsaugos ir taip užtikrintų kuo didesnę vartotojų gerovę.

Tyrimai dėl KĮ 4 str. pažeidimų

	2019	2020	2021
Baigti nustačius pažeidimą	1	2	1
Baigti nenustačius pažeidimo (nutraukti)	1	0	0

V. VIEŠŲJŲ SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA

Dėl Ekonomikos ir inovacijų ministerijos (EIMIN) sprendimų

KT išnagrinėjo VŠĮ Marijampolės verslo informacijos centro prašymą, kuriame teigiama, kad EIMIN nuo 2010 m. gegužės 6 d. iki 2017 m. balandžio 30 d. savo dviem vadovaujamos įstaigoms esą sudarė išskirtines sąlygas įgyvendinti ES finansuojamus projektus, taip pat 2010–2016 m. laikotarpiu priėmė įsakymus, kurių pagrindu įstaigai „Versli Lietuva“ numatė palankias projektų finansavimo sąlygas, o 2013–2017 m. su ja sudarė 10 pirkimų ir be konkurencingos atrankos procedūros įsigijo konsultavimo paslaugas, nors jos buvo prieinamos rinkoje.

Įvertinusi EIMIN paaiškinimus ir visą gautą informaciją, KT **konstatavo**, kad nėra pagrindo pradėti tyrimo dėl galimo KĮ pažeidimo, kadangi reikalavimai, kuriais vadovaudamasi ministerija finansuojamoms priemonėms įvardijo konkrečius pareiškėjus bei projektų atrankos būdą, buvo numatyti Vyriausybės nutarime. Tirti Vyriausybės priimtų teisės aktų atitikties KĮ reikalavimams KT neturi įgaliojimų.

KT rekomendacijos dėl teisės aktų pakeitimų

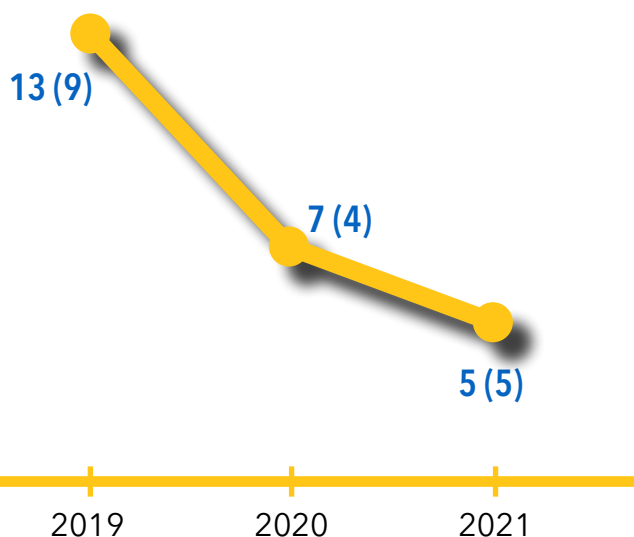
2021 m. KT viešojo administravimo subjektams išsiuntė 5 prevencinius raštus ir pasiūlė teisės aktų rengėjams keisti nustatytą teisinį reguliavimą, kuris gali prieštarauti sąžiningos konkurencijos principams. Į visas KT pastabas buvo atsižvelgta.

Svarbesni prevenciniai raštai

Dėl Lietuvos heraldikos komisijos veiklos teisinio reglamentavimo

Į KT kreipęsis pareiškėjas prašė įvertinti, ar Lietuvos heraldikos komisijos parengtas aprašas, numatantis būtinų dokumentų

Institucijoms išsiųsti prevenciniai raštai (ir į kurių rekomendacijas buvo atsižvelgta)

pateikimą Lietuvos heraldikos komisijai ir jų nagrinėjimo tvarką, norint sukurti herbų etalonus, vėliavų, antspaudų ir kitų herbinių ženklų projektus, neprieštarauja KĮ nuostatom.

Pareiškėjo teigimu, pagal esamą tvarką užsakovai turi kreiptis į Lietuvos heraldikos komisiją ir prašyti rekomenduoti dailininką darbams atlikti arba nurodyti savo siūlomą, tačiau komisija dailininkus siūlo tik iš savo narių, o tai esą neužtikrina sąžiningos konkurencijos laisvės.

Įvertinusi surinktą informaciją, KT padarė **išvadą**, kad Lietuvos heraldikos komisijos veiksmai gali nepagrįstai riboti konkurenciją, nes nėra aiškos tvarkos, kaip dailininkas, kuris nėra komisijos narys, galėtų viešai sužinoti apie poreikį sukurti herbą ir pretenduoti įgyvendinti užsakymą, kas mažina konkuruojančių ūkio subjektų skaičių bei didina prielaidas atrinkti susidomėjimą išreiškusį Lietuvos heraldikos komisijos narį.

KT pasiūlė Lietuvos heraldikos komisijai tobulinti teisinį reguliavimą bei pašalinti galimą interesų konfliktą – viešai skelbti informaciją apie poreikį kurti herbą ir kviesti suinteresuotus dalininkus siūlyti savo kandidatūrą. Taip pat būtina aiškiai reglamentuoti kandidatų atrankos procedūrą ir suinteresuotų komisijos narių dalyvavimą joje.

Lietuvos heraldikos komisijos veiklą užtikrinanti Prezidento kanceliarija, kuriai pasiūlyta peržiūrėti komisijos veiklos nuostatas, informavo, kad atsižvelgdama į KT siūlymus inicijavo atitinkamus komisijos veiklos nuostatų pakeitimus.

Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos įsakymo standartizuoti specifikacijas

KT gavo skundą dėl Sveikatos apsaugos ministerijos įsakymo „Dėl funkcinų lovų techninių specifikacijų standartizavimo“, kuris, pareiškėjo nuomone, gali riboti konkurenciją, nes teisės akto reikalavimus gali atitikti tik vieno tiekėjo produkcija.

KT pasiūlius ministerijai patobulinti funkcinų lovų techninių specifikacijų standartizavimo nuostatas, kad būtų užtikrinta sąžininga konkurencija, įsakymas buvo pakeistas.

Dėl reikalavimų lauko ekranų įrengimui Kaune

KT, išnagrinėjusi gautą pareiškėjo skundą, išsiuntė prevencinį raštą Kauno miesto savivaldybei dėl savivaldybės administracijos Eismo saugumo komisijos nutarimo, kuriuo nustatytos naujos sąlygos (reikalavimai) įrengiant reklaminius lauko ekranus.

KT rekomendavo savivaldybei peržiūrėti priimtus teisės aktus ir tobulinti reglamentavimą įtvirtinant konkrečius reikalavimus taip, kad visiems ūkio subjektams būtų žinomi rei-

V. VIEŠŲJŲ SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA

kalavimai įrengiant reklaminius ekranus Kauno mieste, ir kad reguliavimas nedarytų neigiamos įtakos sąžiningos konkurencijos laisvės užtikrinimui, t. y. visiems ūkio subjektams būtų užtikrinamos vienodos galimybės bei sąlygos veikti rinkoje.

Savivaldybė į KT rekomendacijas atsižvelgė ir sąlygas pakeitė.

VSĮ 9¹ STR. PRIEŽIŪRA

Vietos savivaldos įstatymo (VSĮ) 9¹ straipsnyje numatyta, kad savivaldybės gali steigti naują juridinį asmenį naujai ūkinei veiklai vykdyti arba pavesti naują ūkinę veiklą vykdyti jau veikiančioms savivaldybės valdomoms įmonėms tik gavusios išankstinį KT sutikimą. KT išduoda sutikimą, jeigu savivaldybė laiku įvykdė konkurencingą procedūrą ir jeigu šios procedūros rezultatai rodo, kad kiti ūkio subjektai, atsižvelgdami į savo komercinius interesus, negali užtikrinti atitinkamos veiklos vykdymo.

2021 m. KT negavo iš savivaldybių prašymų duoti sutikimus vykdyti ūkinę veiklą. Tačiau, kaip ir ankstesniais metais, KT ekspertai tiek raštu, tiek telefonu aktyviai konsultavo suinteresuotus asmenis dėl VSĮ 9 ir 9¹ straipsnių taikymo – iš viso buvo pateikta 13 atsakymų į paklausimus.

Nemažai klausimų buvo susiję su savivaldybių ketinimais vykdyti arba jau vykdoma vaikų neformaliojo švietimo, pavyzdžiui, vaikų poilsio stovyklų ar sporto būrelių, veikla.

KT ekspertų preliminariniu vertinimu, jeigu ketinama vykdyti savivaldybės įmonės veikla būtų laikoma neformaliojo švietimo paslauga, ji nebūtų vertinama kaip ūkinė veikla, nes jos paskirtis – tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais. Neformaliojo vaikų švietimo programas vykdo muzikos, dailės, meno, sporto, kitos mokyklos, laisvieji mokytojai, kiti švietimo teikėjai.

Išankstinio KT sutikimo taip pat nereikia, kai savivaldybė ketina pavesti vykdyti vandens, šilumos tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo, keleivių vežimo, teritorijų ir gatvių priežiūros bei tvarkymo paslaugas, taip pat maitinimo paslaugas švietimo, socialinės globos arba sveikatos priežiūros įstaigose. Nereikia gauti KT sutikimo ir tais atvejais, kai teikiant viešąsias paslaugas turėtų būti valdomas ir naudojamas savivaldybių ar savivaldybių juridinių asmenų nekilnojamasis turtas ir kitas ūkio subjektas tokios paslaugos negalėtų teikti savo patalpose.

KT, vadovaudamasi dažniausiai savivaldybėms kylančiais klausimais bei esama institucijos praktika, parengė [klausimą](#), kurio tikslas – padėti savivaldybėms įsivertinti, ar pagal VSĮ 9¹ straipsnį joms reikia kreiptis į KT ir gauti sutikimą dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo. Jeigu KT sutikimas būtinas, klausimynas taip pat padės įsivertinti, ar egzistuoja visos kreipimuisi reikalingos sąlygos.

VI. TEISĖKŪRA

Teisės aktų projektų rengėjai privalo rengdami projektus atsižvelgti į konstitucinį sąžiningos konkurencijos laisvės principą. Teisės aktuose neturėtų būti nustatoma nepagrįstų konkurencijos ribojimų, nes tai gali nulemti aukštesnės prekių ir paslaugų kainas, mažesnę jų įvairovę ir žemesnę kokybę. Valstybinio reguliavimo nulemti konkurencijos ribojimai gali sukelti ne mažiau žalos negu ūkio subjektų nulemti ribojimai, pavyzdžiui, konkurenciją ribojantys susitarimai.

KT nagrinėja teisės aktų projektų įtaką konkurencijai tiek savo iniciatyva, tiek projektų rengėjų prašymu. Nustačiusi teisės aktų projektuose numatytus galimus konkurencijos ribojimus, KT siūlo juos šalinti, o jeigu visiškai jų pašalinti neįmanoma siekiant pagrįstų teisinio reguliavimo tikslų, KT atkreipia projektų rengėjų dėmesį į būtinybę atlikti poveikio konkurencijai vertinimą. KT savo išvadose primena, kad teisės aktų projektų rengėjai privalo atlikti poveikio konkurencijai vertinimą ir kitais atvejais, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas gali paveikti konkurenciją.

Atlikdamas poveikio konkurencijai vertinimą viešojo administravimo subjektas turi įvertinti, kokį poveikį teisės akto taikymas turės rinkai ir jos dalyviams bei įvertinti visas galimas tokio reguliavimo rizikas bei neigiamas pasekmes konkurencijai. Detaliai išnagrinėjus visus galimus alternatyvius kelius siekiant numatyto tikslo, rekomenduojama pasirinkti tinkamiausią alternatyvą. Neatliktas privalomas poveikio vertini-

mas, kaip yra [išaiškinęs](#) Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT), gali būti pagrindas pripažinti teisės aktą neteisėtai priimtu.

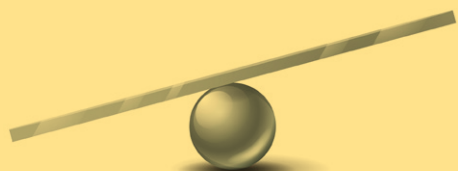
Kaip jau minėta, KT turi įgaliojimus tirti viešojo administravimo subjektų priimtus teisės aktus, kurie riboja konkurenciją, ir įpareigoti atitinkamus ribojimus pašalinti, o viešojo administravimo subjektui gali skirti baudą. Ką nesuteikia KT kompetencijos vertinti įstatymų ir Vyriausybės priimtų teisės aktų teisėtumo. Vis dėlto, net ir įstatymų bei Vyriausybės priimtų teisės aktų atžvilgiu KT, matydama būtinybę, atkreipia Ministrų kabineto dėmesį į kylančias rizikas pažeisti sąžiningos konkurencijos principą, teikia siūlymus dėl atitinkamų priimtų teisės aktų keitimo.

KT savo arba teisės aktų projektų rengėjų iniciatyva 2021 m. įvertino 410 teisės aktų projektų ir teikė išvadas dėl galimos jų įtakos konkurencijai arba atitikties valstybės pagalbos taisyklėms. Įvertinę teisės aktų projektus KT ekspertai iš viso teikė 152 pastabas.

2021 m. buvo priimta 100 teisės aktų (iš jų 25 įstatymų ir 19 Vyriausybės nutarimų), dėl kurių projektų KT 2019–2021 m. teikė pastabų. Institucijos, priimdamos teisės aktus, atsižvelgė į 74 proc. visų KT ekspertų teiktų pastabų (2020 m. šis rodiklis siekė 77 proc., 2019 m. – 63 proc.). Atsižvelgta į 59 proc. KT pastabų dėl įtakos konkurencijai ir į 79 proc. pastabų dėl valstybės pagalbos.

Poveikio konkurencijai vertinimas – tai procesas, kurio metu turi būti įvertinta, kaip numatomas teisinis reguliavimas paveiks rinką, vartotojus, kokios yra alternatyvos ir kodėl pasirinktas būtent toks reguliavimas, ar jis proporcingas siekiamiems tikslams.

Ką [4¹ straipsnis](#) numato atvejus, kada teisės akto projekto rengėjui privaloma atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimą, pavyzdžiui, kai suteikiamos išimtinės teisės ūkio subjektui vykdyti ūkinę veiklą; nustatomas ribotas ūkio subjektų, galinčių vykdyti tam tikrą ūkinę veiklą, skaičius bei kitais atvejais, kai rengiamu teisės aktu numatomas teisinis reguliavimas gali paveikti konkurenciją.

Poveikio konkurencijai vertinimą rekomenduojama atlikti taikant KT parengtas **Sprendimų poveikio konkurencijai vertinimo gaires**.

Teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimo etapai:

- problemos, kuriai skirtas teisinis reguliavimas, išskėlimas;
- teisinio reguliavimo tikslo nustatymas;
- teisinio reguliavimo galimo poveikio konkurencijai vertinimas;
- galimų alternatyvų įvertinimas ir tinkamiausios parinkimas.

Sulaukusi teisės aktų projektų rengėjų prašymų, KT teikia jiems konsultacijas dėl poveikio konkurencijai vertinimo metodų.

Svarbiausios pastabos dėl teisės aktų projektų

Dėl elektros rinkos liberalizavimo

Lietuvoje vykstant elektros rinkos liberalizavimui, KT aktyviai teikė pastabas dėl siūlomo teisinio reguliavimo šioje srityje įtakos konkurencijai.

2021 m. kovą, svarstant Elektros energetikos įstatymo pakeitimus, KT Energetikos ministerijai pateikė [pasiūlymą](#) dėl visuomeninio elektros energijos tiekėjo vaidmens liberalizavimo procese reglamentavimo. Vienas jų – užtikrinti, kad visuomeninio tiekėjo ir su juo susijusio nepriklausomo tiekėjo veiklos būtų atskirtos. Be to, KT siūlė, kad su visuomeniniu tiekėju susijęs nepriklausomas tiekėjas iki tol, kol duomenys apie vartotojus bus atverti visiems nepriklausomiems elektros energijos tiekėjams, negalėtų savo tiesioginiais veiksmais skatinti vartotojų sudaryti su juo sutartį.

Į šias pastabas buvo atsižvelgta – Elektros energetikos įstatyme įtvirtintos nuostatos pašalino KT identifikuotas problemas.

2021 m. spalį KT teikė [pastabas](#) dėl planų atidėti antrąjį elektros rinkos liberalizavimo etapą. Institucija akcentavo teisinio reguliavimo riziką, kad liberalizavimo antrojo etapo termino atidėjimas galėtų padidinti neapibrėžtumą esamiems ir potencialiems nepriklausomiems elektros energijos tiekėjams. Šie tiekėjai savo veiklą planavo atsižvelgdami į tai, kad liberalizavimo antrasis etapas įvyks iki 2022 m. sausio 1 d., o šio etapo atidėjimas galėtų apsunkinti jų veiklą, nes juos, tikėtina, pasirinktų mažesnis skaičius vartotojų negu būtų buvęs tuo atveju, jeigu liberalizavimo procesas vyktų kaip planuota.

KT nuomone, atidėjus liberalizavimą, nepriklausomiems elektros energijos tiekėjams ši veikla gali atrodyti mažiau patraukli, mažiau prognozuojama ir itin rizikinga. Todėl pokyčiai galėtų sumažinti paskatas naujiems nepriklausomiems tiekėjams pradėti verstis šia veikla, o esamus tiekė-

jus galėtų paskatinti svarstyti galimybę stabdyti tokią veiklą. Galiausiai, dėl to galėtų sumažėti ūkio subjektų skaičius atitinkamoje rinkoje, o konkurencija tarp jų galėtų tapti mažiau veiksminga.

Į šias KT pastabas nebuvo atsižvelgta ir antrasis elektros liberalizavimo etapas buvo atidėtas iki 2022 m. liepos 1 d.

Dėl architektų ir notarų profesijų reguliavimo

Institucija dar 2019 m. [nurodė](#) Aplinkos ministerijai, kad galiojės architektų veiklos teisinis reguliavimas sudarė pagrindą interesų konfliktams. KT teigimu, interesų konfliktas galėjo kilti, nes regioninės architektūros tarybos, kurių nariai yra architektai, vertino kitų architektų (savo konkurentų) projektus. 2021 m. Aplinkos ministerija inicijavo Architektūros įstatymo pakeitimą, kuriuo nustatė pareigą regioninės architektūros tarybų nariams nusišalinti nuo klausimų sprendimų, kilus interesų konfliktui. KT 2021 m. pateikus papildomų siūlymų patikslinti interesų konflikto nuostatą, į juos buvo iš dalies atsižvelgta, priimtame įstatyme nurodant atvejus, kada laikoma, jog interesų konfliktas egzistuoja.

Be to, 2021 m. KT įžvelgė riziką dėl siūlytų Architektų rūmų įstatymo pakeitimų. Šie pakeitimai taip pat galėjo nulemti interesų konfliktą dėl to, kad Architektų profesinio atestavimo komisiją sudarantys architektai galėtų atestavimo pagalba riboti naujų architektų patekimą į rinką, kurioje patys veikia. Į šį siūlymą taip pat buvo iš dalies atsižvelgta, numatant Architektų rūmų įstatyme atitinkamo kolegialaus organo nariams pareigą nusišalinti nuo sprendimų priėmimo, jeigu susidaro interesų konflikto situacija.

KT Seimo Biudžeto ir finansų komitetui teikė [siūlymus](#) dėl notarų profesinės veiklos teisinio reguliavimo. Išsakytos abejonės dėl to, ar pagrįsti ir proporcingi kai kurie notarų veiklos teisinio reguliavimo elementai: notarų skaičiaus ribojimas, jų veiklos reklamos draudimas, notarų išimtinė kompetencija teikti tam tikras paslaugas, notarų savireguliacijos mechanizmas ir jo keliamos rizikos.

EBPO [nurodo](#), kad notarų skaičiaus ribojimas mažina paslaugų pasiūlą, didina jų kainas ir gali sukurti lokalius notarinių paslaugų monopolius. O reklamos draudimai, kaip rodo moksliniai tyrimai, nulemia aukštesnes teisinių paslaugų kainas, nes būtent reklama padeda pirkėjams priimti informacija pagrįstus sprendimus, sumažina paslaugų teikėjų paieškos kaštus, leidžia sužinoti apie naujas paslaugas ir naujus paslaugų teikėjus.

Šių KT siūlymų pagrindu iki 2022 m. kovo 25 d. nebuvo inicijuota ar priimta teisės aktų pakeitimų.

Dėl reguliavimo komunalinių atliekų tvarkymo rinkoje

2021 m. institucija [pasiūlė](#) Aplinkos ministerijai nustatyti, kad komunalinių atliekų ir šiukšlių surinkėjai, vežėjai, apdorotojai turėtų būti atrenkami konkurencingos procedūros būdu, pavyzdžiui, organizuojant atvirą konkursą, išskyrus atvejus, kai būtų neįmanoma užtikrinti paslaugų teikimo nepertraukiamumo, geros kokybės ir prieinamumo. Nors šis siūlymas ir buvo paremtas Konstitucinio Teismo išaiškinimais, į jį nebuvo atsižvelgta.

KT taip pat teikė pastabas dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorių vykdomos veiklos. Atliekų tvarkymo įstatymas numato, kad komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius gali ne tik organizuoti atliekų tvarkymo sistemos funkcijas, bet ir pats vykdyti ūkinę veiklą.

Remdamasi gaunamais skundais bei viešai prieinama informacija, KT nurodė, kad kartais dėl administratoriams suteiktos galimybės vykdyti ūkinę veiklą susidaro ydinga situacija, kai jie siekia vykdyti veiklą, nors rinkoje veikia ne vienas ūkio subjektas, galintis teikti paslaugas.

Siekiant užkirsti kelią administratorių suinteresuotumui neleisti kitiems ūkio subjektams veikti rinkoje ir tokiu būdu mažinti konkurenciją, ministerijai pasiūlyta svarstyti galimybę

įstatymo projekte įtvirtinti atitinkamus saugiklius, pavyzdžiui, numatyti baigtinį sąrašą išimtinių atvejų, kuomet administratorius galėtų pats vykdyti ūkinę veiklą, arba uždrausti teikti atliekų tvarkymo paslaugas, administratorių veiklą apribojant tik šių paslaugų organizavimu.

Į pastarąjį siūlymą taip pat nebuvo atsižvelgta.

Dėl sveikatos ir farmacijos sektorių

Sveikatos (įskaitant farmaciją) sektorius buvo išskirtas kaip prioritetas KT 2022 m. strategijos įgyvendinimo [plane](#). Šiam sektoriui institucija skyrė dėmesio ir 2021 m., be kita ko, vertindama siūlomą teisinį reguliavimą šiame sektoriuje.

KT pateikė [pastabą](#) dėl Vyriausybės nutarimo projekto nuostatų, kuria siūlyta nustatyti, kad pildant biologinių vaistinių preparatų grupę nauju preparatu, naujai įtraukiamo preparato kaina turi būti ne didesnė kaip 85 proc. pigiausios tos grupės preparato ne tik pirmą kartą įrašant panašų biologinį vaistinį preparatą į atitinkamo metų ketvirčio kompensuojamųjų vaistinių preparatų kainyną, bet ir visą jo buvimo kainynuose laikotarpį. KT nurodė, kad tiekėjai neturės paskatų, esant galimybei, laikinai sumažinti preparato kainos, žinodami, kad vėliau nebebus galimybės grąžinti buvusios kainos. Tikėtina ir tai, kad toks reguliavimas galėtų ilgam apriboti galimybę naujiems tiekėjams ar naujiems preparatams patekti į kainyną: žinodami, kad siūloma kaina turės būti taikoma neribotą laikotarpį ateityje, vaistų tiekėjai, atsižvelgdami į netikrumą, neatsiejamą nuo komercinės veiklos, galėtų nuspręsti apskritai nepradėti tiekti vaistinių preparatų Lietuvai ir dėl to mūsų šalyje nebus galimybių įsigyti pigesnių vaistinių preparatų.

Minėtas Vyriausybės nutarimo projektas 2022 m. pradžioje buvo vis dar svarstomas.

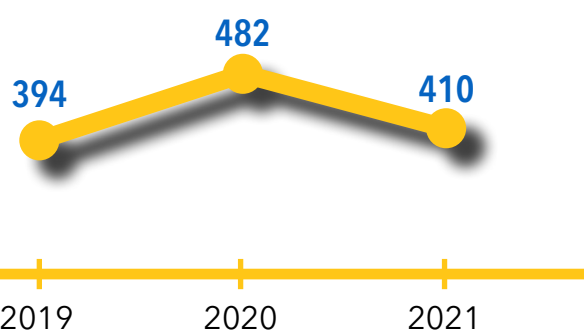
KT taip pat pateikė [pastabą](#) dėl sveikatos apsaugos mi-

VI. TEISĖKŪRA

nistro įsakymo projekto nuostatos, kuria siūlyta numatyti, kad veisiant ir auginant medicininės dėles turi būti naudojamas tik iš vandentiekio tinklų gaunamas vanduo, o vietinių vandens gręžinių vandenį šiam tikslui naudoti draudžiama dėl galimos cheminės ir biologinės taršos.

KT nurodė, kad pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymą asmenims suteikiama teisė individualiai išgauti ir naudoti geriamąjį vandenį, jeigu toks vanduo

Įvertinti teisės aktų projektai

atitinka teisės aktuose nustatytus geriamojo vandens išgavimo, saugos ir kokybės, sveikatos apsaugos ir aplinkos apsaugos reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, institucijos nuomone, sveikatos ministro įsakymo projekto reikalavimas buvo galimai neproporcingas ir griežtesnis negu būtina užtikrinti vartotojų saugą, nes jis apribotų galimybę medicininių dėlių veisimui ir auginimui naudoti geriamąjį vandenį, išgautą iš vietinių vandens gręžinių laikantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo reikalavimų. Tai nepagrįstai ribotų ūkinės veiklos laisvę vietovėse, kuriose nėra vandentiekio tinklų, ir diskriminuotų ūkio subjektus, kurie tose vietovėse norėtų užsiimti medicininių dėlių veisimu ir auginimu.

Todėl KT pasiūlė dėlių veisimui ir auginimui nustatyti mažiau ūkinės veiklos laisvę ribojančius ir galiojančio reguliavimo tikslus pasiekiančius reikalavimus. Į šią pastabą buvo atsižvelgta ministro įsakyme numatant, kad veisiant ir auginant medicininės dėles tiekiamas vanduo turi atitikti Lietuvos geriamojo vandens saugos ir kokybės higienos normos reikalavimus.

2021 m. institucijos, priimdamos teisės aktus, atsižvelgė į

**74
proc.**

visų KT ekspertų teiktų pastabų

VII. VALSTYBĖS PAGALBA

KT yra koordinuojanti institucija valstybės pagalbos, kuriai taikomos ES valstybės pagalbos taisyklės, klausimais. Ji atlieka valstybės pagalbos projektų ekspertizę, tarpininkauja Lietuvos institucijoms bendraujant su EK dėl valstybės pagalbos klausimų, teikia valstybės pagalbos teikėjams rekomendacijas, kaupia informaciją apie suteiktą valstybės pagalbą bei tvarko Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registrą.

KT taip pat viešosioms institucijoms ir ūkio subjektams teikia konsultacijas, siekdama padėti įvertinti, kada valstybės paramos priemonės yra laikomos (arba nelaikomos) valstybės pagalba, veda mokymus ir aiškina, kodėl valstybės pagalbos kriterijus atitinkanti parama gali būti teikiama tik iš anksto apie ją pranešus EK ir gavus jos pritarimą. Priešingu atveju teikiama valstybės pagalba būtų laikoma neteisėta ir, EK pripažinus jos nesuderinamumą su bendrąja rinka, gali būti išieškota iš pagalbos gavėjų su palūkanomis.

Valstybės pagalba – tai parama, kurią valstybė iš savo išteklių teikia tam tikriems ūkio subjektams arba tam tikroms prekėms gaminti ar paslaugoms teikti, suteikdama išskirtinę ekonominę naudą, kuri neatsirastų rinkos sąlygomis, ir kuri iškraipo konkurenciją bei veikia prekybą tarp ES valstybių narių.

Valstybės pagalba siekiant sušvelninti COVID-19 pandemijos poveikį

ES valstybės pagalbos taisyklės nustato pareigą šalims narėms teikti valstybės pagalbą tik gavus EK pritarimą. Lietuvoje ši derinimo procedūra įgyvendinama per KT siunčiant EK pranešimus apie planuojamas įgyvendinti valstybės pagalbos priemones. Iš valstybės pagalbos teikėjo gavusi pranešimą, KT patikrina, ar pranešimas užpildytas tinkamai. Jeigu KT ekspertai randa trūkumų, toks pranešimas grąžinamas pagalbos teikėjui taisyti. Jeigu pranešimas tinkamai užpildytas, KT pranešimą pateikia EK per specialiai tam sukurtą IT platformą.

EK patvirtinta lankstesnė valstybės pagalbos suteikimo tvarka, numatyta Laikinosios valstybės pagalbos priemonių komunikate, pratęsta iki 2022 m. birželio 30 d. Šiuo komunikatu siekiama palengvinti valstybės pagalbos teikimo sąlygas, kovojant su COVID-19 pandemija ir jos pasekmėmis ekonomikai. EK bendradarbiauja su visomis valstybėmis narėmis siekdama užtikrinti, kad būtų laiku įgyvendintos atitinkamos nacionalinės paramos priemonės. Gavusi išsamų pranešimą apie valstybės pagalbos priemonę, parengtą pagal šį komunikatą, sprendimą EK priima kuo skubiau.

2021 m. iš viso EK buvo pateikti derinti 27 pranešimai dėl valstybės pagalbos priemonių patvirtinimo ar jau egzistuojančių priemonių pakeitimo (pratęsimo), dėl 25 iš jų EK sprendimai priimti tais pačiais metais.

VII. VALSTYBĖS PAGALBA

22 iš Lietuvos valdžios institucijų 2021 m. EK derinti pateiktų valstybės pagalbos priemonių paremtos Laikinosios valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti reaguojant į COVID-19 protrūkį, sistema. KT aktyviai konsultavo valdžios institucijas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo paramos priemonėms ir teikė metodinę pagalbą.

Parama pagal EK patvirtintas schemas buvo skiriama įvairių sektorių ir dydžių bendrovėms, susiduriančioms su sunkiais dėl COVID-19 poveikio. 2021 m. 14 pranešimų EK pateikė EIMIN, 7 – Žemės ūkio ministerija, po 2 – SODRA ir Finansų ministerija, po 1 – Muitinės departamentas ir Valstybinė mokesčių inspekcija. Nukentėjęs nuo pandemijos Lietuvos verslas galėjo pasinaudoti paskolų, subsidijų, kvazinuosavo kapitalo ir kitomis likvidumo trūkumui sumažinti skirtomis priemonėmis.

Pagalbos teikėjai arba jų įgaliotos institucijos duomenis apie suteiktą valstybės pagalbą ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo priimto sprendimo ją suteikti turi pateikti į Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos [registra](#), kurį administruoja KT.

EK tyrimai prieš Lietuvą dėl galimai neteisėtos valstybės pagalbos

KT nuolat viešuosius subjektus informuoja apie būtinybę užtikrinti, kad jų teikiama parama nepažeistų ES valstybės pagalbos taisyklių, t. y. kad ji būtų suteikta teisėtai. EK nustačius, kad neteisėta pagalba yra nesuderinama su ES vidaus rinka, ji privalo būti išieškota iš pagalbos gavėjo su palūkanomis. 2021 m. EK iš viso nagrinėjo 9 skundus dėl Lietuvos institucijų suteiktos galimai neteisėtos valstybės pagalbos, iš jų 1 – gautas 2021 m.

Marijampolės verslo informacijos centras 2021 m. EK pateikė skundą dėl galimai neteisėtos valstybės pagalbos VŠĮ „Versli Lietuva“. Skunde buvo nurodyta, kad „Versli Lietuva“, administruodama valstybės pagalbos priemones „Asistentas-3“ ir „Asistentas-4“, ne tik teikė pagalbą ūkio subjektams, bet ir galimai gavo finansavimą savo pačios veiklos išlaidoms padengti. Minėtas finansavimas nebuvo suteiktas laikantis valstybės pagalbos taisyklių ar iš anksto suderintas su EK.

Nei dėl šio, nei dėl kitų nagrinėjamų skundų 2021 m. EK sprendimų nepriėmė.

Naujas Lietuvos regioninės pagalbos žemėlapis

EK patvirtino Lietuvos regioninės pagalbos [žemėlapi](#) 2022–2027 m. pagal atnaujintas Regioninės pagalbos gaires.

VII. VALSTYBĖS PAGALBA

Iki šio EK sprendimo visa Lietuvos teritorija buvo laikoma vienu regionu, kur maksimalus regioninės pagalbos intensyvumas siekė 25 proc. tinkamų finansuoti išlaidų. Dabar Lietuva suskirstyta į du regionus: Sostinės bei Vidurio ir vakarų Lietuvos regioną.

Atsižvelgiant į tai, kad per pastarąjį dešimtmetį Vidurio ir vakarų Lietuvos regione sumažėjo gyventojų skaičius, maksimalus pagalbos intensyvumas šiame regione padidintas iki 50 proc. Išimtis pritaikyta tik Klaipėdos apskrčiai, kur gyventojų skaičius traukėsi mažiau, todėl čia buvo nustatyta 40 proc. maksimali regioninės pagalbos intensyvumo riba. Tuo tarpu Sostinės regione, atsižvelgiant į teigiamą ekonominę vystymąsi, maksimalus pagalbos intensyvumas yra 35 proc.

Tiek Sostinės, tiek Vidurio ir vakarų Lietuvos regione taikomas maksimalus pagalbos intensyvumas gali būti padidinamas 10 proc. vidutinėms įmonėms ir 20 proc. mažoms įmonėms.

Lietuvos regioninės pagalbos žemėlapis įsigaliojo nuo 2022 m. sausio 1 d., prieš tai jį patvirtinus Vyriausybės nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos 2022–2027 metų regioninės pagalbos žemėlapio“.

Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registras

KT administruoja Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos [registrą](#). 2021 m. registre iš viso

registruotas 110 551 įrašas apie ūkio subjektams suteiktą valstybės pagalbą, 2020 m. – 170 960, 2019 m. – 32 530 įrašų. Vidutiniškai vienam pagalbos gavėjui skirta valstybės pagalbos suma 2021 m. siekė apie 10 046 Eur, 2020 m. – apie 7 188 Eur, 2019 m. – 16 271 Eur.

2021 m. iš viso registruoti 70 854 nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos įrašai, – mažiau nei 2020 m., kai jų buvo 136 853 ir 2019 m., kai jų registruota 76 618. Kiek padidėjo vidutiniškai vienam pagalbos gavėjui tekusios nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos suma: 2021 m. ji siekė 2 532 Eur, 2020 m. – 2 441 Eur, 2019 m. – 1 768 Eur.

2020–2021 m. Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registras buvo patobulintas, siekiant sumažinti pagalbą teikiančių ir administruojančių institucijų administracinę naštą bei efektyviau naudoti KT turimus išteklius. Atnaujinus registrą, valstybės pagalbos duomenų teikėjai, autentifikavęsi per elektroninius valdžios vartus, gali elektroniniu būdu pateikti įregistruotų duomenų keitimo arba išregistravimo prašymus. Be to, sukurta integracinė platforma, kuri leidžia duomenų teikėjams integruoti savo turimas informacines sistemas ir naudoti saugias duomenų mainų sąsajas valstybės pagalbos bei nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos duomenų patikrai, teikimui registruoti, rezervavimui ir duomenų keitimo iniciavimui. Taip pat, siekiant užtikrinti, kad registras veiktų sparčiai, patobulinta registro greیتaveika.

2021 m. iš viso EK buvo pateikti derinti **27** pranešimai dėl valstybės pagalbos priemonių patvirtinimo ar pakeitimo (pratęsimo), dėl **25** jų priimti sprendimai.

De minimis sąvoka yra vartojama apibūdinti nedidelės vertės valstybės paramą, kuriai netaikomas reikalavimas suderinti pagalbą su EK, kaip tai yra numatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 108 straipsnio 3 dalyje. *De minimis* reglamentų reikalavimus atitinkanti pagalba daro nežymų poveikį prekybai ir konkurencijai tarp ES valstybių narių, todėl EK pritarimo teikti tokiai paramai nereikia.

VIII. KONKURENCIJĄ RIBOJANTYS SUSITARIMAI

KT dar 2020 m. kovo viduryje, kilus pasaulinei COVID-19 pandemijai ir Lietuvoje įvedus karantiną, kartu su kitomis Europos konkurencijos tinklo narėmis įvertinusi koronaviruso keliamą grėsmę gyventojams bei verslui, paskelbė palankiai vertinsianti tas verslo iniciatyvas, kurios užtikrins vartotojų interesus. Jau antrus metus institucija teikė verslui išsamias konsultacijas, kaip konkurentai galėtų bendradarbiauti, siekdami užtikrinti vartotojų interesus. Tačiau įmonės ir jas vienijančios asociacijos prevenciniais raštais buvo įspėtos, kad COVID-19 pandemija negali tapti paskata konkurentams sudaryti kartelinius susitarimus ar pateisinti konkurencijos pažeidimus, siekiant bendromis pastangomis sumažinti krizės padarinius vartotojų ar samdomų asmenų sąskaita.

Kad asociacijose ūkio subjektams, derinantiesiems veikimą rinkoje, kyla didesnė rizika pažeisti KĮ, liudija KT vykdomi tyrimai. Vieną jų institucija baigė 2021 m. ir pirmą kartą savo veiklos istorijoje KĮ bei SESV pažeidimą nustatė profesionalaus sporto sektoriuje, kai Lietuvos krepšinio lyga (LKL) ir jai priklausantys 10 krepšinio klubų 2020 m. pavasarį susitarė nebemokėti krepšininkams atlyginimų, nutraukus krepšinio čempionatą dėl COVID-19 pandemijos.

KT ne kartą yra pabrėžusi, kad jeigu asociacijose keičiamasi komerciškai jautria informacija ir priimami sprendimai, kurie apriboja įmonių galimybę savarankiškai priimti sprendimus dėl prekių ar paslaugų kainų, gamybos ar paslaugų teikimo apimčių, įvairių sutartinių sąlygų, taip pat – atlyginimų mokėjimo darbuotojams sąlygų, tokie informacijos mainai ar kitokie susitarimai gali pažeisti konkurencijos teisę, už ką gresia finansinės sankcijos.

Pastaruosius kelerius metus KT didelį dėmesį skyrė ir sisteminiams konkurencijos teisės pažeidimams, ilgą laiką trunkantiems bei didžiausią žalą darantiems konkurencijos ribojimams daugeliui vartotojų aktualiose rinkose. Vienas toks pažeidimas, trukęs net ketverius metus ir apėmęs didelę dalį šalies teritorijos, 2021 m. buvo nustatytas viešuosiuose pirkimuose maisto produktams įsigyti. Už šį KĮ pažeidimą įmonėms grėsusios baudos buvo sumažintos atitinkamai 15 proc., 65 proc. ir 75 proc., nes keturios pažeidėjos pasinaudojo Atleidimo nuo baudų [programa](#) ir bendradarbiavo su institucija: atskleidė derinimo veiksmus, pripažino pažeidimą ir numatytas baudas.

KT ne vienus metus ragina įmones pasinaudoti KĮ numatyta galimybe visiškai išvengti baudos arba gerokai ją sumažinti. Tuo pastaraisiais metais domisi vis daugiau įmonių, kurios

Karteliai yra vieni sunkiausių konkurencijos teisės pažeidimų – juos draudžia ir [KĮ 5 straipsnis](#), ir [SESV 101 straipsnis](#). Už dalyvavimą kartelyje bendrovėms gresia baudos iki 10 proc. bendrųjų metinių pasaulinių pajamų.

KĮ 5 straipsnis draudžia visas bendradarbiavimo formas, kurios riboja ar gali riboti konkurenciją – bet kokia forma (raštu ar žodžiu) sudarytas sutartis, suderintus veiksmus, bendrovių asociacijų priimtus sprendimus, neformalius susitarimus.

Beveik visais atvejais neteisėtais laikomi bendrovių susitarimai:

- nustatyti kainas;
- riboti gamybą;
- dalytis rinkomis ar klientais;
- keistis komerciškai jautria informacija;
- derinti teikiamus pasiūlymus viešuosiuose pirkimuose;
- nustatyti perpardavimo kainas (pvz., tarp gamintojo ir platintojų).

VIII. KONKURENCIJĄ RIBOJANTYS SUSITARIMAI

raginamos konsultuotis su KT ekspertais net ir anonimiškai. Institucija atkreipia verslo dėmesį, kad visiškai atleistas nuo baudos gali būti tik tas draudžiamo konkurentų susitarimo dalyvis, kuris pirmasis pateikia informaciją KT iki jai gaunant pakankamų duomenų patikrinimui atlikti arba pažeidimui konstatuoti.

KT ekspertai 2021 m. ne tik konsultavo verslo įmones dėl galimybės būti atleistoms nuo baudos, bet taip pat siuntė prevencinius raštus ir įspėjo verslą vienijančias asociacijas, prekių tiekėjus, įvairias prekes parduodančias įmones laikytis KĮ numatytų reikalavimų. Pastebima, kad dalis įmonių pakeitė abejotinas sutarčių nuostatas arba elgesį rinkoje.

KT toliau aktyviai stebi skaitmenines rinkas, kur savo veiklą perkelia vis daugiau verslų. Kodėl būtina užtikrinti veiksmingą konkurenciją rinkose, kur jaučiama vis didesnė technologinių bendrovių ir skaitmenizacijos procesų įtaka, 2021 m. diskutuota ir trijų Baltijos šalių bei Skandinavijos valstybių konkurencijos institucijų nuotolinėje konkurencijos teisės konferencijoje, kurią surengė KT (plačiau – skyriuje „Švietimas konkurencijos srityje“).

KĮ 5 STR. PRIEŽIŪRA

Nustatyti pažeidimai

Konkurenciją ribojantis susitarimas profesionalaus sporto sektoriuje

Tyrimą dėl galimo KĮ ir SESV pažeidimo KT pradėjo 2020 m. balandį, kai viešojoje erdvėje pasirodė publikacija apie LKL ir 10 krepšinio klubų diskusijas dėl krepšininkų algų mokėjimo

sąlygų. Institucija nustatė, jog LKL ir 10 krepšinio klubų 2020 m. kovo 13 d. LKL neeilinio valdybos posėdžio metu priėmė sprendimą nutraukti 2019–2020 m. čempionatą dėl COVID-19 pandemijos, remdamiesi nenugalimos jėgos (**force majeure**) aplinkybe, ir tuo pačiu susitarė, kad nuo 2020 m. kovo 13 d. klubų krepšininkams nebus mokami atlyginimai ar piniginės kompensacijos už likusią čempionato dalį.

Tokio susitarimo sudarymą patvirtina ir vėliau vykęs klubų atstovų susirašinėjimas el. laiškais, kuriuose neigiamai vertinta, kad kai kurie klubai nukrypo nuo „vieningos pozicijos“ mokėti krepšininkams atlyginimus tik iki kovo 13 d.

Atsižvelgiant į ūkio subjektų pajamas, konkurenciją ribojančio pažeidimo pavojingumą ir trukmę, iš viso už KĮ bei SESV pažeidimą skirta 40 080 Eur baudų: LKL – 3 440, Alytaus „Dzūkijos“ klubui – 1 070, Kauno „Žalgirio“ klubui – 16 510, Kėdainių „Nevėžio“ klubui – 1 590, Klaipėdos „Nep-tūno“ klubui – 3 010, Panevėžio „Lietkabelio“ klubui – 1 610, Pasvalio „Pieno žvaigždžių“ klubui – 1 750, Prienų „Cbet“ klubui – 2 130, Šiaulių „Šiaulių“ klubui – 1 550, Utenos „Ju-ventus“ klubui – 1 530 ir Vilniaus „Ryto“ klubui – 5 890 Eur.

Šis nutarimas yra apskųstas VAAT.

Viešuosiuose pirkimuose konkurentai tik imitavo konkurenciją

KT tyrimą dėl galimo konkurenciją ribojančio susitarimo švie-timo ir socialinių įstaigų (ar jų naudai) vykdytuose maisto produktų viešuosiuose pirkimuose pradėjo 2019 m. liepą, gavusi informacijos iš Vilniaus ir Kauno miestų savivaldy-bių. Jų darbuotojams kilo įtarimų, kad organizuojant lop-šeliams-darželiams 11 viešųjų pirkimų maisto produktams

VIII. KONKURENCIJĄ RIBOJANTYS SUSITARIMAI

pirkti, bendrovės „Sotėja“, „Maistulis“ ir „Egilėja“ galėjo tarpusavyje derinti pasiūlymus.

KT pradėjus tyrimą ir atlikus dalį patikrinimų, ėmė aiškėti, kad tiek pažeidėjų, tiek viešųjų pirkimų skaičius gali būti gerokai didesnis. Netrukus institucija gavo bendrovės „Sanitex“ pripažinimą dėl veiksmų derinimo kitų šalies perkančiųjų organizacijų skelbtuose viešuosiuose pirkimuose. Kiek vėliau rašytinį pripažinimo pareiškimą pateikė ir „Sotėja“ bei „Selnera“, priklausančios vienai įmonių grupei.

Įvertinusi visą tyrimo metu surinktą informaciją, KT [nu-
statė](#), kad nuo 2016 m. iki 2019 m. skirtingais laikotarpiais bendrovės „Sanitex“, „Sotėja“, „Maistulis“ ir „Egilėja“, tarpininkaujant „Selnerai“, derino komercinius pasiūlymus, įskaitant kainą, 101 viešajame pirkime maisto produktams pirkti įvairioms visoje Lietuvoje veikiančioms švietimo ir socialinėms įstaigoms: lopšeliams-darželiams, darželiams, gimnazijoms, mokykloms-darželiams, sveikatos priežiūros centrams, kolegijoms, globos namams. Konkurentės viena už kitą rengė dokumentus, teikė fiktyvius pasiūlymus ir padėdavo pirkimą laimėti iš anksto sutartai bendrovei. „Sotėja“ ir „Selnera“ derino veiksmus 101 viešajame pirkime, „Sanitex“ – 90, „Maistulis“ – 49, „Egilėja“ – 8 viešuosiuose pirkimuose.

Kadangi įmonės bendradarbiavo su KT (atskleidė derinimo veiksmus, pripažino pažeidimą ir numatytas baudas), finansinės sankcijos buvo reikšmingai sumažintos. Bendrovei „Sanitex“, kuri pirmoji po pradėto tyrimo pranešė apie susitarimą ir pateikė įrodymus, bauda už dalį pažeidimo laikotar-

pio visai neskaičiuota ir gresianti sankcija sumažinta 75 proc. Pripažinimą ir papildomus įrodymus pateikusioms „Sotėjai“ ir „Selnerai“ baudos sumažintos 65 proc., įmonėms „Egilėjai“ ir „Maistulis“, kurios pažeidimą pripažino tyrimo pabaigoje, – 15 proc.

Už KĮ pažeidimą iš viso skirta baudų už 12 786 000 Eur: „Sanitex“ – 12 663 200, „Maistuliui“ – 74 600, „Sotėjai“ – 40 000, „Selnerai“ – 4700, „Egilėjai“ – 3500 Eur. Per KĮ numatytą 3 mėn. laikotarpį baudas į valstybės biudžetą sumokėjo „Sanitex“ ir „Selnera“.

Šį nutarimą VAAT apskundė „Sotėja“ prašydama panaikinti jai skirtą baudą.

Nutraukti tyrimai

Dėl ūkio subjektų veiksmų, dalyvaujant krantinių ir kitų objektų rekonstravimo bei statybos darbų viešuosiuose pirkimuose

KT [nusprendė](#) nutraukti tyrimą dėl ūkio subjektų veiksmų, dalyvaujant krantinių ir kitų objektų rekonstravimo bei statybos darbų viešuosiuose pirkimuose, atitikties KĮ ir SESV reikalavimams.

Tyrimas buvo pradėtas 2018 m. rugsėjį, gavus iš STT informacijos, leidžiančios įtarti, kad dvi Latvijos įmonės bei dvi Lietuvos bendrovės, dalyvaudamos krantinių ir kitų objektų rekonstravimo bei statybos darbų viešuosiuose pirkimuose,

galėjo sudaryti draudžiamą konkurenciją ribojantį susitarimą. Tyrimo metu buvo atlikti patikrinimai dalies įtariamų bendrovių patalpose, gauti paaiškinimai iš įtariamų bei kitų ūkio subjektų atstovų, taip pat surinkta informacija ir paaiškinimai iš įvairių valstybės institucijų.

2021 m. gegužės 10 d. Vilniaus apygardos teismas priėmė neskundžiamą nutartį, kurioje pripažino, kad Klaipėdos apygardos prokuratūros sprendimas leisti perduoti STT pareigūnams dalį ikiteisminio tyrimo duomenų KT yra neteisėtas, todėl KT minėtus duomenis iš tyrimo pašalino. Kadangi likę įrodymai nebuvo pakankami pažeidimui nustatyti, nuspręsta tyrimą nutraukti.

Dėl ūkio subjektų veiksmų dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose kompiuterinės programinės įrangos licencijoms įsigyti ir išsinuomoti

Dar vieną tyrimą KT [nutraukė](#) dėl penkių bendrovių veiksmų dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose kompiuterinės programinės įrangos licencijoms įsigyti ir išsinuomoti atitikties KĮ ir SESV reikalavimams. Išanalizavus tyrimo metu gautą informaciją, nebuvo nustatyta aplinkybių, kurios patvirtintų, kad bendrovės sudarė konkurenciją ribojantį susitarimą.

Dėl ūkio subjektų veiksmų, galimai ribojusių konkurenciją smulkinto biokuro rinkoje

KT taip pat [nutraukė](#) pažeidimo procedūrą dėl bendrovių „Vilniaus energija“ ir „Bionovus“ (pastarosios teisių ir pareigų perėmėja buvo Estijoje registruota ir vėliau likviduota bendrovė „First Opportunity“) veiksmų, galimai ribojusių konkurenciją smulkinto biokuro rinkoje.

2015 m. gruodžio 2 d. KT [paskelbė](#), kad bendrovės „Vilniaus energija“ ir „Bionovus“ sudarė ilgalaikį išimtinio pirkimo susitarimą – „Vilniaus energija“ įsipareigojo šilumos gamyboje naudojamą smulkintą biokurą pirkti tik iš „Bionovus“. Abu ūkio subjektai užėmė reikšmingą rinkos dalį, todėl šis susitarimas, KT vertinimu, turėjo neigiamą poveikį konkurencijai ir vartotojams bei pažeidė KĮ.

Šį institucijos nutarimą panaikino Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT), kuris [gražino](#) bylą KT ir įpareigojo ją atlikti papildomą tyrimą. Teismas konstatavo, kad institucijos pateiktas rinkos apibrėžimas, kuris yra priemonė konkurencijos ribojimui įvertinti, nėra tinkamas.

Tyrimą atnaujiniusi KT atliko papildomą surinktų duomenų analizę ir konstatavo, kad turima informacija nesudaro pagrindo apibrėžti rinką kitaip, nei tai buvo padaryta 2015 m. nutarime. Atsižvelgdama į tai, jog LVAT jau yra konstatavęs,

kad toks rinkos apibrėžimas nėra tinkamas, o teismo sprendimas yra privalomas vykdyti, KT nusprendė pažeidimo procedūrą nutraukti.

Pradėti ir atnaujinti tyrimai

Antrus metus besitęsianti pandemija netapo kliūtimi KT pradėti naujus tyrimus ir atlikti patikrinimus pažeidimu įtariamų įmonių patalpose. Per 2021 m. KT pradėjo du naujus tyrimus dėl sisteminio pobūdžio galimų KĮ pažeidimų: kilus įtarimų dėl konkurencijos ribojimo viešuosiuose pirkimuose ir galimo rinkos pasidalijimo tarp visoje Lietuvoje veikiančių ūkio subjektų. Pradėjus šiuos tyrimus, 4 ūkio subjektų patalpose atlikti patikrinimai. KT laikosi nuoseklios pozicijos plačiau neviešinti atliekamų tyrimų dėl įtariamų privačių ūkio subjektų pažeidimų, kad nebūtų pakenkta tyrimų eigai.

KĮ numatyta, jog ūkio subjektai privalo nekliudyti KT įgaliotiems pareigūnams atlikti patikrinimą, peržiūrėti dokumentus, nepaisant to, kokioje laikmenoje šie saugomi, gauti jų kopijas ir išrašus bei kitą informaciją, reikalingą tyrimui atlikti. Už kliudymą atlikti tyrimą gali būti skirta bauda iki 1 proc. bendrųjų metinių pajamų.

Nuo 2020 m. lapkričio 1 d. KĮ įtvirtinta solidari atsakomybė vieną ekonominį vienetą sudarančioms bendrovėms, taip pat ir atsakomybė ūkio subjektų teisių ar ūkinės veiklos perėmėjams, kad asmenys neišvengtų sankcijų pakeisdami teisinę ar organizacinę struktūrą.

VIII. KONKURENCIJĄ RIBOJANTYS SUSITARIMAI

KT atnaujino vieną tyrimą dėl baudų ūkio subjektams individualizavimo po to, kai LVAT 2021 m. rugsėjį [paskelbė](#), kad institucija turėtų perskaičiuoti bendrovėms „Būsto aplinka“ ir „Mano Būsto priežiūra“ skirtas baudas už kliudymą institucijos pareigūnams atlikti patikrinimą. Šis tyrimas yra baigtas, išvados išsiųstos ūkio subjektams, kuriems turi teisę pateikti paaškinimus. Galutinį sprendimą dėl individualių baudų skyrimo KT priims 2022 m.

Išplėstinė teisėjų kolegija sutiko su KT ir pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad minėtos įmonės pažeidė KĮ, nes kliudė institucijos pareigūnams atlikti patikrinimą ir gauti tyrimui reikalingus dokumentus – pareigūnai buvo priversti laukti, kol jiems bus suteikta prieiga prie įmonės el. pašto serverio, o per tą laiką informacija ištrinta, be to, panaudota speciali programa informacijos ištrynimui be atkūrimo galimybės.

LVAT pripažino, kad KT pagrįstai ir teisėtai nustatė, jog „Būsto aplinka“ ir „Mano Būsto priežiūra“ sudarė vieną ūkio subjektą (vieną ekonominį vienetą) konkurencijos teisės prasme, todėl sankcija nagrinėjamu atveju turi būti taikoma ne tik bendrovei „Būsto aplinka“, bet ir „Mano Būsto priežiūra“. Vis dėlto teismas atkreipė dėmesį, kad tuo metu KĮ nebuvo nustatyta solidari atsakomybė, todėl paliko galioti VAAT sprendimą, kuriame konstatuota, kad KT turi dar kartą spręsti klausimą dėl individualių sankcijų skyrimo.

12 826 080

eurų

**baudų paskirta už
konkurenciją
ribojančius
susitarimus**

Tyrimai dėl KĮ 5 str. ir (ar) SESV 101 str. pažeidimų

	2019	2020	2021
Baigti nustačius pažeidimus	2	1	2
Nutraukti	1	2	3
Pradėti	4	4	2

Patikrinti

4

ūkio subjektai

14

tyrimų vykdyta dėl KĮ 5 str. ir (ar)
SESV 101 str. pažeidimų

Sankcijos – ir vadovams

Institucija, įvertinusi atsakomybės sąlygas, nuosekliai kreipiasi į VAAT ir prašo taikyti asmeninę atsakomybę kartelį sudariusių įmonių vadovams.

2021 m. KT pateikė teismui prašymus skirti sankcijas 13 asmenų, vadovavusių įmonėms, kurios pripažintos sudariusios kartelius ir pažeidusios KĮ. Atsižvelgiant į veiksmų, kuriais vadovai prisidėjo prie konkurencijos pažeidimo, pobūdį bei pažeidimo trukmę, teismo prašyta apriboti asmenims teisę eiti vadovaujančias pareigas viešajame ar privačiame sektoriuje ir skirti baudas. Šiuos prašymus dar nagrinėja teismai. Baigę nagrinėti anksčiau KT teiktus prašymus, teismai priėmė sprendimus skirti asmenines sankcijas keturiems vadovams (plačiau – skyriuje „Teismų sprendimai“).

KT nebe pirmus metus atkreipia verslo atstovų dėmesį, kad atsakomybė už KĮ pažeidimą gresia ne tik jų vadovaujamos įmonės, bet ir vadovams. Jiems gali būti apribojama teisė nuo 3 iki 5 metų eiti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens vadovo pareigas, būti viešojo ir (arba) privataus

juridinio asmens kolegialaus priežiūros ir (arba) valdymo organo nariu. Papildomai taip pat gali būti skiriama bauda iki 14 481 Eur. Išvengti asmeninės atsakomybės gali tikėtis tie asmenys, kurių vadovaujamos įmonės pirmos praneša KT apie įstatymo pažeidimą dar iki tyrimo pradėjimo, bei buvę bendrovių vadovai, kurie praneša apie vykdytą ar tebevykdomą pažeidimą.

Tikimasi, kad teismo skiriamos sankcijos privers vadovaujančius asmenis susimąstyti apie asmeninę reputaciją ir atgrasys ūkio subjektus nuo ketinimų sudaryti konkurenciją ribojančius susitarimus.

Teismai jau yra konstatavę, kad vadovams yra taikomi aukštesni veiklos ir atsakomybės standartai nei eiliniam bendrovės darbuotojui, taigi jie turi ir gali tikėtis iš daromo konkurencijos teisės pažeidimo kilsiančių neigiamų teisinių padarinių.

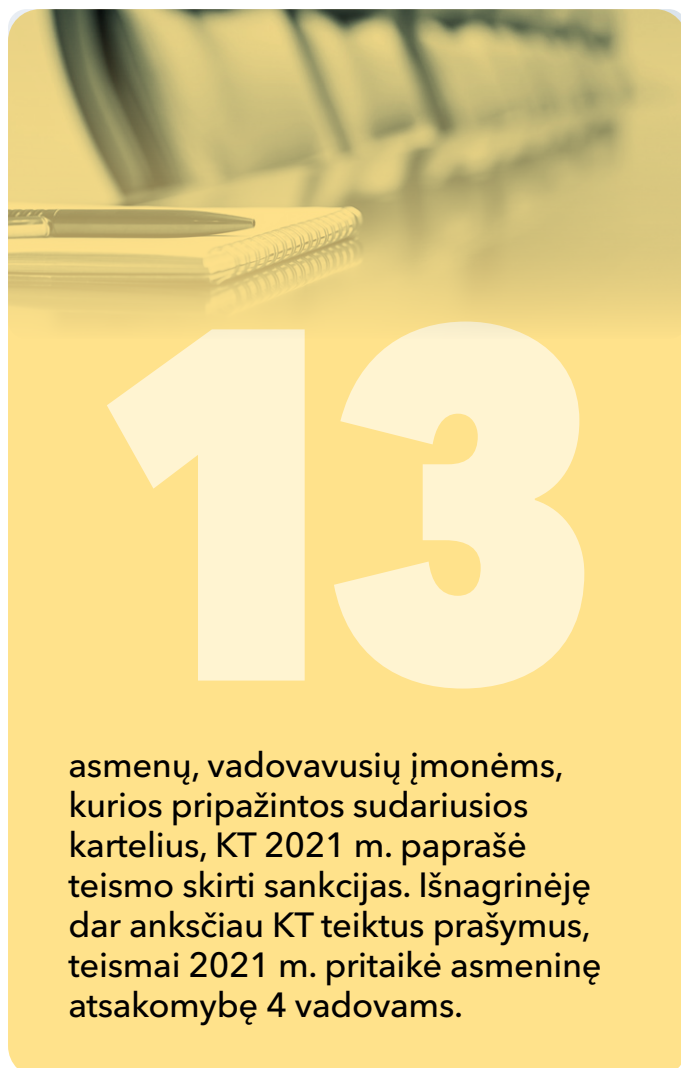
Prevencinė ir kita šviečiamoji veikla

Dėl mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo

KT 2021 m. išsiuntė [pastabas](#) Ryšių reguliavimo tarnybai (RRT) dėl viešajai konsultacijai pateikto dviejų mobiliojo ryšio operatorių „Tele2“ ir „Bitė“ planuojamo bendradarbiavimo, kurio metu ketinta bendrai įmonei perleisti dalį nuomojamų radijo dažnių (kanalų) ir sukurti visą Lietuvos Respublikos teritoriją dengiantį RAN tinklą, apimantį 2G, 3G, 4G ir planuojamą 5G technologijas.

KT nurodė, kad įvairiais konkurentų bendradarbiavimo susitarimais gali būti tiesiogiai ribojama konkurencija – bendradarbiaujančios įmonės gali būti paskatintos suderinti teikiamų paslaugų kokybę, kainą arba kitus konkurencinius požyrius svarbius kriterijus. Vertinant konkretų bendradarbiavimo susitarimą bei jo galimą poveikį konkurencijai, atsižvelgiama į kelis reikšmingus aspektus: bendradarbiavimo pobūdį, bendradarbiaujančių įmonių užimamą rinkos dalį, atitinkamą produktą, rinkos dinamiškumą, konkurentų skaičių ir kt.

KT ekspertų preliminariniu vertinimu, planuojamas dviejų iš trijų šalyje veikiančių mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimas, palyginti su kitų valstybių praktika, būtų itin plačios apimties, kadangi apimtų visas judriojo ryšio technologijas, visą Lietuvos teritoriją bei dalinimąsi radijo dažniais (kanalais), kuris lemtų itin didelę dažnių koncentraciją. Be to, ką pažymėjo ir RRT, naujų dalyvių atėjimas į judriojo ryšio paslaugų rinką praktiškai nėra tikėtinas, todėl konkurencija tarp „Bitės“ ir „Tele2“ galėtų sumažėti.

asmenų, vadovavusių įmonėms, kurios pripažintos sudariusios kartelius, KT 2021 m. paprašė teismo skirti sankcijas. Išnagrinėję dar anksčiau KT teiktus prašymus, teismai 2021 m. pritaikė asmeninę atsakomybę 4 vadovams.

KT, be kita ko, atkreipė RRT dėmesį, jog iš prieinamų duomenų nėra akivaizdu, kad planuojamas įmonių bendradarbiavimas nulems tokios apimties tinklo pagerinimus ir naudą vartotojams, kurių nebūtų įmanoma pasiekti operatoriams veikiant individualiai arba susitariant dėl mažesnės apimties bendradarbiavimo ir kad tokie galimi efektyvumai nusvertų galimą neigiamą poveikį konkurencijai rinkoje.

Vėliau „Tele2“ ir „Bitė“ paskelbė atsisakančios planų bendradarbiauti.

Dėl bendrai naudojamų dažnių

KT vertino Susisiekimo ministerijos (SM) iniciatyvą įpareigoti mobiliojo ryšio operatorius bendrai naudoti radijo dažnius tam tikrose šalies teritorijose. Ministerija siekė, kad RRT įtrauktų į būsimą 700 MHz dažnių juostos radijo dažnių aukciono sąlygas įpareigojimą, pagal kurį šios dažnių juostos radijo dažnius įsigiję mobiliojo ryšio operatoriai turėtų juos naudoti bendrai bent jau tam tikrose teritorijose, pavyzdžiui, valstybinės reikšmės magistraliniuose ir krašto keliuose, atkiose Lietuvos teritorijose. Operatoriams bendrai naudojant minėtus radijo dažnius, kurie yra vieni pagrindinių vystant 5G technologiją, galėtų būti pasiekta didesnė judriojo ryšio duomenų perdavimo greitaveika bei geresnė aprėptis.

KT atkreipė SM dėmesį, kad, priklausomai nuo rinkos sąlygų, toks bendras radijo dažnių naudojimas gali lemti sumažėjusią konkurenciją tarp operatorių infrastruktūros lygmeniu, sumažėjusias paskatas ilguoju laikotarpiu investuoti į inovacijas ir tinklo pagerinimus, dėl ko vartotojai patirtų žalą. Be to, bendradarbiavimo susitarimus sudarę konkurentai gali lengviau koordinuoti tarpusavio veiksmus, kadangi jiems atsiranda poreikis tam tikra apimtimi priimti bendrus verslo sprendimus, keistis komerciškai jautria informacija ir pan.

KT ekspertams kilo abejonių, ar įpareigojimas visiems Lietuvoje veikiantiems operatoriams bendrai naudoti 700 MHz dažnių juostos radijo dažnius, kurie bus pagrindiniai (ar vieni pagrindinių) vystant 5G technologiją, būtų būtinas ir proporcingas. Prieš įgyvendinant minėtą iniciatyvą, būtina įvertinti, kaip siūlomi įpareigojimai paveiks operatorių galimybes bei iniciatyvas priimti savarankiškus sprendimus bei konkuruoti tarpusavyje vartotojams siūlant geresnės kokybės paslaugas, taip pat kaip tai paveiks įrangos tiekėjų galimybes konkuruoti.

SM planai įpareigoti mobiliojo ryšio operatorius bendrai naudoti radijo dažnius tam tikrose šalies teritorijose 2021 m. nebuvo įtvirtinti. Vis dėlto mobiliojo ryšio opera-

torių bendradarbiavimas bus skatinamas. 2021 m. spalį [paskelbta](#), kad SM, RRT, bendrovės „Telia“, „Bitė“ ir „Tele2“, VĮ „Plačiąjuostis internetas“, VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija, AB „LTG Infra“, Lietuvos savivaldybių asociacija pasirašė memorandumą ir įsipareigoja bendradarbiauti diegdami 5G ryšio plėtrą Lietuvos teritorijoje, įskaitant nepertraukiamą 5G ryšį tarptautiniuose transporto koridoriuose „Via Baltica“ ir „Rail Baltica“, miestų teritorijose, valstybinės reikšmės keliuose, geležinkeliniuose ir uostuose. KT stebės situaciją ir, esant poreikiui, pagal kompetenciją teiks vertinimus.

Dėl galimo bankų kartelinio susitarimo

2021 m. spalio 6 d. Seimo Biudžeto ir finansų komiteto posėdyje buvo svarstoma iniciatyva atsisakyti privalomo notarinio hipotekos sandorių tvirtinimo. Nuotolinio posėdžio metu kalbėjusi Lietuvos bankų asociacijos (LBA) vadovė Eivilė Čipkutė, atsakydama į komiteto pirmininko Mykolo Majausko klausimą, ar panaikinus notarinį hipotekos sandorių tvirtinimą nekils neigiamų padarinių vartotojams, pasakė, kad „kalbant apie kainą, galiu paneigti, iš tikrųjų tos kainos nedidės, mes su bankais diskutavome apie tai“.

Kilus viešai diskusijai, ar LBA vadovės pasisakymas, jog bankai esą diskutuoja apie įkainius, negalėtų būti bankų sudaryto kartelinio susitarimo prielaida, KT išnagrinėjo viešai prieinamą informaciją ir paprašė LBA pateikti detalesnius paaiškinimus apie asociacijos vadovės minėtą bankų diskusiją bei jos metu aptartus klausimus.

Atlikusi preliminarą surinktos informacijos, LBA pateiktų paaiškinimų analizę, KT tuo metu [nematė](#) pakankamo pagrindo įtarti bankų kartelį ir pradėti tyrimą dėl galimo KĮ pažeidimo. Viešumoje aptariama bankų diskusija, kaip rodė asociacijos pateikti duomenys, buvo susijusi su įstatymų leidybos iniciatyva, šiame kontekste paminint, kad skaitmeninės paslaugos, atsisakant privalomo sandorio registravimo pas notarą, galėtų sumažinti sandorius sudarančių asmenų kaštus.

Jeigu ateityje paaiškėtų naujų aplinkybių ir faktų, leidžiančių įtarti galimą KĮ pažeidimą, KT iš naujo svarstytų šį klausimą.

KT ragina pranešti apie kartelius ir gauti atlygį

KĮ numatyta, kad fiziniai asmenys, pateikę KT įrodymus apie galimus konkurenciją ribojančius susitarimus, gali gauti piniginę išmoką. Ši gali sudaryti 1 proc. nuo pažeidėjams paskirtų baudų, bet ne mažiau kaip 1000 Eur ir ne daugiau kaip 100 tūkst. Eur.

Per 2021 m. KT konsultavo kelias dešimtis fizinių asmenų, besidominčių, kokia informacija būtų laikoma pagrįstais įrodymais apie galimą kartelinių susitarimų. Vien prisijungus prie KT svetainėje įdiegtos „Pranešk mums“ el. formos gautas 21 pranešimas apie galimus draudžiamus susitarimus.

Kai kurie gauti duomenys paskatino institucijos ekspertus detaliau paanalizuoti situaciją tam tikruose sektoriuose, kreiptis į ūkio subjektus su prašymais pateikti informaciją ar paaiškinimus. Tikimasi, kad įteisintas finansinis atlygis ir toliau skatins fizinius asmenis būti aktyvius ir kreiptis į KT tiek kilus klausimų, tiek turint informacijos apie galimą kartelinių susitarimų, o verslo įmonės atgrasys nuo vieno pavojingiausių konkurencijos teisės pažeidimų.

Pranešk mums!

- Fiziniai asmenys draudžiamo susitarimo įrodymus kviečiami pateikti užpildžius el. formą KT svetainėje kt.gov.
It, el. paštu praneskmums@kt.gov.
It, paštu (Jogailos g. 14, Vilnius) arba atvykus į instituciją (informacija apie asmenų aptarnavimą KT patalpose, atsižvelgiant į epidemiologinę padėtį, skelbiama interneto svetainėje kt.gov. It). Su institucijos ekspertais galima pasikonsultuoti telefonu ar el. paštu dėl įrodymų bei informacijos pateikimo tvarkos bei su tuo susijusiais teisiniais klausimais dar prieš pateikiant turimą informaciją. Informaciją pateikusių asmenų tapatybė, jų prašymu, nėra atskleidžiama.
- Išmoka gali būti skiriama asmeniui, kuris iki KT tyrimo pradžios pirmasis pateikė įrodymus apie atitinkamą konkurenciją ribojantį susitarimą, o pateikti įrodymai nebuvo gauti įvykdžius nusikalstamą veiklą. Jeigu sumokėjus išmoką paaiškėtų, kad įrodymai buvo gauti dėl įvykdytos nusikalstamos veiklos, pinigai turės būti grąžinti KT.
- Į išmoką taip pat negali pretenduoti asmenys, kurie yra ūkio subjekto, pateikęs KT prašymą atleisti (pagal Atleidimo nuo baudų programą) nuo baudos už tą patį pažeidimą, vadovai, valdymo ar priežiūros organų nariai, dalyviai ar darbuotojai, taip pat asmenys, įrodymus gavę atlikdami savo pareigas teisėsaugos institucijose ar kitose priežiūros įstaigose.

IX. KONCENTRACIJŲ PRIEŽIŪRA

KT, vykdydama koncentracijų priežiūrą, siekia užtikrinti, kad įmonėms jungiantis ar įsigyjant vienai kitą nebūtų sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija tam tikroje rinkoje. Prieš priimdama sprendimą, ar duoti leidimą vykdyti sandorį, institucija išsamiai vertina įvairias su koncentracija susijusias aplinkybes, nes verslams susijungus gali reikšmingai sumažėti konkurentų rinkoje ar įvykti kiti pokyčiai, darantys žalingą poveikį konkurencijai, todėl vartotojai gali susidurti su didesnėmis kainomis, mažesniu prekių ir paslaugų pasirinkimu, blogesne kokybe ir pan.

Pastarųjų kelerių metų institucijos patirtis liudija, kad nagrinėjant koncentracijas ir atliekant rinkos dalyvių elgesio ekonominį vertinimą, vis dažniau prireikia ekonominės analizės ir skaičiavimais paremtų išvadų, kurioms esminę reikšmę turi rinkos apibrėžimo, rinkos galios bei poveikio konkurencijai ir vartotojams aspektai. Jeigu surinkti duomenys leidžia daryti išvadą, kad dėl numatomos vykdyti koncentracijos nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija atitinkamose rinkose, leidimas yra duodamas. Visgi tam tikrais atvejais, atsižvelgiant į besijungiančių įmonių rinkos galią ir kitas sektoriaus ypatybes, rinkos konsolidacija gali turėti žalingą poveikį konkurencijai. Koncentracijų priežiūra užtikrina, kad dėl nagrinėjamų sandorių neatsirastų tokių rinkos struktūros pokyčių, kurie darytų reikšmingą neigiamą įtaką konkurencijai.

2021 m. KT iš viso davė 19 leidimų vykdyti sandorius įvairiose Lietuvos ūkio sektoriuose: saugos, veterinarijos pas-

laugų, farmacijos, prekybos, žemės ūkio, atliekų tvarkymo, žiniasklaidos ir kt. Nesudėtingus sandorius, kai nereikėjo atlikti išsamios teisinės ir ekonominės analizės, institucijos ekspertai įvertino ir KT leidimus davė vidutiniškai per 20 darbo dienų.

Nors per pastaruosius trejus metus nagrinėtų koncentracijų skaičius nesikeitė, 2021-ieji išsiskyrė itin sudėtingais ir didesnės apimties, palyginti su ankstesniais metais, sandoriais, kurių poveikiui konkurencijai įvertinti buvo atliekama išsami teisinė ir ekonominė analizė. Penki sandoriai, apie kuriuos pranešta, buvo susiję su jau iki šiol gana centruotomis sveikatos paslaugų, telekomunikacijų, kino teatrų, žemės ūkio ir informacinių technologijų rinkomis, dėl ko KT turėjo itin išsamiai įvertinti galimą poveikį konkurencijai. Išanalizavus surinktus duomenis, trimis atvejais leidimai vykdyti koncentraciją buvo duoti, vienas jų – šalims prisiėmus įsipareigojimus.

Visais penkiais atvejais buvo sustabdytas koncentracijų nagrinėjimo terminas, nes bent vienas iš sandorio dalyvių ar su jais susijusių ūkio subjektų per institucijos nustatytą terminą nepateikė pranešimui apie koncentraciją nagrinėti reikalingos papildomos informacijos arba pateikė ją ne visą.

Vieną koncentracijos nagrinėjimo procedūrą KT nutraukė pasibaigus maksimaliam galimam koncentracijos nagrinėjimo sustabdymo terminui, kuris, kaip numatyta KĮ, negali viršyti 3 mėnesių, – tai pirmas kartas institucijos veiklos istorijoje, kai pranešimo nagrinėjimo sustabdymo trukmei viršijus 3 mėnesius, teko nutraukti įpusėtą sandorio vertinimo pro-

IX. KONCENTRACIJŲ PRIEŽIŪRA

cedūrą negavus visos būtinos informacijos iš koncentracijos dalyvių. KT nutraukus koncentracijos nagrinėjimo procedūrą, šalis negalėjo įgyvendinti sandorio.

Dar vienos koncentracijos atveju po atliktos išsamios teisinės ir ekonominės analizės buvo nuspręsta leidimo neduoti, identifikavus galimas neigiamas pasekmes konkurencijai. Visų sudėtingų koncentracijų nagrinėjimo trukmė, neskaičiuojant sustabdytų terminų, 2021 m. vidutiniškai siekė 86 darbo dienas.

KT nuolat primena verslui, kad leidimas vykdyti koncentraciją nėra formali procedūra – sandorio šalys neturėtų tikėtis, kad institucija kiekvienu atveju anksčiau ar vėliau duos leidimą vykdyti sandorį. Planuojančioms susijungimus ar įsigijimus įmonėms reikėtų iš anksto įsivertinti, kokį poveikį koncentracija galėtų turėti rinkai. Bendrovės, sąžiningai ir objektyviai įsivertinusios savo ir konkurentų padėtį bei konkurencinę aplinką rinkose, dėl sandorio vyksiančius pokyčius ir numčiusios, kad nors vienoje iš rinkų dėl koncentracijos galėtų būti apribota konkurencija, gali iš anksto pasirengti įsipareigojimams, kuriuos įgyvendinus būtų panaikintas galimas neigiamas poveikis konkurencijai. Kaip jau minėta, 2021 m. KT davė vieną leidimą vykdyti koncentraciją sveikatos paslaugų sektoriuje su sąlyga, kad šalis įvykdys įsipareigojimus, prisiimtus siekiant pašalinti galimas neigiamas pasekmes konkurencijai. Ūkio subjektai, pažeidę koncentracijos vykdymo sąlygas ar neįvykdę įsipareigojimų, negali įgyvendinti sandorio.

Koncentraciją planuojančios šalys taip pat turėtų atkreipti dėmesį, kad KĮ įpareigoja ūkio subjektus ne tik pranešti KT apie planuojamą verslo sandorį, bet ir pateikti teisingą bei

visą informaciją, kuria remdamiesi KT ekspertai galėtų detaliai išnagrinėti ir įvertinti galimą koncentracijos poveikį konkurencijai bei vartotojams. Visa ir teisinga informacija turi būti pateikta tiek pranešime apie koncentraciją, tiek ir atsakant į KT paklausimus jos nagrinėjimo metu.

Ūkio subjektų veiksmai, teikiant neteisingą ar ne visą informaciją dėl įvairių aspektų, aktualių nagrinėjant koncentraciją, gali būti vertinami kaip itin sunkaus pobūdžio pažeidimas, už kurį gali būti taikomos finansinės sankcijos. Ūkio subjektų pareigą pateikti teisingą ir neklaidinančią informaciją koncentracijų tyrimuose esmine vadina ir EK, kuri pabrėžia, kad neteisinga ar klaidinanti informacija kelia riziką, jog nebūs iširti ir išanalizuoti sandorio aspektai, svarbūs konkurencijos vertinimui, kas gali nulemti ydingą galutinį sprendimą. Būtent dėl to, kad teikė neteisingą ir ne visą informaciją, bendrovė „Cgates“ 2021 m. buvo pripažinta pažeidusi KĮ, už ką jai buvo skirta bauda.

Nors ne visais planuojamų sandorių atvejais verslas privalo kreiptis į KT ir gauti jos leidimą, institucija, jeigu turi pagrindo įtarti, kad dėl jų bus sukurta ar sustiprina dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija, gali nagrinėti koncentracijas savo iniciatyva. Toks sprendimas buvo priimtas ir 2021 m. – kilus įtarimui, kad po įvykusio sandorio bilietų į įvairius renginius platinimo rinkoje galėjo būti sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija, bilietų platinimo bendrovę „Tiketą“ įsigijusi „Piletilevi Group“ buvo įpareigota pateikti pranešimą apie koncentraciją.

Taigi, įmonės, sudarydamos sandorius, turėtų įsivertinti ir tą, apie kuriuos pranešti KT nėra privaloma, galimą poveikį konkurencijai bei iš to galinčias kilti pasekmes.

Baigtas tyrimas dėl neteisingos ir ne visos informacijos teikimo

Interneto prieigos, televizijos retransliavimo ir telefonijos paslaugų bendrovė „Cgates“, planavusi įsigyti 100 proc. „SPLIUS“, siūlančios tas pačias paslaugas įvairiuose šalies miestuose ir rajonuose, akcijų, 2019 m. sausį KT pateikė pranešimą apie ketinimą vykdyti koncentraciją. Ekspertams, vertinantiems gautus duomenis, kilo įtarimas, kad tiek pranešime apie koncentraciją, tiek vėliau nagrinėjant galimą sandorio poveikį konkurencijai, institucijai buvo pateikta neteisinga ir ne visa informacija, todėl KT 2019 m. birželį pradėjo tyrimą dėl galimo KĮ pažeidimo.

KT pareigūnai atliko patikrinimą bendrovės patalpose ir rado ne tik dokumentų, kurių „Cgates“ nepateikė, bet ir įrodymų, patvirtinančių, kad įmonė institucijai teikė neteisingą informaciją. Pavyzdžiui, pranešime apie koncentraciją dėl nepaaiškintų priežasčių buvo nurodytos gerokai mažesnės sandorio dalyvių užimamos rinkos dalys, nei liudijo per patikrinimą rasti dokumentai.

Tyrimo metu nustatyta, kad „Cgates“ teikė neteisingą bei ne visą informaciją įvairiais klausimais, susijusiais su esminiais koncentracijos vertinimo aspektais: tinkamai apibrėžiant rinkas, vertinant bendrovės kainodarą, tikėtinus pokyčius nagrinėjamosiose rinkose, bendrovės pagrindines strategines ir ekonomines koncentracijos priežastis, tolesnius verslo planus ir kt. Už KĮ pažeidimą bendrovei „Cgates“ [skirta](#) 215 100 Eur dydžio bauda.

Šis KT nutarimas yra apskųstas teismui.

KĮ numatyta, kad už informacijos, reikalingos koncentracijai nagrinėti, nepateikimą, taip pat neteisingos, klaidinančios ar ne visos informacijos pateikimą ūkio subjektams gali būti skiriama bauda iki 1 proc. bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais.

Sudėtingų koncentracijų apžvalga

Leista vykdyti sandorį žemės ūkio sektoriuje

KT [leido](#) vykdyti koncentraciją bendrovei „Linas Agro Group“ įsigyjant po 100 proc. įmonių „TABAHolding“ ir „Kormoprom invest“, 85,9073 proc. „Kauno grūdų“, 87,6078 proc. Vilniaus paukštyno, 91,5467 proc. Kaišiadorių paukštyno ir 79,2463 proc. bendrovės „Zelvė“ akcijų bei įgyjant vienvaldę šių bendrovių kontrolę.

Siekdama gauti reikiamos informacijos, institucija kreipėsi ir gavo paaiškinimus ne tik iš koncentracijos dalyvių, bet ir iš ūkio subjektų, užsiimančių įvairiomis susijusiomis veiklomis, įskaitant prekybą augalų apsaugos produktais, mineralinėmis trąšomis, kombinuotaisiais pašarais ir pašarinėmis žaliavomis, sėklomis, vištienos produktais, grūdinių, aliejingų sėklų ir ankštinių kultūrų supirkimu bei pardavimu. Taip pat surinkti ir įvertinti paaiškinimai iš įvairių duomenis renkančių institucijų bei galutinių vartotojų, pavyzdžiui, sėklas perkančių ūkininkų.

Koncentracijos nagrinėjimo metu nustatyta, jog sandorio šalys neužima pakankamai stiprios padėties atitinkamose rinkose, kad būtų galima jas vertinti kaip dominuojančias. Nors tam tikruose rinkų segmentuose koncentracijos dalyvių pardavimų dalis, palyginti su konkurentais, yra didesnė, tačiau tiek efektyviai veikiančių konkurentų skaičius, tiek jų parduodamų produktų įvairovė yra pakankami, o konkurentai nesusiduria su reikšmingais apribojimais norėdami padidinti savo pardavimus, įskaitant ir naujas produktų kategorijas. Be to, kai kuriose rinkose nemažą konkurencinį spaudimą daro užsienio tiekėjai.

Įvertinusi su sandoriu susijusias aplinkybes, KT konstatavo, kad dėl numatomos vykdyti koncentracijos nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija atitinkamose rinkose.

„Linas Agro Group“ yra kontroliuojančioji (holdingo) bendrovė. Grupę sudaro ūkio subjektai, vystantys žemės ūkio ir maisto pramonės veiklą, kurios pagrindinės sritys yra šios: paukštinkystė (vienadienių viščiukų perinimas ir didmeninė prekyba, mėsinių viščiukų auginimas, mėsinių broilerių pirkimas, skerdimas, perdirbimas, produktų gamyba ir prekyba), grūdinkystė (pasėlių auginimas, supirkimas ir pardavimas) ir kt.

Iki koncentracijos bendrovės „TABAHolding“, „Kauno grūdai“, Vilniaus paukštynas, Kaišiadorių paukštynas, „Kormoprom invest“ ir „Zelvė“ užsiėmė miltų ir jų produktų prekyba, paukštinkyste (tėvinių pulkų auginimu, vienadienių viščiukų perini-

mu ir didmenine prekyba, mėsinių viščiukų auginimu, mėsinių broilerių pirkimu, skerdimu, perdirbimu, produktų gamyba ir prekyba), taip pat grūdininystė (pasėlių supirkimu ir pardavimu), greitai paruošiamų produktų gamyba ir prekyba, kombinuotųjų pašarų ir premiksų prekyba bei kt.

Bendrovei „Cgates“ neleista įsigyti konkurentės

KT 2020 m. pabaigoje gavo interneto prieigos, televizijos retransliavimo ir telefonijos paslaugas Lietuvoje teikiančios bendrovės „Cgates“ pranešimą vykdyti koncentraciją įsigyjant 100 proc. įmonės „SPLIUS“, teikiančios tas pačias paslaugas įvairiuose šalies miestuose ir rajonuose, akcijų. Kartu su pranešimu „Cgates“ pateikė ir įsipareigojimus.

„Cgates“ įsipareigojimus teikė dėl to, jog KT, nagrinėdama minėtą sandorį dar 2019 m., padarė preliminarias išvadas, kad dėl vykdomos koncentracijos mokamos televizijos retransliavimo paslaugų teikimo Šiaulių mieste atitinkamoje rinkoje ir mažmeninės interneto prieigos paslaugų teikimo fiksuotojo ryšio technologijomis Šiaulių mieste atitinkamoje rinkoje būtų itin apribota konkurencija. KT nuomone, po koncentracijos „Cgates“ turėtų galimybę vartotojams padidinti paslaugų kainą Šiaulių mieste, kadangi rinkoje neliktų vieno iš mažiausių kainas taikančių ūkio subjektų ir „Cgates“ susidurtų su sumažėjusiu konkurenciniu spaudimu. Gavusi tokias preliminarias išvadas bendrovė „Cgates“ 2019 m. liepą atsisakė planų vykdyti sandorį ir KT [nutraukė](#) pranešimo nagrinėjimo procedūrą.

Tokios pačios konkurencijos problemos buvo identifikuotos ir nagrinėjant naujausią „Cgates“ pranešimą vykdyti koncentraciją. Įvertinusi visą sandorio nagrinėjimo metu surinktą

informaciją, KT priėjo išvados, kad „Cgates“ įsipareigojimuose pasiūlytas verslo dalies pirkėjas nebus pajėgus pašalinti minėtų konkurencijos problemų, nes nedarys tokio konkurencinio spaudimo, kokį šiuo metu konkurentams daro „SPLIUS“.

Atsižvelgusi į šias aplinkybes, KT nusprendė, kad dėl vykdomos koncentracijos bus itin apribota konkurencija mokamos televizijos retransliavimo paslaugų teikimo IPTV, KTV, DVB-T ir MDTV tinklais Šiaulių mieste atitinkamoje rinkoje ir mažmeninės interneto prieigos paslaugų teikimo fiksuotojo ryšio technologijomis Šiaulių mieste atitinkamoje rinkoje, o „Cgates“ pasiūlyti įsipareigojimai nepašalina identifikuotų konkurencijos problemų, todėl [atsisakė](#) duoti leidimą bendrovei „Cgates“ vykdyti sandorį įsigyjant 100 proc. įmonės „SPLIUS“ akcijų ir perimant vienvaldę jos kontrolę.

KT nutarimas yra apskųstas teismui.

Leista koncentracija telekomunikacijų sektoriuje

KT davė [leidimą](#) vykdyti koncentraciją Latvijoje registruotai bendrovei „Latvijas Mobilais Telefons“ įsigyjant 100 proc. kitos Latvijos įmonės „Santa Monica Networks“ akcijų ir netiesiogiai įgyjant Lietuvos bendrovės „Santa Monica Networks“ kontrolę.

Įvertinusi su sandoriu susijusias aplinkybes, KT konstatavo, kad dėl numatomos vykdyti koncentracijos nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija atitinkamose rinkose.

„Latvijas Mobilais Telefons“ teikia belaidžio ryšio ir kitas ryšių paslaugas. Su ja susiję ūkio subjektai tiekia telekomunika-

cijų įrangą specializuotose mažmeninės prekybos parduotuvėse, siūlo fiksuoto ir mobiliojo ryšio sprendimus, belaidžio ir laidinio ryšio paslaugas, taip pat vykdo kontroliuojančių bendrovių, nekilnojamojo turto agentūrų, bendrojo viešojo valdymo veiklas. „Latvijas Mobilais Telefons“ Lietuvoje veikia per kitą Latvijos įmonę „LMT Retail & Logistics“, kuri mūsų šalyje teikia telekomunikacijos įrangos garantinio ir negarantinio remonto paslaugas.

Iki koncentracijos Latvijos bendrovė „Santa Monica Networks“ Lietuvoje vykdė veiklą per susijusią UAB „Santa Monica Networks“, kuri siūlė IT infrastruktūros sprendimus ir teikė IT plėtros, integravimo ir priežiūros paslaugas.

Sandoris sveikatos paslaugų sektoriuje leistas su įsipareigojimais

KT [leido](#) investiciniam fondui „INVL Baltic Sea Growth Fund“ ir bendrovėms „Litgaja“ bei „RP PHARMA“ vykdyti koncentraciją ir įgyti įmonės „InMedica“ bei netiesiogiai – „MediCA klinikos“, „Kardiolitos“, „Bendrosios medicinos praktikos“ bei „Svalbono klinikos“ bendrąją kontrolę su sąlyga, kad bus parduota dalis sveikatos priežiūros paslaugų verslo Kauno ir Šiaulių miestuose bei rajonuose.

Nagrinėdami minėtos koncentracijos pranešimą, institucijos ekspertai iš įvairių sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių ūkio subjektų, taip pat įstaigų, institucijų bei organizacijų rinko ir analizavo duomenis, siekdami išsamiai įvertinti sandorio dalyvių ir jų konkurentų padėtį kiekvienoje atitinkamoje rinkoje, taip pat galimus jų padėties pokyčius ateityje, kad nustatytų, ar įgyvendinus sandorį nebus padarytas neigiamas poveikis konkurencijai.

KT pritarė Susijungimų priežiūros grupės išvadai, kad nesant bendrąją kontrolę įgyjančių ūkio subjektų įsipareigojimų, dėl sandorio būtų sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis ir itin apribota konkurencija mokamų antrinio lygio ambulatorinių kardiologijos, pulmonologijos ir reumatologijos paslaugų teikimo rinkose Kauno mieste bei rajone, taip pat mokamų antrinio lygio ambulatorinių kardiologijos ir urologijos paslaugų teikimo rinkose Šiaulių mieste bei rajone.

Siekdami pašalinti galimas neigiamas koncentracijos pasekmes konkurencijai, pranešimą pateikę ūkio subjektai KT pateikė įsipareigojimus, kurie vėliau buvo patikslinti. Juose, be kita ko, įsipareigojama atskirti dalį „InMedica“ verslo ir jį perleisti pirkėjui (ar pirkėjams), įskaitant visus šios bendrovės kardiologijos, pulmonologijos ir reumatologijos mokamas antrinio lygio ambulatorines paslaugas Kauno mieste bei rajone teikiančius specialistus ir visus minėtos bendrovės kardiologijos ir urologijos mokamas antrinio lygio ambulatorines paslaugas teikiančius specialistus Šiaulių mieste bei rajone.

Įvertinusi koncentracijos nagrinėjimo metu nustatytas aplinkybes, taip pat įsipareigojimus ir viešosios konsultacijos metu gautas nuomones, KT nusprendė leisti vykdyti minėtą sandorį, tačiau su sąlyga, kad dalis bendrovės „InMedica“ verslo Kauno ir Šiaulių miestuose bei rajonuose bus perleista institucijos patvirtintam pirkėjui (ar pirkėjams) įsipareigojimuose nustatytais sąlygomis.

KT darė išvadą, jog, tinkamai ir laiku įgyvendinus įsipareigojimus, bus pašalintos institucijos nustatytos neigiamos koncentracijos pasekmės atitinkamose rinkose, t. y. nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis ir itin apribota konkurencija atitinkamose rinkose.

2022 m. pradžioje KT patvirtino patikėtinio komandą, kuri institucijai padės prižiūrėti, kaip pranešimą pateikę ūkio subjektai laikosi įsipareigojimuose nustatytų sąlygų, kurias privalės įvykdyti, kad galėtų įgyvendinti sandorį.

Nutrauktas koncentracijos nagrinėjimas

KT gavo Estijos bendrovės „MM Group“ pranešimą apie ketinimą vykdyti koncentraciją įsigyjant 51 proc. (kartu su turimomis akcijomis – 100 proc.) „Forum Cinemas Lithuania“, valdančios kino teatrus Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose, akcijų ir tokiu būdu netiesiogiai įgyjant pastarosios bendrovės Lietuvos filialo kontrolę.

Su „MM Group“, užsiimančios kontroliuojančiųjų bendrovių (holdingo) veikla, susijusios įmonės veikia įvairiose verslo srityse, viena jų – valdo prekės ženklą „Apollo“ ir vykdo kino teatrų veiklą Panevėžyje, kitos – platina Holivudo studijų („The Walt Disney“, „Paramount“, „Universal“) ir nepriklausomų kūrėjų kino filmus.

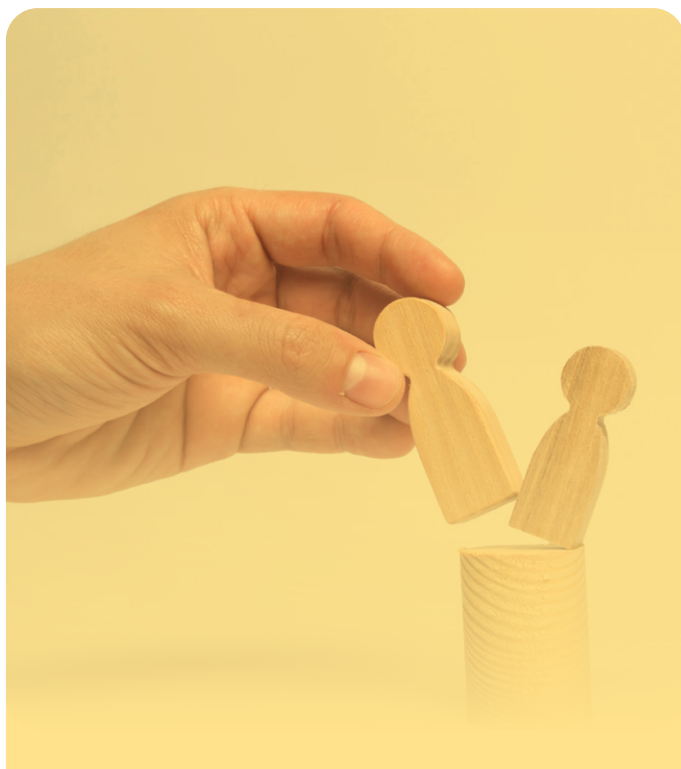
KT ekspertai, siekdami įvertinti, kaip šis sandoris galėtų paveikti konkurenciją kino filmų rodymo ir platinimo rinkose Lietuvoje, rinko informaciją bei duomenis iš šių sektorių įmonių, taip pat – iš Lietuvos kino centro prie Kultūros ministerijos ir įvairių nekilnojamojo turto vystytojų. Kadangi sandorį planuojančios įmonės laiku nepateikė visos reikalingos informacijos, pranešimo nagrinėjimo terminas buvo sustabdytas.

KT toliau nagrinėjo turimą informaciją, siuntė rinkos dalyviams prašymus ją patikslinti, papildyti ar argumentuoti, vertino koncentracijos šalių pateiktus preliminarinius įsipareigojimus, siekiančius pašalinti galimas konkurencijos problemas. Vis dėlto per daugiau kaip 3 mėnesius, kiek oficialiai buvo sustabdytas pranešimo nagrinėjimo terminas, institucija iš sandorio dalyvių negavo visos informacijos, būtinos įvertinti koncentracijos poveikį konkurencijai.

KT **nutraukė** koncentracijos nagrinėjimo procedūrą, vadovaudamasi KĮ, kuriame numatyta, jog kai pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimo terminas yra sustabdytas ilgiau nei 3 mėnesius, sandorio vertinimo procesas yra nutraukiamas ir laikoma, kad pranešimas apie koncentraciją nebuvo pateiktas. Negavęs KT leidimo, verslas negali įgyvendinti sandorio, antraip gresia finansinės sankcijos.

Pradėta koncentracijos priežiūros procedūra KT iniciatyva

KT **nusprendė** savo iniciatyva pradėti koncentracijos priežiūros procedūrą ir įvertinti, ar Estijos bendrovei „Piletilevi Group“ įsigijus 100 proc. „Tiketos“ akcijų, nebuvo sukurta ar susti-

- Apie numatomą įvykdyti koncentraciją privaloma pranešti KT ir gauti leidimą, jeigu koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminės bendrosios pajamos Lietuvos Respublikoje paskutiniais prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu 20 mln. Eur ir jeigu kiekvieno mažiausiai iš dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrosios pajamos Lietuvos Respublikoje paskutiniais prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu 2 mln. Eur.
- Pranešimas apie koncentraciją turi būti pateiktas KT iki koncentracijos įgyvendinimo.
- Sandoris negali būti įgyvendintas tol, kol nėra gautas institucijos leidimas.
- Už koncentracijos, apie kurią buvo privaloma pranešti, įgyvendinimą be KT leidimo, koncentracijos tęsimą jos sustabdymo laikotarpiu, KT nustatytų koncentracijos vykdymo sąlygų ar privalomų įpareigojimų pažeidimą ūkio subjektams skiriama bauda iki 10 proc. bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais.

IX. KONCENTRACIJŲ PRIEŽIŪRA

printa dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija bilietų platinimo rinkoje Lietuvoje.

„Piletilevi Group“ nebuvo pareigos pranešti apie numatomą vykdyti koncentraciją ir gauti KT leidimą, kadangi 2020 m. bendrovės „Tiketa“ pajamos nesiekė 2 mln. Eur. Vis dėlto institucija nusprendė savo iniciatyva taikyti koncentracijos priežiūros procedūrą ir įpareigoti „Piletilevi Group“ pateikti pranešimą apie koncentraciją, nes kilo įtarimų, jog po sandorio galėjo būti sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija bilietų į įvairius renginius pla-

tinimo rinkoje Lietuvoje, kur „Piletilevi Group“ valdo dvi didžiausias bilietų platinimo bendroves – „Tiketą“ ir „Nacionalinį bilietų platintoją“ (pastarajai priklauso bilietų platinimo tinklas *bilietai.lt*).

KT gali savo iniciatyvą taikyti koncentracijos priežiūros procedūrą ir įpareigoti ūkio subjektus pateikti pranešimą apie koncentraciją, jeigu yra tikėtina, kad po sandorio bus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija atitinkamoje rinkoje, ir kai nuo tokios koncentracijos įgyvendinimo praėjo ne daugiau kaip dvylika mėnesių.

Vidutinė nesudėtingų pranešimų apie koncentraciją nagrinėjimo trukmė

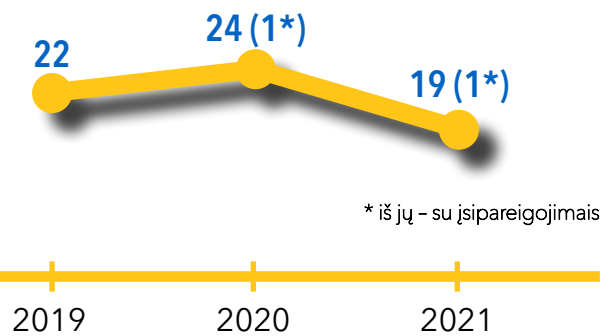
20
d. d.

Vidutinė išsamios teisinės ir ekonominės analizės reikalaujančių pranešimų apie koncentraciją nagrinėjimo trukmė

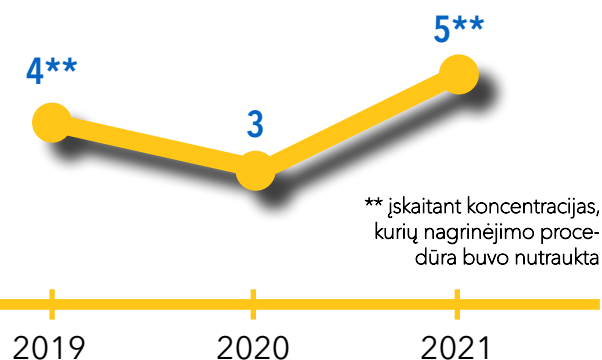
86
d. d.

IX. KONCENTRACIJŲ PRIEŽIŪRA

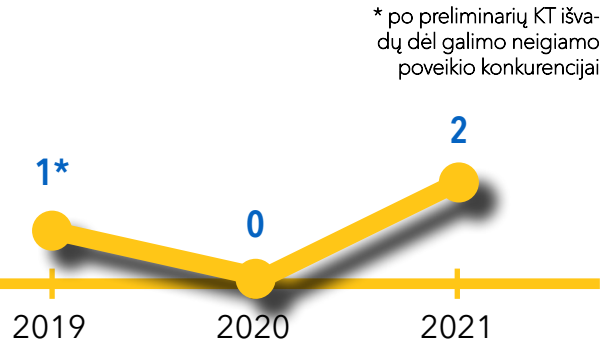
Duoti leidimai vykdyti koncentraciją

Koncentracijos, kurias nagrinėjant atlikta išsami ekonominė ir teisinė analizė

Koncentracijos, kurių nagrinėjimo procedūra buvo nutraukta

215 100 €

dydžio bauda skirta už tai, kad ūkio subjektas teikė KT ne visą ir neteisingą informaciją.

5

koncentracijų nagrinėjimo terminą KT sustabdė, nes bent vienas iš sandorio dalyvių ar su jais susijusių ūkio subjektų per institucijos nustatytą laikotarpį nepateikė reikalingos papildomos informacijos arba pateikė ją ne visą.

X. PIKTNAUDŽIAVIMAS DOMINUOJANČIA PADĖTIMI

Dominuojanti padėtis apibrėžiama kaip ūkio subjekto ekonominio pajėgumo pozicija, suteikianti galimybę veikti atitinkamoje rinkoje pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, tiekėjų ar pirkėjų ir galiausiai nuo vartotojų, darant poveikį prekių kainoms, įėjimo į rinką galimybėms ar kitoms veiklos sąlygoms, dėl ko veiksmingai ribojama konkurencija toje rinkoje. KĮ 7 straipsnis draudžia ūkio subjektams piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje atliekant įvairius veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti atitinkamoje rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus. Šiuo draudimu siekiama užtikrinti, kad didelę rinkos galią turinčios įmonės neapribotų jau ir taip susilpnėjusios konkurencijos ir nepadarytų žalos vartotojams bei kitiems ūkio subjektams.

KT nuomone, piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi draudimas yra svarbus įrankis įgyvendinant konkurencijos politiką. Dėl dominuojančią padėtį rinkoje užimančios įmonės piktnaudžiavimo ūkio subjektai gali būti priversti pasitraukti iš rinkos, apribotos jų galimybės veikti rinkoje, vartotojams primetamos nesąžiningos kainos ir pan.

Nustatant ūkio subjekto dominavimo faktą, svarbu įvertinti tiek jo, tiek konkurentų užimamas rinkos dalis bei kitas reikšmingas aplinkybes, darančias įtaką ūkinės veiklos ir konkurencijos sąlygoms atitinkamoje rinkoje.

Net preliminariai nustačius vieno ar kelių ūkio subjektų dominavimą rinkoje dar nėra pagrindo įtarti pažeidimą, kadangi KĮ draudžia įmonėms ne užimti dominuojančią padėtį, o ją piktnaudžiauti, pavyzdžiui, primesti nesąžiningas kainas; riboti prekybos, gamybos ar techninę pažangą; panašaus pobūdžio sutartyse taikyti diskriminacines sąlygas atskiriems ūkio subjektams, taip sudarant jiems skirtingas konkurencijos sąlygas; sudaryti sutartis primetant papildomas su sutarties objektu nesusijusias sąlygas ir pan.

Taigi KT tyrimo metu atlieka analizę dėl rinkos apibrėžimo (kokioje rinkoje atliekami, kokiai rinkai ir kokioms įmonėms gali daryti įtaką skundžiami veiksmai), rinkos galios (dominavimo) vertinimo (pavyzdžiui, ar skundžiama įmonė gali vienašališkai daryti reikšmingą įtaką konkurencijai rinkoje), skundžiamų veiksmų laikymo piktnaudžiavimu (pavyzdžiui, ar nustatydama itin žemas kainas dominuojanti įmonė padengia savo sąnaudas), taip pat dėl piktnaudžiavimo poveikio konkurencijai ir vartotojams.

Tiek konkurencijos institucijoms, tiek teismams tenka ne lengva užduotis vertinant įmonių, kurių elgesys galimai nukrypsta nuo įprastų konkurencijos teisės normų, veiksmus. Tai akcentavo vienas žymiausių pasaulyje konkurencijos teisės ekspertų, Londono karališkojo koledžo profesorius emeritas, knygų autorius Richardas Whishas, kuris, KT kvietimu,

X. PIKTNAUDŽIAVIMAS DOMINUOJANČIA PADĖTIMI

2021 m. surengė kelis seminarus ir kartu su KT darbuotojais diskutavo apie SESV 102 straipsnio, kuriame įtvirtintas piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi draudimas, nuostatų taikymo principus ir aptarė praktinius pažeidimų pavyzdžius.

2021 m. KT darbuotojai turėjo ir daugiau progų tobulinti turimas žinias apie piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi pažeidimus ES mastu. R. Whishas kartu su EK atstovu Massimilianu Kadaru KT darbuotojams pristatė naujausią ES institucijų praktiką tiriant piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi atvejus skaitmeninėse rinkose. Praktiniuose mokymuose aptarti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi bylų nagrinėjimo etapai, pavyzdžiui, patikrinimai įmonių patalpose, įsipareigojimų, šalinančių įtariamą konkurencijos teisės pažeidimą, vertinimas, baudų skaičiavimo principai.

Ekspertai taip pat pasidalino pažeidimų bylų nagrinėjimo ir bylinėjimosi teismuose užkulisiais, atkreipė dėmesį į ES procedūras, kurios gali būti pritaikytos nacionalinėje teisėje, siekiant veiksmingiau nustatyti konkurencijos teisės pažeidimus.

2021 m. KT tęsė anksčiau pradėtą tyrimą dėl galimo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi medicinos atliekų tvarkymo rinkoje, taip pat nagrinėjo skundus ir paklausimus dėl galimų KĮ 7 str. pažeidimų.

Išnagrinėti pareiškimai

Dėl valstybės įmonės Lietuvos oro uostai veiksmų

KT 2021 m. išnagrinėjo gautą keturių fizinių asmenų pareiškimą, kuriame teigiama, kad valstybės įmonė Lietuvos

oro uostai (LOU) užima dominuojančią padėtį Vilniaus oro uosto valdymo ir organizavimo paslaugų rinkoje ir piktnaudžiauja šia padėtimi neišduodama prisijungimo sąlygų, leidžiančių pareiškėjų valdomus žemės sklypus prijungti prie LOU patikėjimo teise valdomos F. Vaitkaus gatvės. Pastarajai neišdavus leidimo, pareiškėjai negalėjo įrengti lengvųjų automobilių ilgalaikio stovėjimo aikštelėms skirtų įvažiavimų ir išvažiavimų ar užsiimti kita veikla, reikalaujančia prisijungimo prie LOU valdomos gatvės.

Po daugybės pareiškėjų prašymų išduoti prisijungimo sąlygas, ekspertinių išvadų ir raštų institucijoms LOU nurodė, kad sutiktų išduoti prisijungimo sąlygas pasirašius infrastruktūros įrengimo sutartis, t. y. atlikus kelio rekonstrukcijos darbus. 2021 m. vasario mėn. pareiškėjai informavo KT apie pasirašytą susitarimą su LOU, kuriame nurodyta, kad sklypuose, kuriuos planuojama prijungti prie LOU valdomos gatvės, bus vykdoma išskirtinai tik lengvųjų automobilių ilgalaikių stovėjimo aikštelių nuomos veikla.

Atsižvelgdama į tai, kad pareiškėjai ir LOU sudarė susitarimą dėl prisijungimo prie sklypų sąlygų išdavimo, kuris leidžia pareiškėjams vykdyti planuojamą veiklą, taip pat į tyrimui reikalingą atlikti laiką, būtinus ir turimus KT žmogiškuosius ir finansinius išteklius, institucija [nusprendė](#) nepradėti tyrimo dėl LOU veiksmų.

Dėl galimo „Kauno energijos“ piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi

Į KT kreipėsi nepriklausomi šilumos gamintojai, prašydami pradėti tyrimą dėl „Kauno energijos“ dominavimo Kauno

X. PIKTNAUDŽIAVIMAS DOMINUOJANČIA PADĖTIMI

šilumos gamybos rinkoje ir „grobuoniško“ kainų taikymo šilumos supirkimo aukcionuose. Bendrovių teigimu, „Kauno energija“ užima didelę šilumos gamybos rinkos dalį mieste ir dominuoja daugumoje Kauno šilumos aukcionų. 2020 m. rugsėjo–gruodžio mėn. aukcionuose šios įmonės siūlytos kainos nesiekė vidutinių kintamų šilumos gamybos sąnaudų, tad „Kauno energija“ generavo vien tik nuostolį, o dalis nepriklausomų šilumos gamintojų, pareiškėjų teigimu, šilumos nepardavė.

Išnagrinėjusi surinktus duomenis KT nustatė, kad Kauno miesto aukcionuose šilumą panašiais kiekiais, be „Kauno energijos“, parduoda ir kiti gamintojai. Be to, rinkoje atsirado dar vienas konkurentas – Kauno kogeneracinė jėgainė. Dėl šių priežasčių, institucijos nuomone, „Kauno energija“ negalėtų veikti nepriklausomai nuo konkurentų ar daryti vienpusę lemiamą įtaką, todėl nusprendė nepradėti tyrimo dėl „Kauno energijos“ galimo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi. Institucija nematė pagrindo įtarti, kad įmonė užima dominuojančią padėtį Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje, todėl negalėjo pažeisti KĮ nuostatų, draudžiančių piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi.

Dėl „LTG Infra“ veiksmų

J KT kreipėsi bendrovė „Gargždų geležinkelis“, kurios pateikta informacija leido įtarti, kad Susisiekimo ministerijos priimtose Viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo perpildytoje viešosios geležinkelių infrastruktūros dalyje prioriteto taisyklės ir Geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemų reikalavimų aprašas galimai pažeidžia KĮ 4 str. nuostatas. Dėl to KT pradėjo tyrimą (plačiau – skyriuje „Viešųjų subjektų priežiūra“).

Bendrovė „Gargždų geležinkelis“ taip pat skunde teigė, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytoja „LTG Infra“, „Lietuvos geležinkelių“ įmonių grupės įmonė, galimai piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi, nes savo veiksmais riboja naujų vežėjų patekimą į rinką, pavyzdžiui, įtvirtinusi nepagrįstus reikalavimus naujiems vežėjams ar nustačiusi per mažus linijų pralaidumus. Informaciją įvertinusi KT nusprendė tyrimo dėl galimo KĮ 7 str. pažeidimo nepradėti – tyrimas neatitinka KT veiklos prioriteto kaip neturintis strateginės reikšmės, kadangi kitos institucijos, reguliuojančios su geležinkelių transportu susijusias veiklas, turi galimybes efektyviau išspręsti su nagrinėjamu klausimu susijusias problemas.

Išnagrinėta skundų / paklausimų dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi –

11

Tiek už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, tiek už prisiimtų įsipareigojimų nesilaikymą ūkio subjektams gali būti skiriama piniginė bauda

iki 10 proc.

bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais.

Tyrimai dėl KĮ 7 str. pažeidimų

	2019	2020	2021
Tęsiami	2	2	1
Atsisakyta pradėti	2	2	3
Nutraukti (*iš jų – su įsipareigojimais)	1*	1	0

XI. MAŽMENINĖ PREKYBA

Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas (MPĮNVDĮ) siekia riboti didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių (MPĮ) rinkos galios panaudojimą ir užtikrinti maisto prekių ir gėrimų tiekėjų bei didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių interesų pusiausvyrą.

Įstatymas taikomas bendrovėms, valdančioms 5 didžiųjų prekybos tinklus ir atitinkančioms didelę rinkos galią turinčių MPĮ kriterijus: „Lidl Lietuva“, „Maxima LT“, „Norfos mažmena“ / „Rivona“, „Palink“, „Rimi Lietuva“.

Pokyčiai po Nesąžiningos prekybos praktikos direktyvos įgyvendinimo

KT ekspertai 2021 m. aktyviai dalyvavo tarpinstitucinėje darbo grupėje, atsakingoje už tinkamą 2019 m. balandžio 17 d. direktyvos (ES) 2019/633/ES dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje (Direktyva) perkėlimą į nacionalinę teisę. Direktyvos tikslas – neleisti didelėms įmonėms išnaudoti mažųjų ir vidutinių tiekėjų, pasinaudojant mažesne jų derybine galia, ir kad tokios praktikos neigiamų padarinių nepajustų gamintojai.

Po intensyvių diskusijų darbo grupėje buvo parengtas teisės aktų, įgyvendinančių Direktyvą, paketas, kuris įsigaliojo 2021 m. lapkričio 1 d.

Įgyvendinus Direktyvą pradėjo galioti naujas Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio

ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo (NPPDĮ) įstatymas, reguliuojantis santykius tarp žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjo bei pirkėjo (išskyrus didžiuosius prekybos tinklus). Šio įstatymo priežiūra patikėta VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrai. Taip pat įsigaliojo ir MPĮNVDĮ, kurio priežiūrą ir toliau vykdys KT, pakeitimai, perkėlus Direktyvos nuostatas.

Įsigaliojus MPĮNVDĮ pataisoms, dar daugiau maisto prekių bei gėrimų tiekėjų galės ginti savo interesus nuo galimai nesąžiningų prekybos tinklų veiksmų. Šiuos pokyčius nuo 2021 m. lapkričio 1 d. užtikrina praplėsta įstatymo saugomo tiekėjo sąvoka. Nuo šiol tiekėju yra laikomas bet kurioje ES šalyje įsisteigęs žemės ūkio ir (ar) maisto produktų gamintojas (fizinis ar juridinis asmuo, organizacija), parduodantis savo produkciją bent vienam iš 5 didžiųjų prekybos tinklų Lietuvoje. Taip pat nuo 40 mln. Eur iki 350 mln. Eur pakelta tiekėjo pardavimo pajamų kartelė – skaičiuojamos visų su tiekėju susijusių ūkio subjektų iš įprastinės ūkinės veiklos paskutiniaisiais finansiniais metais gautos pardavimo pajamos.

Be platesnio saugomų tiekėjų rato atsirado ir naujų draudimų – kokių veiksmų negali atlikti prekybos tinklai tiekėjų atžvilgiu. Pavyzdžiui, prekybos tinklui draudžiama reikalauti, kad maisto prekių ir (ar) gėrimų tiekėjas sumokėtų už sugedusius arba prarastus žemės ūkio ir maisto produktus, kai nuostoliai patiriami prekybos tinklo patalpose ne dėl tiekėjo aplaidumo ar kaltės ir kt. Minėti draudimai įtvirtinti tiek MPĮNVDĮ, tiek NPPDĮ.

Siekiant užtikrinti, kad sankcijos už draudžiamus veiksmus, kaip reikalauja Direktyva, būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios, numatytos didesnės sankcijos. Rengiant MPĮNVDĮ pakeitimus, KT, atsižvelgusi į kitų ES valstybių narių praktiką, taip pat į 2020 m. MPĮNVD įstatymo stebėsenos [pažymoje](#) pateiktas išvadas, kad maksimalus baudos dydis už nustatytus pažeidimus, palyginti su didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių pajamomis, – itin mažas ir neužtikrina tiekėjų ir mažmeninės prekybos įmonių interesų pusiausvyros (iki 2021 m. lapkričio 1 d. už draudžiamus nesąžiningus veiksmus tiekėjų atžvilgiu MPĮ grėsė bauda iki 120 000 Eur), siūlė nustatyti, kad už įstatymo draudžiamus nesąžiningus veiksmus MPĮ skiriama bauda siektų iki 2 proc. jų metinių pardavimo pajamų. Vis dėlto po ilgų diskusijų darbo grupėse, Seimo komitetuose buvo nuspręsta įtvirtinti mažesnę baudos procentinį dydį. Įsigaliojus MPĮNVDĮ pakeitimams, už draudžiamus nesąžiningus veiksmus MPĮ gali būti skiriama bauda iki 0,7 proc. jos praėjusių finansinių metų pardavimo pajamų. Taip pat numatyta, kad už vėlavimą sumokėti tiekėjui už parduotas maisto prekes ir (ar) gėrimus – ne mažesnė kaip 200 Eur, tačiau ne didesnė kaip 20 proc. susidariusios pradelstų skolų tiekėjui sumos dydžio bauda.

MPĮNVDĮ pataisos taip pat suteikė ir daugiau įgaliojimų priežiūros institucijai. Vienas iš svarbesnių – KT, atlikdama tyrimą dėl MPĮNVDĮ pažeidimo ir gavusi teismo leidimą, be išankstinio įspėjimo galės įeiti į prekybos tinklų patalpas, teritoriją, t. y. suteikta teisė atlikti netikėtą patikrinimą.

Įgyvendinus Direktyvą ir įsigaliojus MPĮNVDĮ pataisoms, Vyriausybė patvirtino Baudų už MPĮNVDĮ pažeidimus skyrimo tvarkos [aprašą](#), prie kurio rengimo prisidėjo ir KT ekspertai, dalydamiesi sukaupta patirtimi ir įžvalgomis. Aprašu siekiama nustatyti tvarką, kuri užtikrintų, jog pažeidėjams bus skiriamos individualizuotos, proporcingos ir prevencinį poveikį turinčios baudos.

Nuo 2021 m. lapkričio 1 d. įsigalioję MPĮNVDĮ pakeitimai įpareigoja didžiuosius prekybos tinklus per vienus metus peržiūrėti bei patikslinti su tiekėjais sudarytas pirkimo–pardavimo sutartis. Vienas iš KT tikslų 2022 m. bus aktyviai stebėti, kaip 5 didieji prekybos tinklai peržiūri ir patikslina sutartis bei koku būdu užtikrina jų atitiktį MPĮNVDĮ ir jo įgyvendinamų teisės aktų nuostatoms.

Išvados dėl atliktos prekybos tinklų tiekėjams taikomų baudų stebėsenos

KT dar 2018–2019 m. vykdant MPĮNVDĮ [stebėseną](#), maisto prekių ir gėrimų tiekėjai kėlė klausimą dėl galimai neproporcingų ir nepagrįstų baudų, kurias jiems skiria didieji prekybos tinklai už sutarčių pažeidimus, nepriklausančius nuo tiekėjų valios. Tiekėjai nurodė gaunantys baudas, nes ne visuomet gali tinkamai įvykdyti prekybos tinklų vienašališkai pateikiamus užsakymus. Siekdama identifikuoti šios problemos mastą ir priežastis, išanalizuoti teisinę aplinką ir teisinio reguliavimo pakankamumą, KT 2020–2021 m. atliko didelės apimties detalią stebėseną ir apklausė rinkos dalyvius.

Institucijos ekspertai, išanalizavę iš 5 prekybos tinklų ir 261 tiekėjo gautą informaciją, nustatė, kad paprastai sutartyse tiekėjams numatyta pareiga pristatyti prekybos tinklo užsakytas prekes, bet jų kiekis nėra derinamas su tiekėjais. Pastarieji tikslų prekių kiekį sužino tik gavę užsakymą, kuris atsiunčiamas likus kelioms dienoms iki jo įvykdymo ar net užsakymo įvykdymo dieną, o tokių terminų neretai tiekėjams nepakanka prekėms pristatyti. Tokia tvarka, kuri yra prekybos tinklų ir tiekėjų interesų disbalanso padarinys, lemia, jog prekybos tinklas gali skirti tiekėjams sutartyje numatytą baudą (ši gali siekti iki 100 proc. nepristatytų užsakytų prekių sumos) už viso ar dalies prekių kiekio nepristatymą ar pavėluotą pristatymą, tokiu būdu perkeldamas dalį savo veiklos rizikos tiekėjams. Iš apklaustų tiekėjų 66 proc. nurodė turėję mokėti prekybininkams tokias baudas.

KT manymu, šalims susitartus tiek dėl tikslaus prekių kiekio, tiek dėl užsakymų įvykdymo termino, nepagrįstų baudų klausimas būtų išspręstas ir interesų pusiausvyra tarp tiekėjų ir prekybos tinklų būtų užtikrinta. Tokiu atveju tiekėjai, įvertinę savo gamybos pajėgumus, galėtų pristatyti sutartą prekių kiekį per abiejų šalių sutartą terminą.

Atsižvelgusi į minėtas [išvadas](#), KT pasiūlė EIMIN papildyti MPJNVDĮ ir draudžiamų nesąžiningų veiksmų sąrašą numatyti, kad prekybos įmonėms būtų draudžiama iš tiekėjų reikalauti pristatyti prekes, jeigu tiek dėl jų kiekio, tiek dėl pristatymo termino nebuvo susitarta raštu, el. paštu ar kitomis elektroninėmis priemonėmis.

Nepavykus KT siūlomo draudimo įtvirtinti su Direktyvos įgyvendinimu nulemtais MPJNVDĮ pakeitimais, EIMIN nurodė, kad galimybės numatyti tokį draudimą bus vertinamos ateityje peržiūrint įstatymo nuostatas.

Paiškinimai dėl administracinio veiklos prioriteto įgyvendinimo principų

KT patvirtino [Paiškinimus](#) dėl administracinio veiklos prioriteto įgyvendinimo principų atliekant MPJNVDĮ priežiūrą. Teisės aktas įsigaliojo nuo 2021 m. lapkričio 1 d.

Dokumente nustatyti du pagrindiniai principai – strateginė būsimo tyrimo reikšmė ir racionalus išteklių naudojimas, kuriais vadovaudamasi KT įgyvendins MPJNVDĮ priežiūros veiklos administracinį prioritetą ir faktines aplinkybes priskirs prie neatitinkančių šio prioriteto.

Jei faktinės aplinkybės bus priskirtinos prie neatitinkančių KT administracinio veiklos prioriteto, jų atžvilgiu institucija turės teisę atsakyti pradėti tyrimą dėl MPJNVDĮ pažeidimų ar atliekamą tyrimą nutraukti.

KT, turėdama ribotus finansinius ir žmogiškuosius išteklius, stengiasi kuo efektyviau juos išnaudoti, todėl prieš pradėdama tyrimus dėl galimų MPJNVDĮ pažeidimų, įvertina, ar būsimas tyrimas yra strategiškai svarbus atsižvelgiant į jo galimą prevencinį poveikį, pažeidimo naujumą ir kitus veiksnius, taip pat – ar šiam tyrimui reikalingi ištekliai būtų proporcingi siekiamiems rezultatams.

Šviečiamoji veikla

KT 2021 m. aktyviai tęsė tiekėjų šviečiamąją veiklą. Institucijos ekspertai organizavo nuotolinius mokymus (vebinarus) tiekėjams, jų asociacijoms apie pokyčius, įsigaliojusius po Direktyvos įgyvendinimo nuo 2021 m. lapkričio 1 d., ir aptarė kylančius iššūkius. Nemažai klausimų verslui kyla tiek dėl praplėstos MPJNVDĮ saugomo tiekėjo sąvokos, tiek dėl draudžiamų veiksmų, kurių negali atlikti prekybos tinklai tiekėjų atžvilgiu.

Taip pat dalintasi MPJNVDĮ priežiūros patirtimi su VŠĮ Kai-
mo verslo ir rinkų plėtros agentūra, kuri nuo 2021 m. lapkri-
čio 1 d. atsakinga už NPPDĮ įgyvendinimo priežiūrą.

KT surengė 31 susitikimą su tiekėjais dėl jų veikloje kylančių problemų su tinklais, suteikta daugiau nei 150 konsultacijų telefonu, el. paštu ir atsakyta į tiekėjų rūpimus klausimus santykiuose su didžiais prekybos tinklais.

261

**maisto prekių ir gėrimų tiekėjų
buvo apklausta, siekiant išsiaiškinti,
ar mažmeninės prekybos įmonės
neatlieka nesąžiningų veiksmų
karantino metu.**

Tiekėjams suteikta daugiau kaip

150

konsultacijų telefonu, el. paštu dėl kylančių klausimų santykiuose su didžiaisiais prekybos tinklais.

31

individualus susitikimas surengtas su tiekėjais, siekiant aptarti jiems rūpimus klausimus.

Maisto prekių ir gėrimų tiekėjai raginami kreiptis į KT

KT ragina maisto prekių ir gėrimų tiekėjus kreiptis į instituciją ir teikti informaciją apie įtariamus MPĮNVDĮ pažeidimus el. paštu mazmenine.prekyba@kt.gov.lt arba tel.: +370 646 39103, +370 676 13374.

Tiekėjai, kuriems kyla klausimų, kokie prekybininkų veiksmai yra draudžiami ir kaip jie galėtų ginti savo interesus, kviečiami el. paštu mazmenine.prekyba@kt.gov.lt arba tel. +370 646 39103, +370 676 13374 registruotis į individualias konsultacijas, kurių metu KT ekspertai pateiks išsamią informaciją apie įstatymo nuostatas.

Konfidencialumas garantuojamas tiek pareiškėjams, tiek seminarų dalyviams.

XII. RINKŲ TYRIMAI

Atsižvelgdama į turimas galimybes ir žmogiškuosius išteklius, KT atlieka įvairių sričių rinkos tyrimus ir siekia nustatyti, ar tam tikroje rinkoje sudarytos pakankamos sąlygos veiksmingai konkurencijai. Skirtingai, nei baigusi tyrimą dėl įstatymų pažeidimo, kai skiriamos sankcijos, atlikusi rinkos tyrimą KT pateikia išvadas ir pasiūlymus atitinkamoms institucijoms, kaip rinkoje sudaryti geresnes prielaidas veiksmingai konkurencijai, sukuriant vartotojams kuo didesnės naudos.

Dėl verslo finansavimo sąlygų

2020 m. vasarį KT ir Lietuvos bankas nusprendė sudaryti bendrą darbo grupę ir, pasitelkus abiejų institucijų ekspertų sukaupią patirtį, atlikti rinkos tyrimą dėl verslo finansavimo sąlygų. Lietuvos banko turimi duomenys rodė, kad 2018–2019 m. reikšmingai mažėjo naujai suteikiamų smulkiųjų paskolų srutai, o tai reiškia, kad skolintis iš bankų sunkiau tapo smulkiojo verslo įmonėms. Smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) įmonės, sudarančios didžiąją dalį įmonių Lietuvoje, sukuria 65 proc. pridėtinės vertės ir 71 proc. darbo vietų, todėl su prastėjusios šių įmonių skolinimosi sąlygos gali riboti ir jų galimybes plėstis bei prisidėti prie šalies ekonomikos augimo. KT taip pat pasiekdavo nusiskundimai, kad finansavimo paslaugų prieinamumas SVV nepakankamas. Ėmus ryškėti SVV finansavimo sąlygų pokyčiams, nuspręsta suburti bendrą – KT ir Lietuvos banko – ekspertų darbo grupę ir išanalizuoti verslo finansavimo iššūkius.

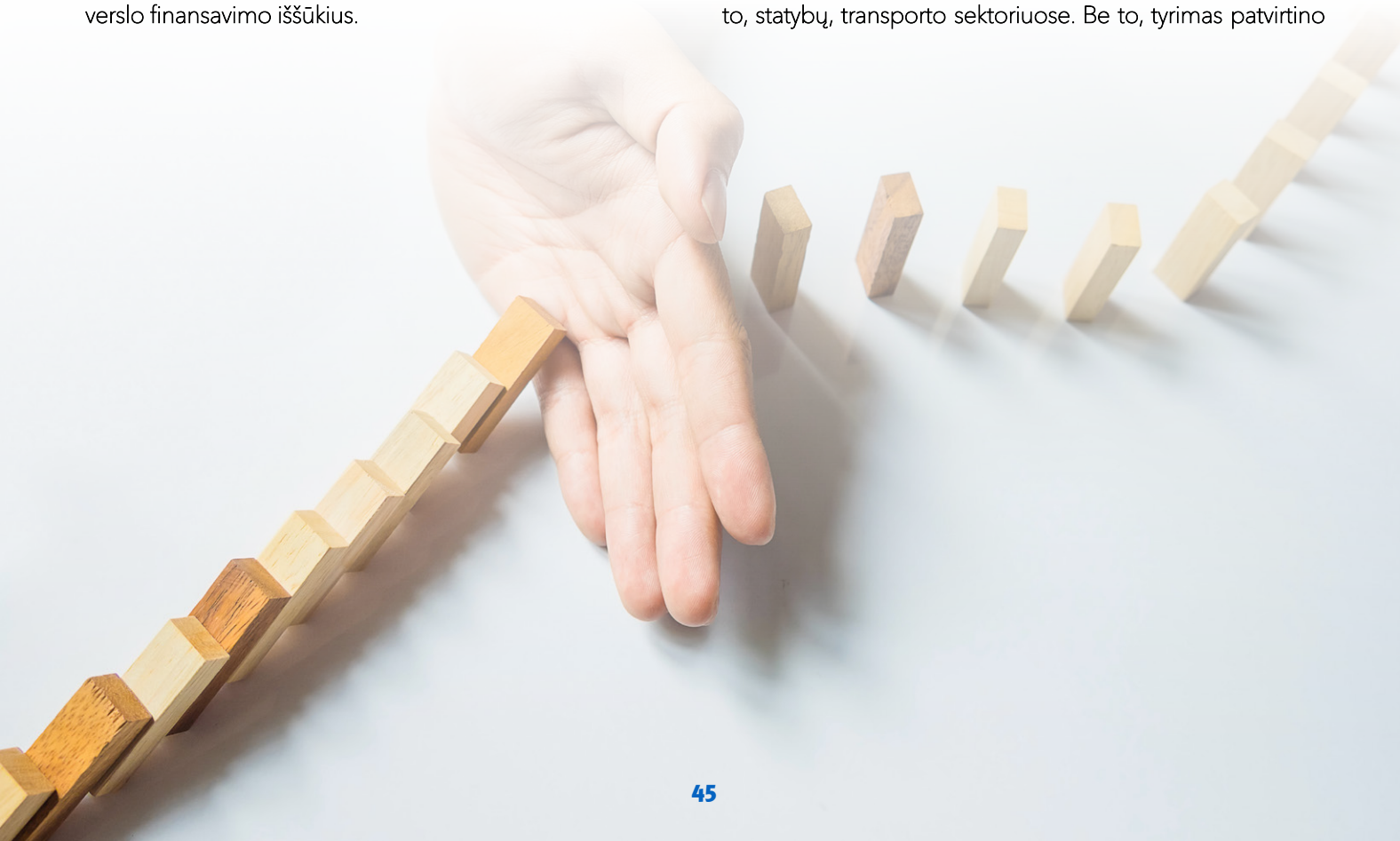
Rinkos tyrimu siekta:

- įvertinti SVV įmonių prieigos prie finansavimo šaltinių Lietuvoje galimybes, išsiaiškinti jas ribojančius veiksnius;
- pasiūlyti priemones ar kryptis, kaip būtų galima prisidėti prie kredito prieinamumo SVV įmonėms didinimo.

Dviejų institucijų ekspertų darbo grupė, siekdama visapusiškai įvertinti SVV finansavimo padėtį, tyrime rėmėsi daugeliu šaltinių: Lietuvos ir Europos bei tarptautinių institucijų duomenimis ir apžvalgomis, atliktomis tikslinėmis SVV įmonių ir finansų įstaigų apklausomis, pokalbiais su rinkos dalyviais ir institucijomis bei kiekybiniais vertinimais, juose naudojant įmonių lygio ir paskolos lygio mikroduomenis.

Tyrime buvo ne tik orientuotasi į ikipandeminį laikotarpį, kai pastebėta išaugusi atmetamų kreditavimo paraiškų dalis, bet ir siekta įvertinti pandemijos metu atsiradusius faktorius, t. y. valstybės pagalbą, teiktą nukentėjusiam verslui ir gyventojams, sumažėjusį įmonių poreikį skolintis dėl neapibrėžtumo ar pablogėjusios finansinės situacijos atidedant plėtros planus.

Bendras dviejų institucijų tyrimas atskleidė, kad analizuotu laikotarpiu finansavimo galimybės labiausiai prastėjo didesnės rizikos, mažesnį darbuotojų skaičių turinčioms, ilgalaikių santykių su finansų įstaigomis nesusikūrusioms SVV įmonėms. Taip pat ir toms, kurios veikia nekilnojamojo turto, statybų, transporto sektoriuose. Be to, tyrimas patvirtino

prielaidą, kad labai mažų įmonių tikimybė gauti paskolą yra reikšmingai mažesnė nei mažų ar vidutinių įmonių. Prie to gali prisidėti ir santykinai mažesnė Lietuvoje veikiančių bankų norima prisiimti rizika.

Tyrimas taip pat atskleidė šiuos ilgalaikius SVV finansavimo galimybes ribojančius iššūkius: įmonėms dažnai trūksta tinkamo užstato už paskolas; trūksta informacijos apie finansavimo alternatyvas ir valstybės pagalbos priemones, įmonės linkusios kreiptis paskolos tik į vieną ar du bankus; galimybes pasiskolinti riboja žemas nuosavo kapitalo lygis ir finansinės atskaitomybės stoka – beveik trečdalis SVV įmonių nepateikia Registrų centrui privalomų metinių ataskaitų, o penktadalio metines ataskaitas teikiančių įmonių nuosavas kapitalas yra neigiamo dydžio.

2021 m. viešai konsultacijai buvo pateiktos rekomendacijos, kaip tobulinti teisinį reguliavimą, bei kokių kitų priemonių siūloma imtis. Viešojo bei privataus sektoriaus institucijos ir rinkos dalyviai palaikė bendras rekomendacijų kryptis ir aktyviai teikė siūlymus, į kurių dalį buvo atsižvelgta.

Po viešų konsultacijų Lietuvos bankas ir KT patvirtino rekomendacijas, kaip pagerinti SVV įmonių finansavimą:

1. Taikliau skirstyti valstybės pagalbos priemones ir efektyvinti nemokumo procesus. Šia kryptimi siekiama plėtoti valstybės pagalbos priemones, kurios reikšmingai mažintų papildomo užstato poreikį skolinantis ar jo visiškai nereikėtų, kartu su finansų įstaigomis peržiūrėti valstybės garantijų teikimą, valstybės pagalbos priemones orientuoti į rinkoje sunkiau finansavimą gaunančias vidutinės ir didesnės rizikos įmones bei labai mažas įmones. Be to, siūloma įvertinti galimybę nemokumo procedūras pritaikyti prie labai mažų įmonių ypatumų, taip siekiant pagreitinti nemokumo procesą.

2. Mažinti SVV aktualių procedūrų našlą ir didinti įmonių finansinį raštingumą. Šios krypties siūlymai susiję

su siekiu, kad dokumentacijos reikalavimai nebūtų pernelyg didelis trukdis įmonėms gauti finansavimą. Pavyzdžiui, siekiama, kad būtų vengiama pakartotinio informacijos rinkimo iš įmonių, jei informacija jau yra pateikta valstybės registruose. Taip pat siekiama didinti su kreditavimu susijusių valstybės pagalbos priemonių paraiškų aiškumą ir pritaikyti vieno langelio principą valstybės pagalbos priemonėms administruoti. SVV finansinis raštingumas gali būti didinamas įtraukiant informavimo, konsultavimo, mokymo priemones, pavyzdžiui, organizuojant informacinius seminarus, pasitelkiant finansų įstaigas ir efektyviau koordinuojant skirtingų institucijų iniciatyvas šioje srityje.

3. Didinti įmonių informuotumą apie finansines alternatyvas. Siūloma parengti ir aktyviau skleisti SVV įmonėms informaciją apie finansavimo šaltinių įvairovę ir tinkamą finansavimo šaltinių pasirinkimą, tikslingiau koordinuoti skirtingų institucijų teikiamą informaciją. Ypač svarbu užtikrinti, kad informaciją apie kitus galimus finansuotojus gautų tos SVV įmonės, kurių finansavimo paraiškos yra atmetamos. Tai galėtų būti įgyvendinama pasiekus susitarimą su rinkos dalyviais, kad finansavimo negavusiai įmonei būtų suteikta informacija apie kitus kreditų įmonėms teikiančius rinkos dalyvius.

4. Stiprinti įmonių finansinę atskaitomybę. Siūloma kurti paskatas SVV įmonėms teikti finansines ataskaitas, nuosekliai informuojant jas apie finansinių ataskaitų teikimo svarbą siekiant kreditavimo ir galimas pasekmes jų nepateikus. Taip pat siekiama sustiprinti neigiamą kapitalą turinčių įmonių teisinio reguliavimo laikymosi kontrolę.

Lietuvos bankas ir KT planuoja pagal savo kompetenciją įsitraukti į rekomendacijų įgyvendinimą.

Išsamūs SVV finansavimo galimybių tyrimo duomenys, išvados ir rekomendacijos, taip pat anksčiau vykdytų KT rinkos tyrimų išvados skelbiamos institucijos [svetainėje](#).

XIII. TEISMŲ SPRENDIMAI

2021 m. teismuose buvo pabaigtos 22 bylos, susijusios su apskųstais KT nutarimais dėl įstatymų, kurių laikymosi priežiūrą vykdo institucija, pažeidimų, taip pat – dėl KT procedūrinių veiksmų teisėtumo ir kitų sprendimų. Teismai nė vieno KT sprendimo nepanaikino, visiškai patvirtino 64 proc. KT sprendimų, o likusius keitė tik sankcijų dalyje. Taigi, visiškai ir iš dalies buvo patvirtinta 100 proc. KT sprendimų.

Aukštas KT laimėtų bylų procentas rodo ne tik KT priimamų sprendimų pagrįstumą, bet ir tai, jog ekspertai profesionaliai atstovauja institucijai sudėtingose ir kompleksiose konkurencijos teisės bylose, siekdami, kad KT nutarimai būtų patvirtinti ir būtų pasiekta KT sprendimų poveikio rinkoje.

Kad konkurencijos teisės bylos yra sudėtingos, liudija ir tai, kad tik nedidelė dalis bylų užbaigtos po pirmosios instancijos teismo sprendimų, kai kurie pareiškėjai siekė pasinaudoti ir proceso atnaujinimo institutu, net keletą bylų nagrinėjo išplėstinės LVAT teisėjų kolegijos. Be to, itin reikšmingoje byloje dėl, kaip nustatė KT, apribotos notarų konkurencijos LVAT nusprendė kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (ESTT) prejudicinio išaiškinimo.

Svarbiausi teismų sprendimai

LVAT kreipėsi į ESTT keliais svarbiais klausimais

2021 m. vasario 17 d. LVAT byloje dėl KT nustatyto konkurenciją ribojančio susitarimo tarp Lietuvos notarų rūmų bei jų prezidiumo narių [nusprendė](#) kreiptis į ESTT su prašymu priimti prejudicinį sprendimą ir pateikti išaiškinimą

keliais reikšmingais klausimais, tarp kurių – ar notariatai yra įmonės (ūkio subjektai) SESV 101 straipsnio prasme, ar Lietuvos notarų rūmų priimti išaiškinimai, kuriais nustatyti atlyginimo dydžiai už tam tikrų notarinių veiksmų atlikimą, yra asociacijos sprendimas SESV 101 straipsnio prasme, ar šių išaiškinimų tikslas ar poveikis yra konkurencijos ribojimas ir ar šis ribojimas gali būti pateisinamas bei už jį taikoma atsakomybė tiek Lietuvos notarų rūmams, tiek jų prezidiumo nariams.

KT tyrimo metu įvertino, kad notariatai yra ūkio subjektai ir gali konkuruoti kainomis, todėl 2018 m. balandį [pripažino](#), kad Lietuvos notarų rūmai ir aštuoni prezidiumo nariai sudarė konkurenciją ribojantį susitarimą ir pažeidė KĮ bei SESV, kai nustatė notarų atlyginimo dydžius bei jų apskaičiavimo tvarką. KT mano, kad tokiais sprendimais buvo apribota notarų galimybė pasirinkti mažesnius atlyginimo dydžius ir vartotojams pasiūlyti palankesnius įkainius.

Prejudicinis ESTT sprendimas bus reikšmingas LVAT nagrinėjant bylą ne tik dėl minėto KT nutarimo, bet ir dėl dar vieno KT [nutarimo](#), kuriuo buvo pripažinta, kad Teisingumo ministerija, nustačiusi fiksuotus ir minimalius notarų atlyginimo dydžius, riboja notarų galimybę konkuruoti paslaugų kainomis bei pasiūlyti vartotojams mažesnius savo paslaugų įkainius.

Dėl vairavimo mokyklų ir jų asociacijos sudaryto kartelio

LVAT 2021 m. kovo 24 d. [patvirtino](#), kad KT 2018 m. gruodį pagrįstai nustatė, jog 26 vairavimo mokyklos ir Lietuvos vai-

ravimo mokyklų asociacija derino įkainius už vairavimo mokymo paslaugas Vilniuje, Kaune bei Jurbarko, tačiau iš dalies pakeitė pirmosios instancijos teismo sprendimą dėl KT skirtų baudų: vienam kartelio dalyviui baudą sumažino 50 proc., kitam – 10 proc., o dar dviem jų mokėjimą išdėstė per ilgesnį laikotarpį. Kiti 9 apeliaciniai skundai atmesti pripažinus, kad nėra pagrindo naikinti arba mažinti KT pažeidėjams skirtas baudas.

LVAT sutiko su VAAT [išvada](#), kad pareiškėjai padarė vieną iš pavojingiausių konkurencijos teisės pažeidimų, kurie daro žalą šalies ekonomikai, o atsakomybė kyla visiems susitarimo dalyviams, nepaisant to, ar jie ėmėsi aktyvių veiksmų. Teismai yra išaiškinę, kad net ir pasyvus įmonės dalyvavimas susitikimuose, per kuriuos sudaryti antikonkurencinio tikslo siekiantys susitarimai, ir neprieštaravimas jiems, laikytinas bendrininkavimu, dėl kurio gali kilti atsakomybė, nes nebylus pritarimas neteisėtai iniciatyvai skatina tęsti pažeidimą.

Dalis pareiškėjų prašė LVAT atnaujinti procesą, tačiau teismas jų prašymą [atmetė](#) konstatavęs, kad pareiškėjai siekė atnaujinti bylos procesą tik dėl to, kad nesutiko su šio teismo atliktu bylos faktinių aplinkybių vertinimu ir sprendimu. Vis dėlto, administracinės bylos, užbaigtos įsiteisėjusiu teismo sprendimu, procesas negali būti atnaujinamas vien siekiant pakartotinio bylos faktinių ir teisinių aplinkybių ar įrodymų vertinimo.

Dėl individualių sankcijų pažeidėjams skyrimo

2021 m. rugsėjo 9 d. LVAT [patvirtino](#) KT ir pirmosios instancijos teismo vertinimą, kad bendrovės „Būsto aplinka“ ir „Mano Būsto priežiūra“ pažeidė KĮ, nes kludė KT pareigūnams atlikti patikrinimą ir gauti tyrimui reikalingus dokumentus – pareigūnai buvo priversti laukti, kol jiems bus suteikta prieiga prie įmonės el. pašto serverio, o per tą laiką informacija ištrinta, be to, panaudota speciali programa informacijai ištrinti be galimybės ją atkurti.

Išplėstinė teisėjų kolegija pateikė reikšmingus išaiškinimus dėl procedūrinių KĮ pažeidimų kvalifikavimo ir baudų už juos nustatymo aspektų, pareiškėjų pateiktų pažeidimo pripažinimo pareiškimų siekiant atsakomybę lengvinančios aplinkybės taikymo, KT atliekamo pažeidimo tyrimo trukmės ir vieno ekonominio vieneto vertinimo.

LVAT pasisakė, kad KT pagrįstai ir teisėtai nustatė, jog „Būsto aplinka“ ir „Mano Būsto priežiūra“ sudarė vieną ūkio subjektą (vieną ekonominį vienetą) konkurencijos teisės prasme ir sankcija turi būti taikoma abiem bendrovėms. Vis dėlto teismas atkreipė dėmesį, jog to meto nacionalinės KĮ normos nenustatė solidariosios atsakomybės, todėl paliko galioti VAAT sprendimą, kuriame konstatuota, kad KT turi dar kartą spręsti klausimą dėl individualių sankcijų skyrimo.

KT atnaujino tyrimą ir sprendimą dėl individualių sankcijų minėtoms bendrovėms planuoja priimti 2022 m.

Dėl konkurencijos ribojimo keleivių vežimo tarp miestiniais maršrutais rinkoje

2021 m. spalio 15 d. VAAT [paskelbė](#), kad KT pagrįstai pripažino, jog Lietuvos transporto saugos administracija (LTSA), eilę metų pratęsdama sutartis su tais pačiais 42 vežėjais vežti keleivius tarp miestiniais maršrutais, riboja konkurenciją ir neleidžia rinką patekti naujiems dalyviams.

VAAT patvirtino, kad tokiais veiksmais LTSA neužtikrina sąžiningos konkurencijos laisvės keleivių vežimo srityje ir savo sprendimais teikė privilegijas rinkoje jau veikiančioms įmonėms. Būtent LTSA sprendimai lėmė, kad rinka tapo uždarą: tuo pačiu maršrutu visą laiką veža tas pats vežėjas ar keli vežėjai, o patekti į rinką naujam ūkio subjektui yra praktiškai neįmanoma. VAAT pažymėjo, kad sudarius sutartis be konkurencingos procedūros arba jas pratęsiant panaikinamos ūkio subjektų paskatos varžytis dėl teikiamų paslaugų kainos ir kokybės.

VAAT patvirtino KT už KĮ pažeidimą LTSA skirtą 43 120 Eur baudą, tačiau KT įpareigojimo nutraukti sutartis su 42 vežėjais bei organizuoti konkurencingą atrankos procedūrą terminą nukėlė iki 2022 m. gruodžio 31 d.

Šis VAAT sprendimas yra įsigaliojęs, nes nė viena šalis nepasinaudojo teise jį apskųsti LVAT.

Dėl MPĮNVDĮ pažeidimų

LVAT 2021 m. patvirtino dviejų KT nutarimų dėl MPĮNVDĮ pažeidimų teisėtumą: gegužės 5 d. teisėjų kolegija [konstatavo](#), kad KT pagrįstai pripažino bendroves „Norfos mažmena“ ir „Rivona“ pažeidus MPĮNVDĮ bei skyrė 72 000 Eur baudą „Norfos mažmenai“, o gegužės 19 d. – [paskelbė](#), kad KT pagrįstai bendrovei „Maxima LT“ skyrė 51 600 Eur baudą už MPĮNVDĮ pažeidimą.

MPĮNVDĮ draudžia mažmeninės prekybos įmonei reikauti tiekėjo apmokėti pardavimo skatinimo išlaidas ar jų dalį, išskyrus atvejus, kai abi šalys raštu susitaria tiek dėl apmokamų išlaidų dydžio, tiek dėl numatomų taikyti pardavimo skatinimo veiksmų. Abejose bylose mažmeninės prekybos įmonės sutartyse su tiekėjais numatė tam tikro dydžio pardavimo skatinimo išlaidas, tačiau konkrečiai nebuvo nurodyti ar detalizuoti pardavimo skatinimo veiksmai. Šias KT išvadas patvirtino LVAT.

„Norfos mažmena“ teigė, jog MPĮNVDĮ nuostatos netaikomos bendrovei „Rivona“, kuri būtent ir sudarinėjo sutartis su tiekėjais. LVAT teisėjų kolegija, vertindama bendrovių „Norfos mažmena“ ir „Rivona“ tarpusavio sąsajas, patvirtino KT poziciją, kad jos laikytinos vienu vienetu pagal MPĮNVDĮ, todėl KT pagrįstai skyrė baudą „Norfos mažmenai“, kuri savo

prekybos centruose vykdo ir įgyvendina tarp „Rivonos“ bei tiekėjų sudarytas sutartis, kuriose buvo MPĮNVDĮ pažeidžiančios nuostatos.

Tiek „Norfos mažmena“, tiek „Maxima LT“ prašė LVAT atnaujinti procesus byloje, tačiau teismas jų prašymų netenkinė, konstatavęs, kad bendrovės nepateikė įrodymų, jog ginčą nagrinėję administraciniai teismai būtų netinkamai taikę ir aiškinę teisės aktų nuostatas, kas būtų galėję nulemti LVAT sprendimo neteisėtumą.

Dėl vadovų asmeninės atsakomybės

Kovo 3 d. LVAT [paliko](#) nepakeistą VAAT sprendimą apriboti teisę 3 metus užimti vadovaujančias pareigas ir skirti 1000 Eur baudą buvusiai įmonei „Vortex Capital“, kuri kartu su kitomis įmonėmis „Ledevila“ ir „Elmis“ riboja konkurenciją viešuosiuose pirkimuose statybos ir įrengimo darbams pirkti, vadovei.

Balandžio 1 d. įsiteisėjo VAAT [sprendimas](#) apriboti teisę 5 metus užimti vadovaujančias pareigas ir skirti 3 620 Eur baudą buvusiam bendrovei „Panevėžio melioracija“, kuri su

„Pasvalio melioracija“, „Jadrana“ ir „Biržų ranga“ sudarė draudžiamą susitarimą Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių viešuosiuose pirkimuose, vadovui.

Kovo 15 d. LVAT [paliko](#) nepakeistą VAAT sprendimą apriboti teisę 3 metus užimti vadovaujančias pareigas buvusiam bendrovei „Žagarės inžinerija“, kuri sudarė kartelinių susitarimą su „Rovaltra“ viešajame pirkime technikai pirkti, vadovui.

Lapkričio 26 d. įsiteisėjo VAAT [sprendimas](#) apriboti teisę 3 metus eiti vadovaujančias pareigas buvusiai bendrovei „NCG Distribution“, kuri sudarė draudžiamą susitarimą su „Forum Cinemas“ ir „Theatrical Film Distribution“ dėl kainų nustatymo, vadovei.

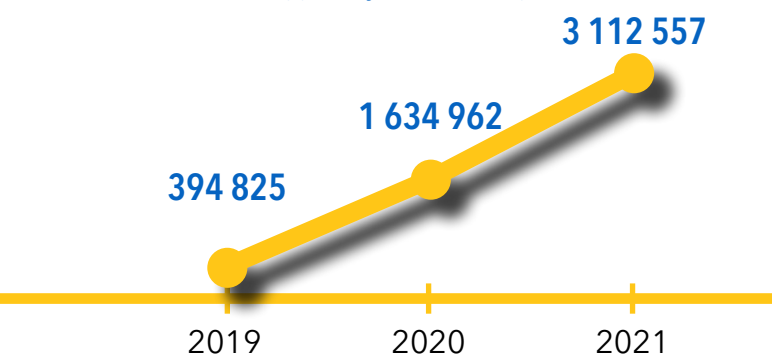
Vadovaujantis KĮ, visų [ūkio subjektų vadovų, kuriems galioja teismų paskirtos sankcijos, sąrašas](#) skelbiamas KT interneto svetainėje. Pagal [Konkurencijos tarybos asmenų duomenų tvarkymo taisyklės](#) ši informacija skelbiama iki teismo paskirtų sankcijų galiojimo pabaigos.

KT 2021 m. kreipėsi į VAAT prašydama pritaikyti asmeninę atsakomybę 13-kos įmonių, sudariusių kartelinius susitarimus, vadovams.

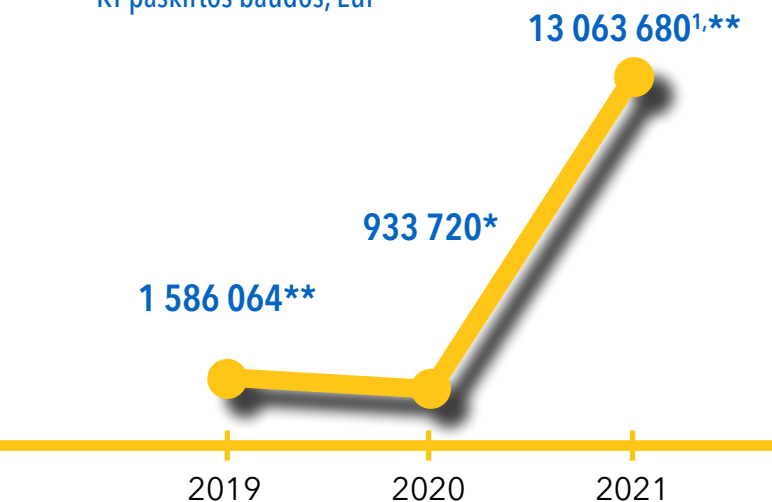

KĮ numato, kad ūkio subjekto vadovui už prisidėjimą prie ūkio subjekto sudaryto draudžiamo konkurentų susitarimo ar piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi gali būti **apribojama teisė nuo trejų iki penkerių metų eiti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens vadovo pareigas**, būti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens kolegialaus priežiūros ir (arba) valdymo organo nariu. Papildomai taip pat gali būti **skiriama bauda iki 14 481 Eur**. Atsakomybė gresia ir tiems vadovams, kurie nutraukė darbo santykius su įstatymą pažeidusiais ūkio subjektais, tačiau yra prisidėję prie pažeidimo. Minėtas sankcijas ūkio subjektų vadovams KT motyvuotu prašymu taiko teismas.

Sumokėta baudų į valstybės biudžetą, Eur

KT paskirtos baudos, Eur

¹ – už draudžiamus susitarimus – 12 826 080; už konkurenciją ribojančius viešųjų subjektų sprendimus – 22 500, už procedūrinius pažeidimus – 215 100

* – įvertinus pandemijos įtaką, baudos už draudžiamus susitarimus ūkio subjektams sumažintos 80 proc.

** – teismai dalį baudų sumažino

Teismuose pasibaigusios bylos 2021 m.

- KĮ 4 str. – 4
- KĮ 5 str. – 4
- KĮ 7 str. – 2
- MPĮNVDĮ – 2
- Procedūriniai KĮ pažeidimai – 1
- Kitos – 9:
 - Vadovų atsakomybė – 4
 - Procedūriniai klausimai – 4
 - Reklamos įstatymas – 1

XIV. ŠVIETIMAS

KONKURENCIJOS SRITYJE

Institucija kasmet dalį savo žmogiškųjų ir finansinių išteklių skiria švietimui konkurencijos srityje: KT ekspertai organizuoja mokymus tikslinėms grupėms, dalyvauja konferencijose konkurencijos teisės klausimais ir skaito pranešimus, su įvairiomis visuomenės grupėmis dalijasi informacija apie konkurencijos teikiamą naudą vartotojams ir verslui, ragina asmenis pranešti apie konkurenciją ribojančius atvejus bei vykdo konkurencijos pažeidimų prevenciją.

2021 m. baigus tyrimą ir pripažinus, kad LKL ir 10 klubų sudarė konkurenciją ribojantį susitarimą, kai nusprendė nemokėti krepšininkams atlyginimų (plačiau – skyriuje „Konkurenciją ribojantys susitarimai“), KT stebėjo padidėjusį poreikį konsultuoti verslą ir įmones vienijančias asociacijas dėl institucijos vykdomų procedūrų ir jos kompetencijai priskirtų teisės aktų taikymo, taip pat – dėl rizikų, kurios gali kilti asociacijos nariams tariantis dėl bendrų ūkio subjektų veiksmų, dalijantis komerciškai jautria informacija. Įmonės ir jas vienijančios asociacijos prevenciniais raštais buvo įspėtos, kad COVID-19 pandemija negali tapti paskata konkurentams sudaryti kartelinius susitarimus ar pateisinti konkurencijos pažeidimus, siekiant bendromis pastangomis sumažinti krizės padarinius vartotojų ar samdomų asmenų sąskaita.

KT ne pirmus metus ragino asmenis, turinčius informacijos apie galimus kartelinius susitarimus, pranešti apie tai institucijai ir gauti KĮ numatytą atlygį. KT ekspertai aktyviai konsultavo asmenis, kokia informacija būtų laikoma pagrįstais įrodymais apie galimą kartelinių susitarimų. Nors pranešėjų pateikiami duomenys ne visuomet gali būti teisinis pagrin-

das tyrimui pradėti, gyventojai atkreipia institucijos dėmesį į potencialius kartelių atvejus, kuriuos KT vėliau gali analizuoti savo iniciatyva. Kai kurie gauti duomenys paskatino instituciją detaliau paanalizuoti situaciją tam tikruose sektoriuose. Didėjantis pranešimų skaičius liudija, kad vis didesnė visuomenės dalis nebėra linkusi toleruoti konkurencijos pažeidimus ir vertina konkurencijos teikiamą naudą.

Siekdama informuoti visuomenę apie institucijos vykdomą veiklą, KT 2021 m. išplatino 126 pranešimus spaudai lietuvių kalba ir dalį jų – anglų kalba, taip pat skelbė aktualią informaciją institucijos interneto svetainėje ir socialinių tinklų paskyrose. Daugiausia žiniasklaidos dėmesio sulaukė KT duotas leidimas bendrovei „Linas Agro Group“ įsigyti „Kau-no grūdų“ įmonių grupę (plačiau – skyriuje „Koncentracijų priežiūra“), baigti tyrimai dėl LKL ir krepšinio klubų susitarimo bei nustatyto plataus masto kartelio maisto produktų viešuosiuose pirkimuose (plačiau – skyriuje „Konkurenciją ribojantys susitarimai“). KT ekspertų nuomonės buvo klausiama dėl tarp miestinių vežėjų vykdomos reformos, Vyriausybės nustatytų konkurencijos ribojimų per karantiną, valstybės pagalbų, bankų paslaugų įkainių, elektros rinkos liberalizavimo ir kitais klausimais (plačiau – skyriuje „Teisėkūra“).

2021 m. KT, kurdama įvairesnį ir patrauklesnį turinį socialiniuose tinkluose, didino sekėjų skaičių ir siekė, kad informacija apie konkurencijos teikiamą naudą pasiektų kuo daugiau vartotojų. Institucija socialinių tinklų paskyrose organizavo konkursus ir kvietė asmenis gilinti žinias apie konkurenciją ribojančius susitarimus, atsakomybę už pažeidimus, atvejus,

kuriems įmonių sandoriams reikia gauti KT leidimą, finansinį atlygį pranešėjams, suteikiantiems informacijos apie galimus pažeidimus.

Pastebima, kad socialiniuose tinkluose sekėjai vis aktyviau domisi galimais konkurencijos pažeidimais, kreipiasi dėl įstatymų, kurių priežiūra institucijai pavesta, reikalavimų taikymo. Nors nuo 2019 m. gegužės 1 d. KT nebevykdo klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūros funkcijų, institucija dėl ilgametės sukauptos patirties šioje srityje vis dar sulaukia asmenų kreipimųsi dėl besireklamuojančių įmonių veiksmų atitikties Reklamos įstatymo reikalavimams – visa ši informacija perduodama reklamos priežiūros funkcijas vykdančiai Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai.

Socialiniuose tinkluose, siekiant didinti KT, kaip patrauklaus darbdavio, įvaizdį, buvo viešinami jau trečius metus Vilniaus universiteto (VU) ekspertų atlikto organizacijos Gerovės tyrimo rezultatai, skleista informacija apie institucijos ekspertų sukaupią profesinę patirtį bei įgytą aukštą kvalifikaciją (plačiau – skyriuje „Žmogiškieji ir finansiniai ištekliai“).

Siekdama, kad KT veikla visuomenei būtų kuo suprantamesnė, institucija taip pat parengė trumpus informacinius vaizdo klipus ir paskelbė juos tiek interneto svetainėje, tiek socialiniuose tinkluose. Vaizdo klipuose pristatė institucijos veiklą pagrindinėse – konkurenciją ribojančių susitarimų, piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, koncentracijų, viešųjų subjektų, valstybės pagalbos, mažmeninės prekybos bei rinkos tyrimų – srityse.

Mokymai ir konferencijos

KT atstovai kasmet yra dažnai kviečiami dalyvauti renginiuose ir diskusijose, skaityti pranešimus Lietuvos ir tarptautiniuose forumuose, kur tiek su teisininkų, tiek su verslo bendruomene dalijamasi įžvalgomis konkurencijos teisės temomis.

Sukauptomis profesinėmis žiniomis KT darbuotojai dalijasi ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Draudžiamų susitarimų tyrimo grupės ekspertai 2021 m. vedė mokymus Ukrainos, Jungtinių Amerikos Valstijų ir EK įgyvendinamo projekto dalyviams – Ukrainos konkurencijos institucijos darbuotojams pristatė KT veiklos principus, naujausius tyrimus, akcentavo pažeidimų viešuosiuose pirkimuose atskleidimo ir užkardymo svarbą, taip pat kartu su EBPO ekspertais vedė mokymus valstybinės Ukrainos įmonės „Ukenergo“ darbuotojams (plačiau apie KT vykdomus tarptautinius projektus – skyriuje „Tarptautinis bendradarbiavimas“).

Atsižvelgdama į padidėjusį poreikį padėti per COVID-19 pandemiją nukentėjusioms įmonėms gauti valstybės pagalbą, KT ypač aktyviai konsultavo valdžios institucijas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo (plačiau – skyriuje „Valstybės pagalba“). Šia tema KT ekspertai vedė mokymus beveik 300 atstovų iš 14 pagalbą teikiančių ir administruojančių institucijų.

Mokymuose pristatyta, kas yra valstybės pagalba, kokia pagalba laikoma teisėta, neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka bei kaip veikia KT administruojamas Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registras. Dalyviai, be kita ko, taip pat susipažino su kriterijais

nustatant, ar teikiama parama kvalifikuojama kaip valstybės pagalba, apie kurią privaloma pranešti EK ir gauti jos sutikimą, sužinojo apie išimtis, kuriomis remiantis paramos priemonės gali būti įgyvendinamos be pareigos derinti jas su EK. KT specialistai akcentavo, kad skiriant valstybės paramą įmonėms ar fiziniams asmenims, kurie užsiima tam tikrų prekių gamyba ar paslaugų teikimu rinkoje, gali tekti taikyti ES valstybės pagalbos taisykles, todėl siekiant nustatyti, ar parama būtų laikoma valstybės pagalba, svarbu įvertinti visus jos požymius ir nuspręsti, ar tokios pagalbos nereikia suderinti su EK.

Nuo 2021 m. lapkričio įsigaliojus MPJNVDJ pataisoms, KT informavo tiekėjus, kad daugiau jų gali ginti savo interesus, jeigu patirtų 5 didžiųjų prekybos tinklų spaudimą. Apie tai, kokiais atvejais tiekėjai gali kreiptis į KT, kokie prekybininkų veiksmai draudžiami ir kaip elgtis įtariant galimą įstatymo pažeidimą, kalbėta nuotoliniuose mokymuose, kuriuose dalyvavo 63 maisto prekių ir gėrimų tiekėjai. Jie raginti kreiptis į instituciją ir teikti informaciją apie įtariamus MPJNVDJ pažeidimus ar patiriamą prekybos tinklų spaudimą, o kilus klausimų, kokie prekybininkų veiksmai yra draudžiami, konsultuotis dėl įstatymo nuostatų su KT.

Taip pat KT ekspertai vedė mokymus (daugumą jų – nuotoliniu būdu) ir skaitė konferencijose pranešimus apie kartelius viešuosiuose pirkimuose, nacionalinių ir ES teismų bei institucijų praktiką, svarbiausius Lietuvos ir ES konkurencijos teisės pasikeitimus.

Diskusijos

Sausio 21 d. KT kartu su advokatų kontora „Cobalt“ surengė nuotolinę diskusiją, kurioje aptarta, kokias rizikas reikėtų įvertinti verslui planuojant paramos priemones, kokioms paramos rūšims taikomos valstybės pagalbos taisyklės ir kokios pagalbos gali tikėtis per COVID-19 pandemiją nukentėjusios įmonės. Renginio dalyviams akcentuota, kad valstybėms ieškant efektyviausių būdų remti nukentėjusį verslą, paramos gavėjams svarbu atkreipti dėmesį į konkurencijos taisykles ir išvengti galimų teisinių pasekmių.

Gegužės 7 d. vyko Lietuvos advokatūros Konkurencijos teisės komiteto organizuota nuotolinė konferencija „Konkurencijos teisės aktualijos“. Joje dalyvavę advokatai, mokslininkai, teismo institucijų, verslo bei KT atstovai diskutavo, kokie iššūkiai kyla formuojant ir įgyvendinant konkurencijos politiką Lietuvoje, apžvelgė naujausias KJ pataisas, patikrinimų dalyvių teisių garantijas ir lūkesčius bei teisių realizavimo ribas ir gynybos galimybes, KT atliekant patikrinimus. Nemažai dėmesio renginyje skirta koncentracijų priežiūrai – pristatyti KT uždaviniai koncentracijos priežiūros srityje, reguliavimo pasikeitimai bei pasidalinta naujausia institucijos praktika, taip pat – ką svarbu įsivertinti verslui planuojant įsigijimo ar susijungimo sandorius. Konferencijoje, be kita ko, aptarti ir pokyčiai ES reguliavimo srityje – nuo Skaitmeninių rinkų akto (angl. *Digital Markets Act*) pristatymo iki valstybės pagalbos taisyklių adaptavimo pagal Europos žaliąjį kursą bei žalos atlyginimo už konkurencijos teisės pažeidimus principų.

Gegužės 18 d. KT surengtoje nuotolinėje Baltijos šalių konkurencijos teisės konferencijoje aktualiais klausimais diskutavo beveik 120 konkurencijos teisės praktikų, verslo, viešojo sektoriaus, akademinės bendruomenės atstovų iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos, Švedijos, Norvegijos ir Suomijos institucijų, taip pat EK ir EBPO. Tarp aptartų temų – skaitmeninių rinkų problemos, kurios konkurencijos institucijoms tampa vis aktualesnės verslams keliantis į elektroninę erdvę. Ekspertai sutarė, kad konkurencijos institucijos turi ne tik stiprinti kompetenciją ir technologinius įgūdžius, bet ir glaudžiau bendradarbiauti su sektorių reguliuotojais bei kolegomis kitose šalyse, kad geriau perprastų skaitmeninio verslo veikimo modelius ir būtų pajėgios nustatyti konkurencijos ribojimo atvejus.

Rugsėjo 29 d. vykusiose „Lewben“ atitikties akademijos dirbtuvėse KT ekspertai skaitė pranešimus „Konkurencijos teisės rizikos įmonių grupėje – kodėl nuo šiol prevencija reikiama rūpintis ne tik savo, bet ir kitų grupės įmonių lygyje?“ ir

„Konkurenciją ribojantys susitarimai: ar COVID-19 pandemija pakeitė žaidimo taisykles?“. Pranešėjai pristatė rizikas, su kuriomis susiduria verslas, gaunantis valstybės pagalbą dėl pandemijos metu įvestų ribojimų, konkurenciją ribojančių susitarimų rūšis, už pažeidimus gresiančią atsakomybę ir būdus išvengti baudų, taip pat – konkurencijos teisės reikalavimus, kurių turi laikytis verslas, žengiantis į elektroninės prekybos erdvę bei KT patirtį pandemijos metu vykdant konsultacijas, atliekant prevencinius veiksmus ir KĮ pažeidimų tyrimus.

Gruodžio 1 d. advokatų kontoros „TGS Baltic“ webinare „Konkurencijos teisė ir viešieji pirkimai: (ne)suderinama?“ aptarti vieni pavojingiausių konkurencijos teisės pažeidimų – karteliai. Renginio dalyviams priminta, kad už sudarytus kartelius verslui gresia įvairios pasekmės, pavyzdžiui, bauda iki 10 proc. bendrųjų metinių pasaulinių pajamų, asmeninė atsakomybė įmonių vadovams, žala verslo reputacijai. Taip pat akcentuota, kad verslo atstovai gali visiškai išvengti gresiančios atsakomybės, pasinaudoję Atleidimo nuo baudų programa.

Bendradarbiavimas su akademine bendruomene

KT jau ne pirmus metus tęsia bendradarbiavimą su akademine bendruomene, institucijos ekspertai veda paskaitas teisės ir ekonomikos studentams, vertina jų atliktus darbus.

2021 m. per paskaitas VU būsimiems teisininkams KT specialistai aiškino pagrindines konkurencijos teisės sąvokas, pristatė, kuo svarbūs ekonominės analizės metodai nagrinėjant piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi bylas, pagal kokius kriterijus nustatoma, ar įmonė piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi, kokia atsakomybė gresia už KĮ pažeidimus. Studentai taip pat išgirdo, kad įmonės, sudariusios draudžiamus susitarimus, turi galimybę pasinaudoti Atleidimo nuo baudų programa ir išvengti sankcijų ar tikėtis jų sumažinimo, o asmenims, pranešusiems apie galimus konkurenciją ribojančius susitarimus, gali būti išmokėta iki 100 tūkst. Eur.

Per nuotolinę paskaitą KT ekspertai taip pat vertino Kauno technologijos universiteto (KTU) studentų darbus apie KĮ pažeidimus. Pirmo kurso ekonomikos programos studentai analizavo KT nustatytus konkurenciją ribojančius susitarimus statybų, draudimo, kino filmų demonstravimo ir kituose sektoriuose, nagrinėjo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi pažeidimus, domėjosi, kaip didžiausio atgarsio sulaukusios bylos baigėsi teismuose ir kokią žalą patyrė vartotojai dėl įmonių padarytų pažeidimų.

Tiek teisės, tiek ekonomikos programų studentai kviečiami atlikti praktiką KT ir įvertinti, ar institucijos siūlomos darbo

126

išplatinti pranešimai spaudai.

KT ekspertai vedė valstybės
pagalbos mokymus beveik

300

atstovų iš 14 pagalbą teikiančių
ir administruojančių institucijų.

sąlygos bei karjeros galimybės galėtų būti jų profesinio kelio pradžia. 2021 m. KT ekspertai dalyvavo VU nuotoliniu būdu surengtuose Karjeros dienų renginiuose, kur būsimiems ekonoministams ir teisininkams pasakojo apie institucijos veiklą.

Verslo subjektų žinių tyrimas

Bendradarbiaudama su KTU, KT 2021 m. inicijavo verslo subjektų žinių apie KĮ numatytas teises ir pareigas tyrimą, kuriuo siekta įvertinti, ar verslui yra žinomi KĮ numatyti draudimai ir atsakomybė, ką ūkio subjektai žino apie KT ir jos veiklą, išsiaiškinti, kuriose verslo srityse institucija turėtų stiprinti švietimą. Tyrimas buvo vykdomas 2021 m. gegužės–lapkričio mėn., rezultatai paskelbti 2022 m. sausį.

Apklausus 302 įmones (daugiausia SVV) iš skirtingų sektorių, paaiškėjo, kad didžioji dalis tyrime dalyvavusių ūkio subjektų žino pagrindines KĮ nuostatas, ypač konkurenciją ribojančių susitarimų srityje, pavyzdžiui, kad komercinių pasiūlymų derinimas su konkurentais viešuosiuose pirkimuose ar komerciškai jautrios informacijos dalijimasis su kitomis įmonėmis pažeidžia konkurencijos taisykles. Daugeliui apklaustųjų taip pat žinoma, kad už KĮ pažeidimus gresia bauda iki 10 proc. bendrųjų metinių pasaulinių pajamų, diskvalifikavimas iš viešųjų pirkimų, privatūs ieškiniai dėl žalos atlyginimo.

Vis dėlto 58 proc. respondentų nežinojo apie gresiančią asmeninę atsakomybę bendrovės vadovui – draudimą nuo 3 iki 5 metų eiti vadovaujančias pareigas bei baudą iki 14 481 Eur; pusė apklaustųjų verslo įmonių nežinojo apie Atleidimo nuo baudų programą, o 87 proc. nebuvo girdėjusios apie galimybę gauti atlygį asmenims, pateikusiems įrodymų apie galimą konkurenciją ribojantį susitarimą.

Tyrimas atskleidė, kad mažiausiai žinių ir aiškumo verslas turi apie veiksmus, susijusius su perpardavimo kainų ribojimais: beveik kas antra tyrime dalyvavusi įmonė manė, kad gali nustatyti kainą, už kurią tarpininkai gali perparduoti jos produkciją, o 46,6 proc. apklausos dalyvių įsitikinę, jog gali neleisti tarpininkams parduoti savo produktų jų internetinėje parduotuvėje. Specifinių žinių trūko ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi srityje, taip pat, kada privaloma pranešti KT apie numatomą įgyvendinti koncentraciją.

Apklaustos duomenimis, laikytis sąžiningos konkurencijos principų verslas labiausiai linkęs dėl savo reputacijos ar dėl didelių baudų bei gresiančių ieškinių dėl žalos atlyginimo, tačiau beveik pusė apklaustųjų įmonių nebuvo pasirengusios jokio dokumento, kuriame būtų išdėstytos nuostatos, kaip įmonė laikosi sąžiningos konkurencijos principų.

90,8 proc. įmonių žinoma, kad už konkurencijos prie-

302

įmonės iš skirtingų sektorių dalyvavo KTU vykdytame Lietuvos verslo subjektų žinių apie KĮ numatytas teises ir pareigas tyrime.

50,5 proc.

apklaustųjų žino, kad KT gali kartelį sudariusią įmonę visiškai atleisti nuo baudos ar ją sumažinti.

61,2 proc.

apklaustųjų įmonių mano, kad KT taiko pagrįstas sankcijas ūkio subjektams už konkurencijos ribojimus.

XIV. ŠVIETIMAS KONKURENCIJOS SRITYJE

žiūrą Lietuvoje atsakinga KT, kokias ji vykdo funkcijas, siekdamą užtikrinti visiems rinkos dalyviams sąžiningas konkurencijos sąlygas, o 61,2 proc. apklaustųjų mano, kad KT taiko pagrįstas sankcijas ūkio subjektams už konkurencijos ribojimus.

Respondentų teigimu, koncentruotas ir aiškus KĮ nuostatų išaiškinimas bei mokymai ir seminarai yra priimtinausios priemonės, siekiant stiprinti žinias apie konkurencijos taisyklių pažeidimo riziką ir jos mažinimo būdus. Be to, didesnis pažeidėjų bei jiems skirtų baudų viešinimas, verslo nuomone, yra didelį prevencinį poveikį turinti priemonė, ypač pas skatinanti atkreipti dėmesį į konkurentų veiksmus ir situaciją rinkoje bei peržiūrėti įmonės veiklas ir įsitikinti, ar viskas vykdoma pagal konkurencijos teisės nuostatas.

Atsižvelgusi į pateiktas tyrimo išvadas ir KTU mokslininkų rekomendacijas, KT planuoja aktyviau šviesti tikslines grupes (įmones, verslo asociacijas): plėsti informacijos apie konkurencijos principų laikymąsi sklaidą per asociacijas ir kitas verslą jungiančias organizacijas, rengti ir viešai skelbti informaciją verslui mažiau suprantamais klausimais.

Lietuvos konkurencijos teisės specialistai, advokatai teigiamai vertino KT iniciatyvą ištirti, kiek verslui žinomos KĮ numatytos teisės ir pareigos, bei sutiko, jog įmonės, ypač mažesnės ir neseniai įsisteigusios, turėtų skirti didesnę dėmesį

Įmonių reputacija (88 proc.) ir didelės gresiančios baudos (46 proc.) – tai labiausiai įmones skatina laikytis sąžiningos konkurencijos taisyklių ir nepažeisti KĮ.

darbuotojų švietimui konkurencijos teisės srityje ir stiprinti gebėjimus, kad galėtų geriau įsivertinti, ar tam tikri veiksmai nepažeidžia konkurencijos teisės principų.

Išsami Lietuvos verslo subjektų žinių apie KĮ numatytas teises ir pareigas tyrimo ataskaita skelbiama institucijos [sve-tainėje](#).

XV. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

Tarptautinio bendradarbiavimo srityje KT aktyviai dalijosi sukaupta patirtimi Europos konkurencijos tinklo (angl. *European Competition Authorities*, ECA), Tarptautinio konkurencijos institucijų tinklo (angl. *International Competition Network*, ICN), EBPO veikloje, o tęsdama ES finansuojamus projektus ir pradėdama naujus prisidėjo prie kitų šalių institucijų gebėjimų stiprinimo bei Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo politikos tikslų įgyvendinimo.

J KT ekspertinę patirtį ne pirmus metus dėmesį atkreipia užsienio konkurencijos teisės profesionalai. Atsižvelgęs į institucijos veiklos rezultatus, konkurencijos teisės ir tyrimų centras „Global Competition Review“ jau septintus metus iš eilės skyrė KT tris žvaigždutes iš penkių. Išlaikiusi stabilias pozicijas tarp vertinamų pasaulio konkurencijos institucijų, KT rikiuojasi šalia konkurencijos priežiūros institucijų iš Belgijos, Latvijos, Norvegijos, Nyderlandų ir kitų valstybių. „Global Competition Review“ pažymėjo, kad KT, turėdama palyginti nedidelius žmogiškuosius ir finansinius išteklius, 2020 m., palyginti su 2019 m., išnagrinėjo daugiau įmonių susijungimų, taip pat, nepaisant COVID-19 pandemijos, atliko daugiau patikrinimų vykdydama tyrimo veiksmus dėl galimų KĮ pažeidimų.

Užsienio ekspertai palankiai įvertino pokyčius, susijusius su vadinamosios ECN+ direktyvos nuostatų perkėlimu į nacionalinę teisę, siekiant ES mastu sureguliuoti konkurencijos institucijų veiklos – nepriklausomumo, pakankamų išteklių, įgaliojimų baudų skyrimo galimybių, bendradarbiavimo – ir kitus klausimus, stiprinti KT įgaliojimus ir taip užtikrinti veiksmingesnę konkurencijos apsaugą Lietuvoje.

Naujas projektas

Turėdama didelę patirtį vykdant tarptautinio bendradarbiavimo projektus įvairiose šalyse – Armėnijoje, Egipte, Ukrainoje, Sakartvele, Kosove, Serbijoje – KT laimėjo atranką dalyvauti ES lėšomis finansuojamame projekte „DATACROSS II“. Jį įgyvendinant bus tobulinamas įrankis, skirtas padėti nustatyti specifines įmonių nuosavybės struktūros formas, dėl kurių gali kilti didelė konkurenciją ribojančių susitarimų, korupcijos ir pinigų plovimo rizika Europos bendrojoje rinkoje.

Sukurtą įrankį 24 mėn. trukmės projekte išbandys ir tobulinti padės įvairios teisėsaugos institucijos, turto susigrąžinimo tarnybos, finansinės žvalgybos padaliniai, kovos su korupcija ir konkurencijos priežiūros institucijos, tiriamosios

žurnalistikos atstovai iš 7 ES šalių: Italijos, Ispanijos, Prancūzijos, Belgijos, Rumunijos, Lietuvos ir Čekijos. Be KT, projekte taip pat dalyvaus ES teisėsaugos agentūros Europolo, Korupcijos prevencijos institucijų tinklo atstovai.

Baigti ir tęsiami projektai

2021 m. tęsti anksčiau laimėti vystomojo bendradarbiavimo projektai Kosove ir Ukrainoje, kuriuose KT ekspertai konsultavo šių šalių konkurencijos ir valstybės pagalbos institucijas bei vykdė įvairias veiklas konkurencijos ir valstybės pagalbos klausimais: padėjo tobulinti vietos teisės aktus, vedė mokymus, teikė pagalbą institucijoms vykdant tyrimus, patarė, kaip apie konkurencijos teisės reikalavimus ir institucijų veiklą informuoti tiek verslo atstovus, tiek visuomenę.

Gruodžio mėn. sėkmingai užbaigtas beveik trejų metų trukmės projektas Serbijoje – Lietuva kartu su kitomis Europos šalimis dalijosi patirtimi ir žiniomis valstybės pagalbos srityje su narystės Bendrijoje siekiančia Serbija. Valstybės pagalba yra viena iš sudėtingiausių konkurencijos politikos sričių, ypač kai siekiama suderinti šalių nacionalinę teisinę sistemą su ES teisės aktų reikalavimais ir užtikrinti veiksmingą jų laikymąsi, todėl šalims naudinga keistis savo patirtimi.

Per 34 mėnesius, kol vyko projektas, Serbijoje įsigaliojo naujas Valstybės pagalbos kontrolės įstatymas, suformuota nauja

valstybės pagalbos komisija, perkelti į nacionalinę teisę ES teisyne nuostatas buvo priimta daugiau kaip 20 teisės aktų. Įgyvendinant projektą, kompetentingoms institucijoms ir Serbijos valstybės pagalbos priežiūros komisijai sukurtas valstybės pagalbos registras, parengti du valstybės pagalbos taisyklių vadovai, o daugiau kaip 1100 viešojo sektoriaus darbuotojų ir 146 savivaldos padalinių surengti ES valstybės pagalbos taisyklių taikymo mokymai bei 14 praktinių seminarų, kuriuose sukaupę patirtį valstybės pagalbos srityje perdavė ir KT ekspertai.

Tarptautiniai forumai ir susitikimai

KT jau ne pirmus metus yra aktyvi EK ir valstybių narių nacionalinių konkurencijos institucijų bendradarbiavimo forumo (angl. *European Competition Network*, ECN) narė. KT bendradarbiauja su kitų šalių konkurencijos institucijomis dalyvaujama EK įsteigtose darbo grupėse, kuriose keičiamasi gerąja praktika nagrinėjant konkurenciją ribojančių susitarimų, koncentracijų ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi bylas, reguliariai aptariami reguliavimo pasikeitimai ir naujovės.

ECA forumo veikloje KT dalyvauja ir geriausia praktika tarpusavyje keičiasi su ES valstybėmis narėmis, EK, Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybėmis Norvegija, Islandija, Lichtenšteinu ir jų priežiūros institucijomis. 2021 m. neformaliame susitikime paminėtas Europos konkurencijos

institucijų bendradarbiavimo forumo steigimo 20-metis, aptarta ES teisinė iniciatyva Skaitmeninių rinkų aktu reguliuoti skaitmeninėje erdvėje veikiančius verslus, ypatingą dėmesį skiriant diskusijai apie konkurencijos institucijų vaidmenį užtikrinant minėto akto įgyvendinimą. Taip pat diskutuota, kaip konkurencijos politika gali padėti siekti užsibrėžtų tikslų perėinant prie tvaresnės ekonomikos modelio, kaip konkurencijos institucijos, atsakingos už keleto sričių priežiūrą, turėtų nuosekliai vykdyti skirtingas teisės aktų leidėjų joms pavestas funkcijas, kartu sutelkdamos dėmesį į veiksmingą konkurencijos teisės užtikrinimą.

2021 m. birželį ECN narės [paskelbė](#) bendrą ES nacionalinių konkurencijos institucijų vadovų priimtą dokumentą dėl Skaitmeninių rinkų akto pasiūlymo. Dokumente nagrinėjamas Skaitmeninių rinkų akto įgyvendinimo suderinamumas su konkurencijos teisės taisyklėmis, pateikiami pasiūlymai, kaip padidinti šio įrankio veiksmingumą, leidžiant nacionalinėms konkurencijos institucijoms užtikrinti procedūrų, susijusių su Skaitmeninio rinko akto nuostatų laikymusi, vykdymą. 2022 m. pradžioje dėl galutinio teisės akto teksto tebevyko derybos tarp Europos Parlamento ir Europos Vadovų Tarybos.

Konkurencijos institucijos gana dažnai susiduria su panašiomis konkurencijos teisės problemomis, kurios tampa vis aktualesnės dėl spartėjančių skaitmenizacijos procesų rinkose ir kurias galima veiksmingai spręsti aktyviai veikiant su kitomis šalimis. Stiprinant Baltijos šalių konkurencijos institucijų bendradarbiavimą, 2021 m. vyko net keli svarbūs renginiai ir trišaliai susitikimai. Gegužės mėn. KT surengė tradicinius Baltijos šalių konkurencijos teisės konferencijos renginius: 18 d. vyko nuotolinė diskusija, subūrusi Lietuvos, Latvijos, Estijos, Švedijos, Norvegijos ir Suomijos konkurencijos institucijų, EK ir EBPO atstovus (plačiau – skyriuje „Švietimas konkurencijos

srityje“), o 20 d. institucijų ekspertai darbo grupėse dalijosi patirtimi tiriant konkurenciją ribojančius verslo ir viešųjų subjektų veiksmus, įmonių piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ir susijungimų atvejus, aptarė atsakomybę už konkurencijos pažeidimus ir kitas temas.

Dar vienas trišalis susitikimas vyko rugsėjo 10 d. Rygoje, kur Lietuvos, Latvijos ir Estijos konkurencijos tarybų vadovai aptarė aktualius klausimus, diskutavo apie bendradarbiavimo kryptis vykdant bendrus projektus, galimas rinkos analizes ir tyrimus. Vienas iš susitikimo tikslų buvo pasidalinti patirtimi, susijusia su šalių teisės aktų pokyčiais, į nacionalinę teisę perkeltant ECN+ direktyvos nuostatas. Be to, visos trys institucijos apsikeitė patirtimi perkeltant į nacionalinę teisę ES direktyvą, kurios tikslas – apsaugoti ūkininkus bei žemės ūkio ir maisto pramonės įmones nuo nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje. Susitikimo metu taip pat aptartos šiuolaikinės rinkos tendencijos, konkurencijos pažeidimų tyrimai bei įmonių susijungimai, darantys poveikį Baltijos šalių rinkai.

Kaip ir kasmet, KT toliau aktyviai prisidėjo prie EBPO konkurencijos komiteto bei jo darbo grupių veiklos, dalijosi Lietuvos sukaupta patirtimi teikdama apžvalgas apie [konkurencinio neutralumo](#) principo taikymą, siekiant užtikrinti vienodas taisykles tiek privatiems, tiek viešojo administravimo subjektams, pasisakė konkurencijos taisyklių taikymo [profesinių paslaugų srityje](#) klausimais.

Ekspertai dalyvavo ir ICN veikloje su kolegomis iš užsienio aptariant institucijų veiksmus per COVID-19 pandemiją, keičiantis geriausia praktika ir įžvalgomis vertikalųjų susitarimų, piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, tarptautinio bendradarbiavimo, kartelinių susitarimų ir konkurencijos kultūros stiprinimo klausimais.

XVI. ŽMOGIŠKIEJI IR FINANSINIAI IŠTEKLIAI

Komanda

2021 m. gruodžio 31 d. KT komandą sudarė 69 darbuotojai: 5 valstybės pareigūnai, 51 valstybės tarnautojas, 13 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis. 51 administracijos darbuotojai tiesiogiai vykdė institucijai įstatymais pavestas priežiūros ir pažeidimų tyrimų funkcijas, 18 – atliko kitas su KT veikla susijusias funkcijas.

41 darbuotojas yra įgijęs teisininko kvalifikaciją, 8 – ekonomisto ir 20 – viešojo administravimo, vadybos, informacinių technologijų ar kitą universitetinį išsilavinimą.

KT kasmet planuoja ir įgyvendina darbuotojų mokymo priemones, keičia esamas ir inicijuoja naujas mokymų programas. Šios priemonės taikomos siekiant užtikrinti institucijos veiklos tęstinumą, komandos turimų žinių ir įgūtų kompetencijų išsaugojimą bei naujų tobulinimą. KT darbuotojai turi galimybes prisijungti prie vidinių ir išorinių mokymų, skatinamos savišvietos iniciatyvos. Vertinant poreikį išlaikyti aukštą vadovų kompetenciją ir užtikrinti funkcijų pereinamumą padaliniuose, skiriamos lėšos vadybos žinioms ir įgūdžiams tobulinti.

2021 m. institucijoje buvo tęsiama nuotolinio darbuotojų mokymo ir jų kvalifikacijos tobulinimo praktika. Didžiausias dėmesys buvo skirtas KT darbuotojų profesinės kvalifikacijos, susijusios su jų vykdomomis funkcijomis, tobulinimui, bendrųjų gebėjimų stiprinimui, žinių gilinimui informacinių technologijų ir užsienio kalbų srityse. Skatindama nuolat atnaujinti darbuotojų profesines žinias ir kitus darbo funkcijoms atlikti būtinus gebėjimus, KT finansuoja arba iš dalies finansuoja dalyvavimą įvairiuose mokymo renginiuose, konferencijose ir seminaruose, kuriuos veda patyrę Lietuvos ir užsienio šalių atitinkamos srities ekspertai.

2021 m. KT darbuotojai iš viso dalyvavo 37 profesinės kvalifikacijos tobulinimo mokymuose, iš kurių 17 mokymų buvo skirti KĮ priežiūros įgyvendinimui reikalingoms žinioms stiprinti. Bendruosius gebėjimus darbuotojai stiprino 32 mokymuose įvairiomis aktualiomis temomis. Be to, KT atstovai dalyvavo 3 mokymuose, skirtuose lavinti vadovavimo ir lyderystės gebėjimus, 9 mokymuose gilino žinias IT raštingumo ir kibernetinio saugumo srityse ir 3 mokymuose tobulino anglų ir prancūzų kalbų įgūdžius.

Institucija nebe pirmus metus skatina labiau patyrusius kolegas dalytis sukaupta įvairių KT veiklos sričių profesine patirtimi ir įgytomis žiniomis su bendradarbiais – tokių vidinių mokymų 2021 m. surengta daugiau kaip 10.

Be to, KT ekspertai nuolat dalyvauja Lietuvos ir užsienio institucijų renginiuose, tarptautiniuose projektuose, kur skaito pranešimus, veda seminarus, teikia konsultacija ir pan. Dalyvaujant EBPO veikloje, ECN, ICN veikloje, nuolat dalijamasi gerąja praktika su kitų šalių konkurencijos teisės ekspertais (plačiau – skyriuje „Tarptautinis bendradarbiavimas“).

Gerovės tyrimas

KT, siekdama suburti ir išlaikyti kompetentingą, motyvuotą, į rezultatus orientuotą komandą, formuoja vidinę institucijos kultūrą, skatinančią darbuotojus įsitraukti, bendradarbiauti ir nuolat tobulėti.

Jau trečius metus iš eilės institucijos administracija kartu su VU atliko KT darbuotojų įsitraukimo, darbo sąlygų ir tarpusavio santykių vertinimą. Šis vertinimas, vadinamas Gerovės tyrimu, padeda KT vadovybei geriau identifikuoti stipriąsias ir tobulintinas institucijos sritis, sudaro sąlygas labiau suprasti ir atliepti darbuotojų poreikius, įtraukti juos į institucijos veiklos tobulinimo procesą.

2021 m. atliktame Gerovės tyrime dalyvavo 83 proc. darbuotojų. Jo rezultatai parodė, kad, palyginti su praėjusių

dvejų metų rezultatais, išaugo įsitraukimas į darbą, pagerėjo bendras darbo sąlygų ir aplinkos vertinimas. Pagal tyrimo rezultatus optimalus įsitraukimo į darbą ir išsekimo santykis rodo potencialiai subalansuotą darbo aplinką, augančius pozityvius darbo rodiklius ir sėkmingą darbuotojų adaptaciją prie nuotolinio darbo.

Kaip ir ankstesniais metais, tyrimo rezultatai, tobulintinos sritys ir reikalingos priemonės aptartos su padalinių vadovais ir darbuotojais.

Teigiamus Gerovės tyrimo rezultatų pokyčius ir augančius darbuotojų įsitraukimo rodiklius leido pasiekti šios pagrindinės KT administracijos įgyvendinamos priemonės:

- Atlygio politika, nustatanti skaidrią ir visiems darbuotojams aiškią atlygio už darbą sistemą;
- aktyvi Lygių galimybių politikos įgyvendinimo komisijos veikla, užtikrinanti lygių įsidarbinimo, tobulėjimo ir karjeros galimybių, nepaisant jų lyties, amžiaus, tautybės, rasės, seksualinės orientacijos, negalios, religijos, įgyvendinimo priemones;
- sistemingai vykdoma naujų darbuotojų adaptacija;
- lanksčios darbo sąlygos ir sudarytos galimybės visiems darbuotojams dirbti nuotoliniu būdu;
- individualus požiūris į kiekvieną darbuotoją ir jo poreikius.

#KTdirbtiGera,
*nes profesionalų kolektyvas
sudaro galimybes sparčiai
tobulėti, atsižvelgiant į
kiekvieno patirtį ir ambicijas.*

Gabrielė

Kad KT tampa patraukliu darbdaviu, liudija beveik perpus sumažėjusi darbuotojų kaita: 2020 m. personalo kaitos rodiklis siekė 13 proc., o 2021 m. – 7 proc. Tokie rezultatai džiugina ir tuo pačiu motyvuoja ieškoti vis naujesnių ir kūrybiškesnių būdų, kaip pritraukti talentus ir motyvuoti bei išlaikyti suburtą komandą, nes, turėdama ribotus finansinius išteklius, KT susiduria su rimtu iššūkiu, kaip dėl kvalifikuotų teisininkų ir ekonomistų konkuruoti su verslu, galinčiu pasiūlyti aukštos kompetencijos specialistams gerokai didesnį atlygį.

Darbuotojams sudaromos sąlygos siekti karjeros ir institucijos viduje, keliant kompetencijas ir tobulinant įgūdžius vienoje pasirinktoje veiklos srityje ar keičiant veiklos sritį, gilinant savo žinias bei profesinius įgūdžius.

Įvertinimas lygių galimybių srityje

2021 m. gegužės mėn. KT išbandė Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos sukurtą Lygių galimybių linuotę – situacijos darbovietėje vertinimo įrankį, paremtą darbuotojų ir darbdavio apklausomis (anketomis), ir gavo aukštą įvertinimą – 9,4 iš 10 galimų balų. Tai geriausias rezultatas tarp privačių ir viešojo sektoriaus organizacijų, kurių vertinimą tuo metu viešai skelbė Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba.

Apklausoje dalyvavo 74 proc. institucijos darbuotojų, kurie atsakė į klausimus, apimančius 4 pagrindines temas: organizacinę bendravimo kultūrą, darbo santykių procesus (įdarbinimą, kvalifikacijos kėlimą, vadovavimo principus ir kt.), darbuotojų (ne)pritarimą įvairioms diskriminacijos formoms, kaip darbuotojai vertina lygių galimybių politiką.

Aukštą įvertinimą lėmė gera darbuotojų savijauta darbe (90 proc. apklaustųjų jaučiasi visaverte organizacijos dalimi ir neslepia savo tapatybės bruožų), vadovų elgesys, kurį 95 proc. respondentų vertina palankiai, taip pat – darbuotojų palankumas lygių galimybių principams bei didesnei darbuotojų įvairovei ir darbovietės įgyvendinamos lygių galimybių politikos priemonės.

KT yra patvirtinusi Lygių galimybių politiką ir siekia užtikrinti, kad visiems institucijos darbuotojams, taip pat besikreipiantiems dėl darbo asmenims būtų taikomi vienodi reikalavimai, susiję su atliekamo darbo kokybe ir kompetencija, nepaisant asmens rasės, tautybės, kilmės, kalbos, socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų.

Kaip minėta, institucijoje ketvirtus metus veikia Lygių galimybių politikos įgyvendinimo komisija, į kurią gali kreiptis darbuotojai, manantys, kad yra diskriminuojami ar prie jų priekabiaujama. Taip pat komisija konsultuoja darbuotojus

priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ar persekiojimo prevencijos klausimais, periodiškai vykdo taisyklių laikymosi stebėseną, esant poreikiui, atlieka institucijos darbuotojų apklausas, organizuoja mokymus ir kt.

Dovanų politika bei Etikos ir antikorupcinio elgesio kodeksas

Siekiant didinti KT darbuotojų netoleranciją korupcijos apraiškoms, stiprinti skaidrumo vertybių laikymąsi, valdyti neteisėto atlygio, palankumo, išskirtinės padėties ir kitokios įtakos rizikas, 2021 m. institucijoje patvirtinta nulinė KT dovanų politika. Dokumente nustatyti aukščiausi korupcijos prevencijos standartai dovanų srityje, reikalavimai darbuotojams bei jų laikymosi užtikrinimo gairės.

Taip pat 2021 m., remiantis Lietuvos teisės aktais, ES direktyva dėl konkurencijos institucijų įgaliojimų stiprinimo, Tarptautinio konkurencijos tinklo praktiniu vadovu „Etikos taisyklės konkurencijos institucijose“, parengtas KT etikos ir antikorupcinio elgesio kodeksas. Jis nustato institucijos darbuotojų etikos vertybes ir jas atitinkantį elgesį darbuotojams vykdant pareigas KT ir laisvu nuo pareigų metu.

Priimtu kodeksu siekiama, kad darbuotojų elgesys būtų pagrįstas pagrindinėmis etikos ir antikorupcinio elgesio vertybėmis (pavyzdžiui, atsakomybe, atvirumu, profesionalumu, lojalumu valstybei, politiniu neutralumu, viešumu ir skaidrumu), visuotinai priimtomis dorovės normomis, kad jie nesaivanaudiškai tarnautų visuomenei ir valstybei, vengtų interesų konfliktų, siektų pagarbių tarpusavio santykių.

Tikimasi, kad etiškas ir nešališkas darbuotojų elgesys dar labiau užtikrins KT veiklos vientisumą ir veiksmingumą, patikėtinumą institucijos sprendimais, padės siekti misijos – saugoti veiksmingą konkurenciją dėl vartotojų gerovės.

Konkurencijos taryba įvertinta

9,4 iš 10

už lygias darbuotojų galimybes

KT darbuotojų amžiaus vidurkis –

38 m.

Darbuotojų stažo KT vidurkis –

7 m.

KT komanda

5 valstybės pareigūnai,

51 valstybės tarnautojas,

13 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis.

Finansavimas

KT 2021 m. vykdė Valstybinės konkurencijos politikos įgyvendinimo užtikrinant ūkio subjektų ir vartotojų apsaugą nuo konkurenciją ribojančių ir/ar vartotojų interesus pažeidžiančių veiksmų programą, finansuojamą valstybės biudžeto lėšomis. Šioje programoje, kuri apima visas KT veiklos sritis, nustatytos lėšos vykdomoms funkcijoms finansuoti, taip pat lėšos personalo darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo išlaidoms bei visoms institucijos išlaikymo išlaidoms. Lietuvos Respublikos 2021 m. valstybės biudžeto ir savivaldybės biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu KT patvirtinti asignavimai sudarė 2 576 tūkst. Eur. Asignavimų planas 2021 m., įskaitant viršplanines biudžetinių įstaigų pajamų įmokas, siekė 2 712,8 tūkst. Eur.

Kaip numatyta KĮ, institucija penktus metus gauna pajamas iš ūkio subjektų už koncentracijos nagrinėjimą. Atsižvelgusi į institucijos patiriamas sąnaudas, KT kasmet nuo kovo 1 d. patvirtina įmokų dydžius už pranešimų apie koncentraciją ir prašymų leisti atlikti atskirus koncentracijos veiksmus nagrinėjimą. Ūkio subjektai už teikiamo pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimą iki 2022 m. kovo 1 d. turėjo mokėti 11 000 Eur dydžio užmokestį, o už teikiamo prašymo leisti atlikti atskirus koncentracijos veiksmus nagrinėjimą – 3 300 Eur dydžio užmokestį. Per 2021 m. ūkio subjektai už koncentracijų nagrinėjimą iš viso sumokėjo 209 tūkst. Eur, o KT už išnagrinėtas koncentracijas į valstybės išdą pervedė 230 tūkst. Eur, kurios Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo nustatyta tvarka priskiriamos KT planinėms ar viršplaninėms pajamų įmokoms.

2021 m., palyginti su 2020 m., KT asignavimai valstybės biudžeto lėšomis kartu su viršplaninėmis įmokomis didėjo 2,8 proc. (2020 m., palyginti su 2019 m., – 4,4 proc.). Didžioji dalis asignavimų buvo skirta darbo užmokesčiui, socialinėms pašalpoms ir socialinio draudimo lėšoms, ko-

Gerovės tyrimas, proc.

Šaltinis – VU apklausa

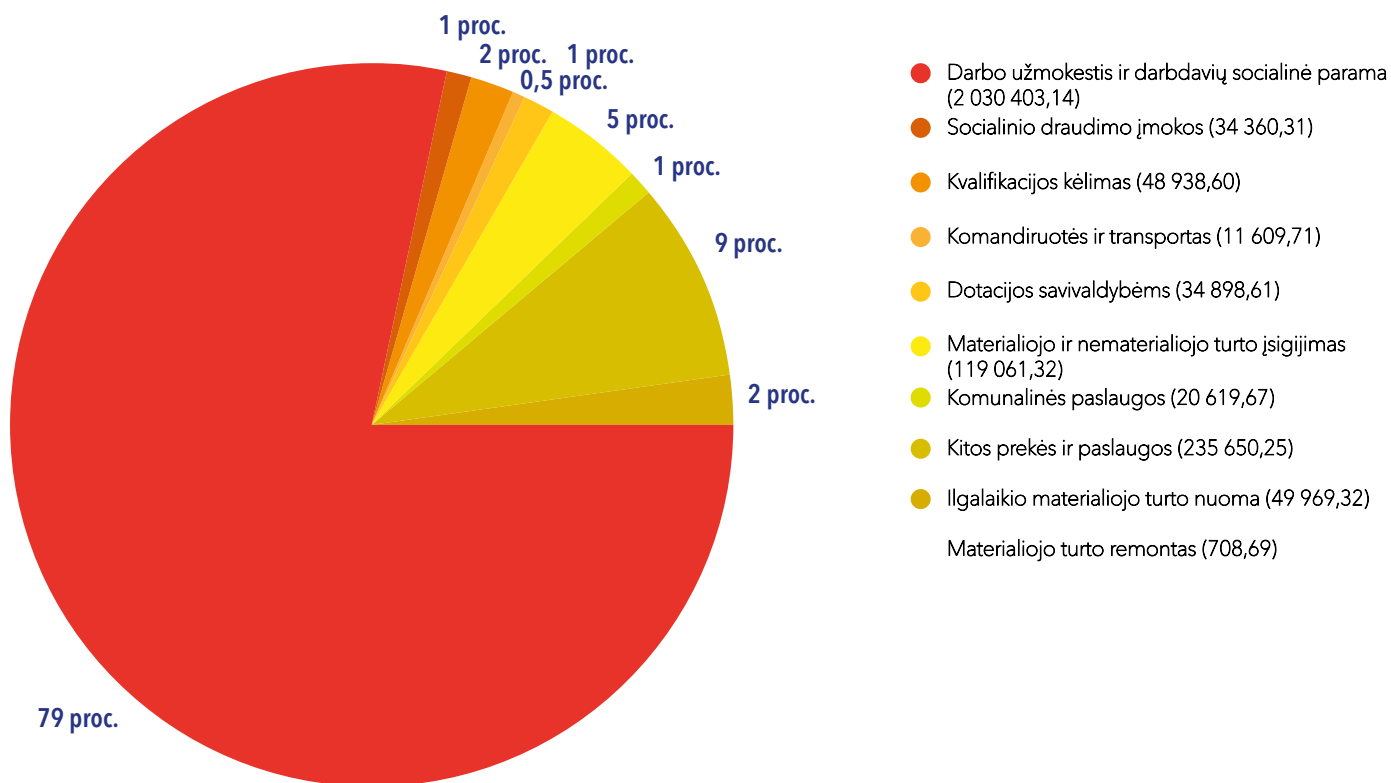
2019

2020

2021

XVI. ŽMOGIŠKIEJI IR FINANSINIAI IŠTEKLIAI

2021 m. patvirtintų asignavimų ir viršplaninių pajamų įmokų panaudojimas

mandiruočių, kvalifikacijos kėlimo, komunalinių paslaugų, ekspertinių ir kitų paslaugų išlaidoms apmokėti bei materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti. Kompiuterinei ir programinei įrangai, vidiniam tinklui atnaujinti ir plėsti 2021 m. KT skyrė 46 tūkst. Eur, Suteiktos valstybės pagalbos registro (KOTIS) modernizavimo darbams užbaigti – 39 tūkst.

Eur (iš viso registro modernizavimui 2020–2021 m. skirta 74,3 tūkst. Eur).

Institucija atkreipia Vyriausybės dėmesį, kad jos biudžetas, palyginti ne tik su užsienio šalių konkurencijos institucijų, bet ir su Lietuvoje veikiančių giminingų rinkos priežiūrą vykdančių institucijų biudžetais, išlieka neproporcingai mažas.